

Jaarverslag 1995

Inhoudsopgave

VOORWOORD

HOOFDSTUK IV VATTING VAN HET VAST COMITE P

1. ALGEMEEN
 - 1.1. OP VERZOEK VAN DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS EN DE SENAAT
 - 1.2. OP VERZOEK VAN DE BEVOEGDE MINISTER OF OVERHEID
 - 1.3. AMBTSHALVE
 - 1.4. KLACHTEN EN/OF AANGIFTEN
2. OVERZICHT VAN DE DOOR HET VAST COMITE P ONTVANGEN KLACHTEN EN/OF AANGIFTEN
 - 2.1. BESTEMMING
 - 2.2. BETROKKEN POLITIEDIENSTEN
 - 2.3. VATTING TOEZICHTSDOSSIER
 - 2.4. TOEZICHTSDOSSIER - BETROKKEN POLITIEDIENSTEN
3. CONCLUSIE

HOOFDSTUK V DE ENQUÊTE BIJ DE STEDELIJKE POLITIEKORPSEN VAN DE GEMEENTEPOLITIE NAAR DE WERKING VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

4. INLEIDING
5. AANLEIDING TOT DE ENQUÊTE
6. VOORWERP VAN DE ENQUÊTE
7. METHODOLOGIE
8. DOELSTELLING
9. DE ENQUÊTE
 - 9.1. INFORMATIE MET BETREKKING TOT DE STEDELIJKE POLITIEKORPSEN DIE OVER HULPAGENTEN VAN POLITIE KUNNEN BESCHIKKEN
 - 9.2. ORGANISATIE VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE
 - 9.2.1. GETALSTERKTE VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE
 - 9.2.2. HET DIENSTVERBAND VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE
 - 9.3. DE PERSOONSgegevens VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE
 - 9.3.1. VERDELING VOLGENS GESLACHT
 - 9.3.2. VERDELING NAAR LEEFTIJD
 - 9.3.3. VERDELING NAAR STUDIENIVEAU
 - 9.3.4. OPLEIDING EN VORMING
 - 9.3.5. HET STATUUT VAN DE HULPAGENT VAN POLITIE
 - 9.3.6. DE TWEETALIGHEID IN HET BRUSSELS GEWEST
 - 9.4. DE KLEDIJ EN DE UITRUSTING VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE
 - 9.5. DE ALGEMENE EN DE BIJZONDERE DOELSTELLINGEN
 - 9.5.1. ALGEMENE DOELSTELLINGEN
 - 9.5.2. BIJZONDERE DOELSTELLINGEN
 - 9.6. DE TAKEN EN DE OPDRACHTEN
 - 9.7. DE RESULTATEN
10. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN
 - 10.1. DE STEDELIJKE POLITIEKORPSEN DIE OVER HULPAGENTEN VAN POLITIE (KUNNEN) BESCHIKKEN
 - 10.2. DE ORGANISATIE VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE
 - 10.2.1. DE GETALSTERKTE
 - 10.2.2. DE PERSOONSgegevens VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE
 - 10.2.3. HET DIENSTVERBAND VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE
 - 10.2.4. DE KLEDIJ EN DE UITRUSTING VAN DE HULPAGENTEN VAN

POLITIE

- 10.2.5. DE DOELSTELLINGEN
- 10.2.6. DE TAKEN EN DE OPDRACHTEN
- 10.2.7. DE RESULTATEN

11. BESLUIT

HOOFDSTUK VI DE DIENST ENQUÊTES P

- 12. VOORWOORD
- 13. DE OPDRACHTEN VAN DE DIENST ENQUÊTES P
- 14. DE ACTIVITEITEN VAN DE DIENST
 - 14.1. CIJFERGEGEVENS
 - 14.2. DE GEGRONDHEID VAN DE KLACHTEN EN AANGIFTEN
 - 14.2.1. OP GERECHTELIJK VLAK
 - 14.2.2. OP HET STUK VAN HET TOEZICHT
 - 14.3. GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN
 - 14.3.1. WIJZE VAN VATTING
 - 14.3.2. FOLLOW-UP VAN GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN
 - 14.4. TOEZICHTSONDERZOEKEN
- 15. STATISTIEKEN VAN DE DIENST ENQUÊTES VAN 1 AUGUSTUS 1994 TOT EN MET 31 JULI 1995
 - 15.1. AANTAL DOSSIERS
 - 15.2. AANTAL GERECHTELIJKE DOSSIERS PER HOF VAN BEROEP
 - 15.3. AANTAL DOSSIERS PER TAALROL
 - 15.4. BETROKKEN POLITIEDIENSTEN
 - 15.5. VATTING
 - 15.6. AFKOMST VAN DE PERSONEN DIE KLACHTEN EN/OF AANGIFTEN HEBBEN INGEDIEND
 - 15.7. AANTAL PROCESSEN-VERBAAL
 - 15.8. AANTAL GERECHTELIJKE DOSSIERS PER TYPE INBREUK

HOOFDSTUK VII ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

- 16. DE BESCHERMING VAN DE GRONDWETTELIJKE RECHTEN EN VRIJHEDEN VAN DE BURGERS
- 17. DE DOELMATIGHEID VAN DE POLITIEDIENSTEN
- 18. DE COÖRDINATIE VAN DE POLITIEDIENSTEN

BESLUIT

Het doel van een beleidsinstelling is het welzijn en het geluk van de burgers te verzekeren door te trachten aan de gemeenschap een op waarden gebaseerde toekomst te geven. Dergelijk beleid veronderstelt onder meer het continu optreden van politie en justitie.

Met de gebeurtenissen van de jaren '80 is het bewustzijn gegroeid dat sociale orde niet meer zozeer de openbare orde maar wel de veiligheid beoogt.

Het was dus noodzakelijk dat de politiekorpsen, die een brede maatschappelijke erkenning wilden bereiken, zich aanpasten, beter beantwoordden aan de verwachtingen van het publiek, zich beter integreerden in de bevolking en zich bewust werden van het streven naar resultaat.

De regering is op meerdere terreinen begonnen met een metamorfose van de politiediensten; onder meer door te investeren in wetgeving, in opleiding, in middelen, in openheid, in coördinatie en in de toenadering van politie en publiek.

De opleiding is een hefboom in de verandering van de politie, die echter op meer moet steunen dan op loutere ervaring. Vertrekkende van het principe dat een goed opgeleide politieambtenaar een ambtenaar is die in staat is zijn potentieel aan arbeid te evalueren, probeert men meer en beter aan te werven en op te leiden.

Die opleiding moet natuurlijk passen in een ruimere context dat ook de verbetering voorziet van de uitrusting en de middelen. Er van uitgaande dat het tot niets leidt goed op te leiden en te werken met verouderde middelen en uitrusting, heeft de regering hiervoor de budgettaire middelen vrijgemaakt.

Een en ander heeft voor gevolg dat een typisch "politiericht" ontstaat, onder meer geconcretiseerd door de wet op het politieambt. Deze wet herneemt een aantal traditionele politieopdrachten die echter beter worden afgelijnd, ondergebracht in een aangepaste structuur, die de controle op de wettelijkheid van politionele acties vergemakkelijkt en die de begrippen van gezag, leiding en toezicht op de politiediensten preciseert.

Het concept om de politie dichter bij het publiek te brengen heeft een vrij precieze inhoud gekregen. Het gaat er enerzijds om de opdrachten van de politie beter in evenwicht te brengen, de middelen rationeel aan te wenden en met de gebruikers een dialoog op gang te brengen. Anderzijds gaat het ook om meer openheid. Om hieraan tegemoet te komen werd een extern controleorgaan gecreëerd, het Vast Comité P.

België kent nationale en lokale politiekorpsen, met algemene en specifieke bevoegdheden en zelfs tot voor kort met militair en burgerlijk statuut, naast elkaar.

Er is iets voor te zeggen dat dit pluralisme ontstaan is uit het verloop van de geschiedenis en de tradities der instellingen, maar er is vermoedelijk een meer rationele dimensie aan verbonden.

Enerzijds wenst de overheid niet de speelbal te zijn van de zich wijzigende steun van één enkele politiemacht, maar anderzijds koestert zij, op de grond van de oude spreuk "verdeel en heers", misschien onbewust de hoop dat deze politiediensten elkaar zullen controleren.

Wanneer de overheid haar drie politiediensten voor lief neemt moeten de rivaliteiten echter beheersbaar blijven. De dialoog moet dus verbeterd worden, de complementariteit verzekerd en de concurrentie georganiseerd.

De oprichting van de gemeenschappelijke politiesteundienst biedt nieuwe perspectieven om het politieapparaat te reguleren. Het moet die bevoorrechte plaats worden om de coördinatie van de verschillende diensten te bewerkstelligen.

Andere plaats van overleg is het vijfhoeksoverleg, dat als coördinatieinstrument een geïntegreerd veiligheidsbeleid wil verwezenlijken. Hier wordt vooral een betere aanpassing op het terrein verwacht.

De regering wil een efficiënte, effectieve en doelmatige politiedienst. De maatregelen van de laatste jaren proberen deze doelstellingen te verwezenlijken.

Hoewel men de loop der dingen zijn tijd moet laten, zullen deze maatregelen toch op hun waarde moeten getoetst worden, al was het maar dat hun praktische uitvoering om structurele en andere redenen niet vanzelfsprekend is. Coördinatie en communicatie kan worden gestuurd en aangemoedigd; maar op het terrein blijft de doelmatigheid van deze maatregelen een zaak van mensen.

"De politieoorlog kan niet worden herleid tot een probleem van teksten die in coördinatie voorzien ... Hij heeft een sociologische basis. Hij is niet hervormbaar, hij maakt integraal deel uit van het systeem" [1] .

Bij gebrek aan een globale hervorming, werden een aantal wijzigingen doorgevoerd die de disfuncties moeten beheersbaar maken. Deze hervormingen zetten de politiediensten met de rug tegen elkaar. Aan de korpsen de keus om blijk te geven van eigen specificiteit en creativiteit, dan wel zich op te sluiten in bevoegdheidsconflicten of concurrerende strategieën te ontwikkelen.

Het is een vorm van pragmatisme om oplossingen te overwegen die zich beperken tot de harmonisering van de activiteiten en de rationalisering van de middelen.

Een zaak staat vast; bij falen zullen de bevoegdheden, de opdrachten en de territoria van elk van de diensten of van "de dienst" zeer dringend en zeer duidelijk moeten worden omschreven.

Veiligheid herdefinieert de sociale orde vanuit een maatschappelijke nood. Als de politie aan deze nood voldoet zal zij aan legitimiteit winnen. Als de bevolking het gevoel heeft dat de politie ook aan preventie doet en de rechten van de mens respecteert, zal ze de neiging hebben deze politie te steunen en te helpen. De politie zal daardoor doeltreffender worden.

De burger-klant heeft verwachtingen. Hij weet ongetwijfeld dat politie en veiligheid moet gezien worden in al hun complexiteit; dat de politie lang niet de enige overheidsdienst is die antwoorden kan bieden en dat haar mogelijkheden beperkt zijn. Maar de burger verwacht wel haar deel van de oplossingen. Bij ontstentenis zal de burger vinden dat aan zijn verwachtingen niet werd voldaan.

Freddy TROCH,

Voorzitter.
Walter DE SMEDT,

Vast Lid.
Carmelo ZAITI,

Griffier.

Georges PYL,

Ondervoorzitter.
Arlie CORNET,

Vast Lid.
Valère DE CLOET,

Vast Lid.

[TOP](#) **HOOFDSTUK IV**

VATTING VAN HET VAST COMITE P [2]

1. ALGEMEEN

1.1. OP VERZOEK VAN DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS EN DE SENAAT

- geen verzoek ontvangen

1.2. OP VERZOEK VAN DE BEVOEGDE MINISTER OF OVERHEID

Het Vast Comité P ontving volgende verzoeken tot een toezichtsonderzoek :

- Minister van Binnenlandse Zaken : 1
- Burgemeester : 2
- Procureur-generaal bij het Hof van Beroep : 1

1.3. AMBTSHALVE

- Het Vast Comité P heeft ambtshalve 12 toezichtsonderzoeken gestart, waarvan 8 naar aanleiding van een klacht/aangifte.

1.4. KLACHTEN EN/OF AANGIFTEN

Zoals uit het hiernavolgende overzicht blijkt ontving het Vast Comité P vanaf 1 augustus 1994 tot en met 31 juli 1995 197 klachten/aangiften.

Het Europees Comité inzake de voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen heeft op 10 juni 1994 haar verslag m.b.t. de Belgische situatie neergelegd.

Het verslag van voornoemd Comité maakt gewag van slechte behandeling van aangehouden personen, vooral vreemdelingen, over het ontbreken van behoorlijke maaltijden voor deze personen of over de slechte infrastructuur van de cellen.

Wat de infrastructuur betreft bereidt de regering een aantal minimumnormen voor inzake hygiëne en veiligheid van de cellen bij de politiediensten.

Met betrekking tot de behandeling is er eveneens nood aan een aantal basisregels.

De Minister van Binnenlandse Zaken heeft aan het Vast Comité P gevraagd hiervoor een ontwerp tekst op te stellen.

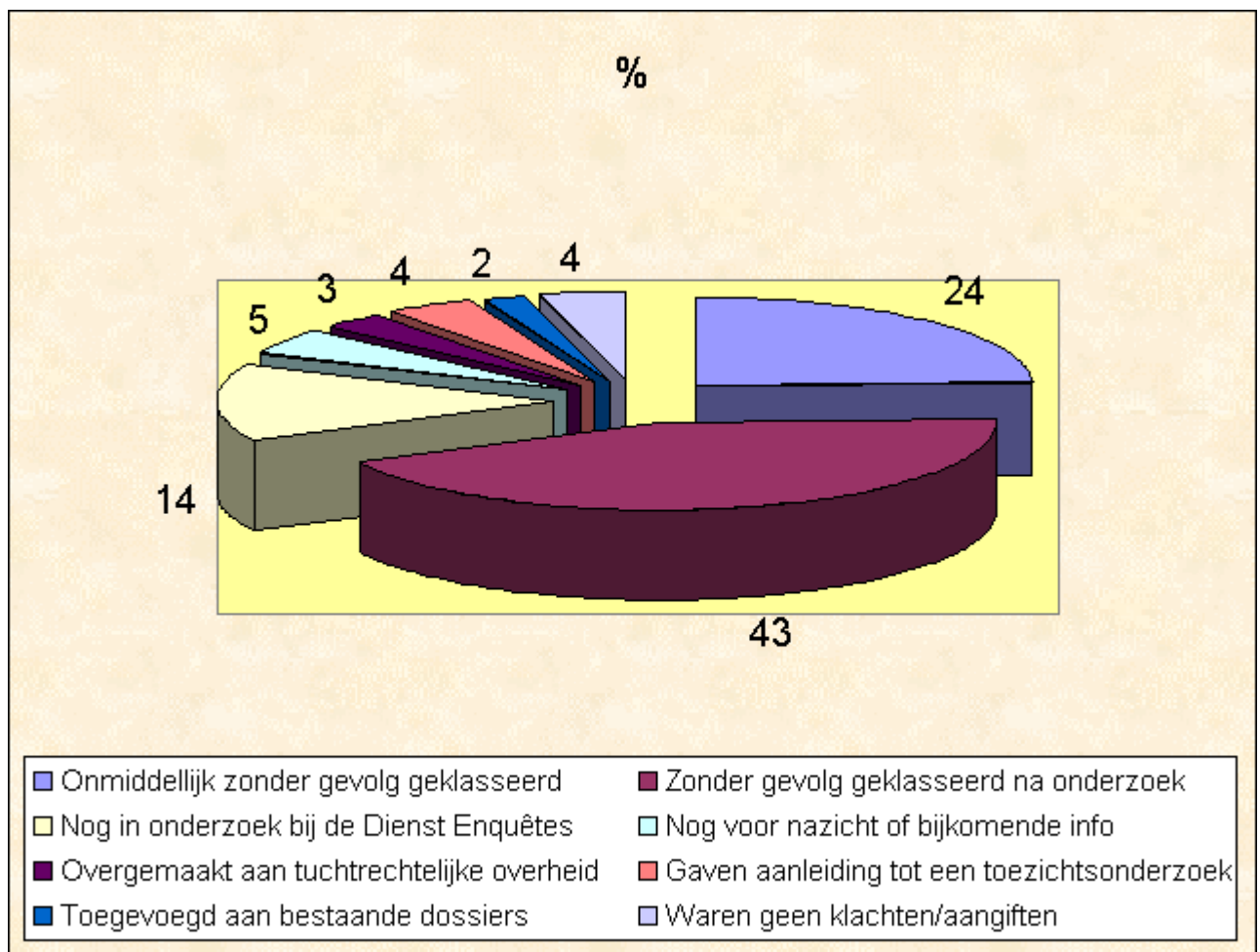
2. OVERZICHT VAN DE DOOR HET VAST COMITE P ONTVANGEN KLACHTEN EN/OF AANGIFTEN

Vanaf 1 augustus 1994 tot en met 31 juli 1995 ontving het Vast Comité P **197** klachten/aangiften.

2.1. BESTEMMING

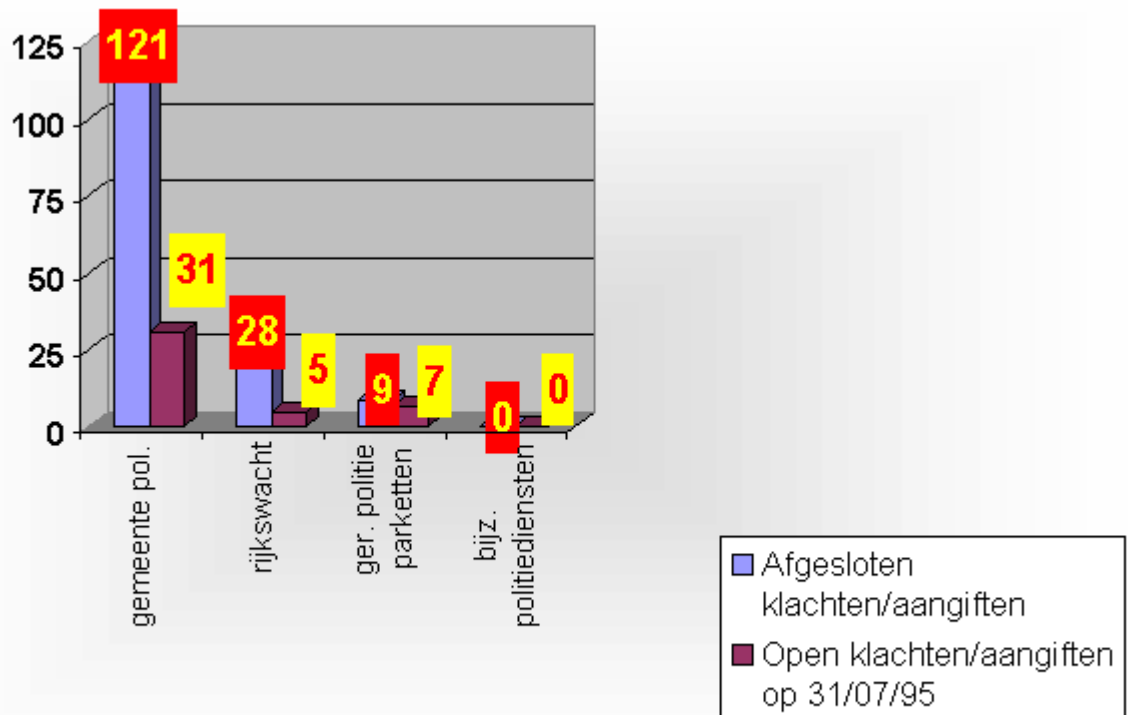
KLACHTEN EN AANGIFTEN [3]	
Onmiddellijk zonder gevolg geklasseerd door het Vast Comité P*	48 [4]
Zonder gevolg geklasseerd na onderzoek*	85 [5]
Nog in onderzoek bij de Dienst Enquêtes	28
Nog voor nazicht of bijkomende informatie bij het Vast Comité P	10
Overgemaakt aan tuchtrechtelijke overheid	6
Gaven aanleiding tot een toezichtsonderzoek	8 [6]
Toegevoegd aan bestaande dossiers	4
Waren geen klachten of aangiften en werden geklasseerd ter informatie	8
TOTAAL	197

* Elke klager/aangever werd van de beslissing schriftelijk op de hoogte gebracht en, indien mogelijk en nuttig, bijkomend geïnformeerd.

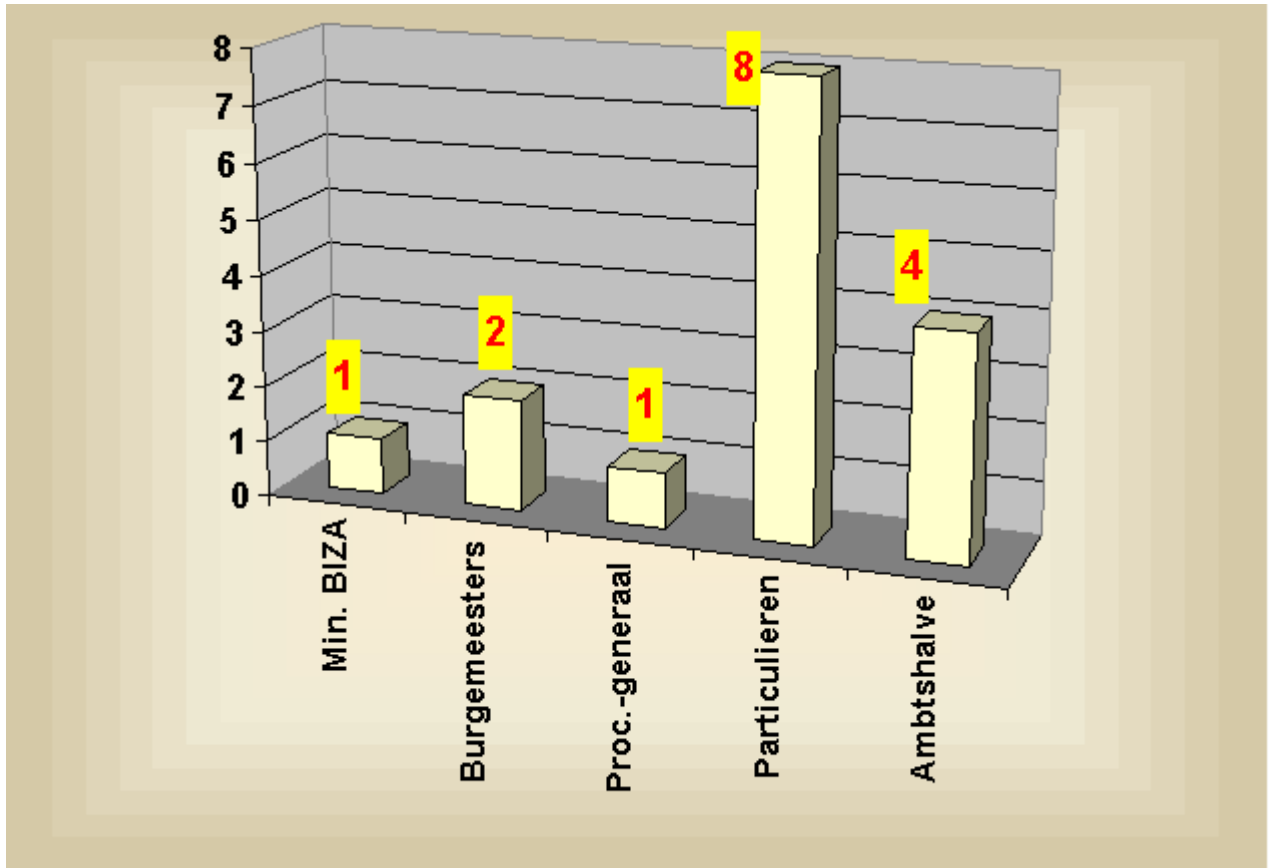
2.2. BETROKKEN POLITIEDIENSTEN

KLACHTEN EN AANGIFTEN - BETROKKEN POLITIEDIENSTEN					
	PC	Gd	PJP	PS	TOTAL [7]
Afgesloten klachten/aangiften	121	28	9	0	158
Open klachten/aangiften op 31/07/95	31	5	7	0	43
TOTAAL	152	33	16	0	201

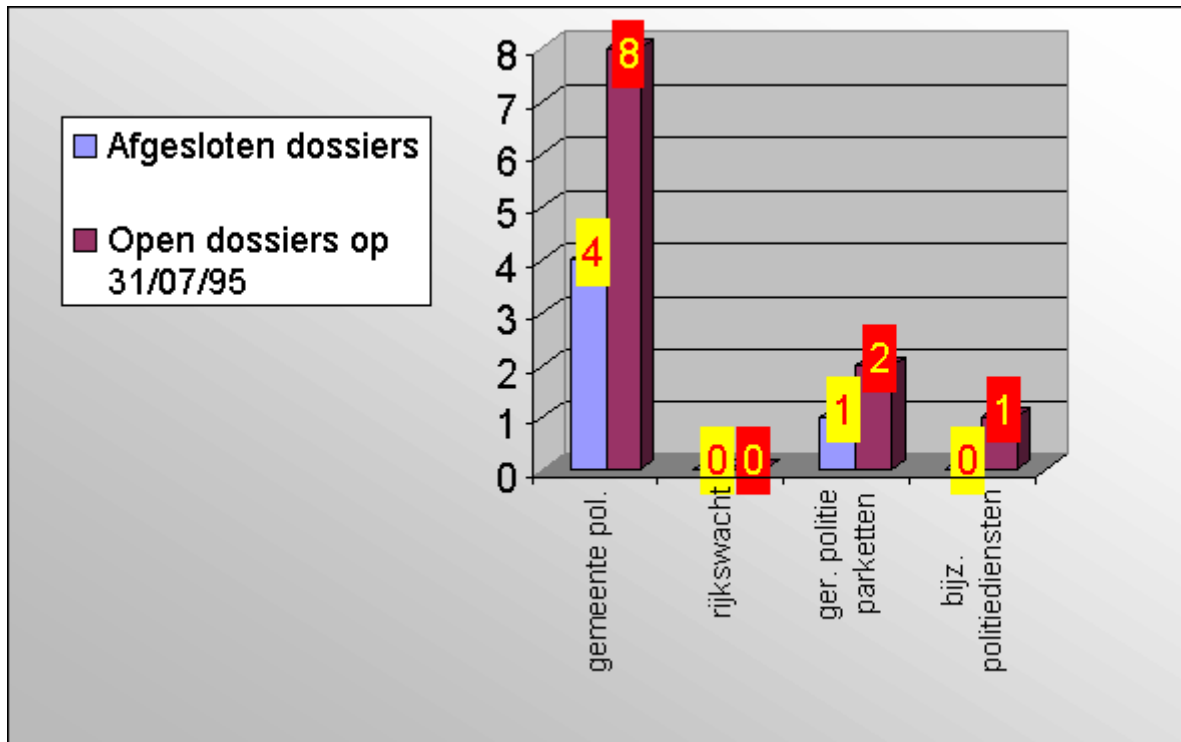
2.3. VATTING TOEZICHTSDOSSIER

VATTING TOEZICHTSDOSSIER					
Min. BIZA	Burgemeesters	Proc.-generaal	Particulieren	Ambtshalve	TOTAAL
1	2	1	8	4	16

2.4. TOEZICHTSDOSSIER - BETROKKEN POLITIEDIENSTEN

TOEZICHTSDOSSIER - BETROKKEN POLITIEDIENSTEN					
	Gp	Rw	GPP	BP	TOTAAL
Afgesloten dossiers	4	0	1	0	5
Open dossiers op 31/07/95	8	0	2	1 [8]	11
TOTAAL	12	0	3	1	16

3. CONCLUSIE

Voor het uitoefenen van zijn opdrachten waarvoor het bij wet van 18 juli 1991 werd opgericht, diende het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes te wachten tot de goedkeuring van zijn Huishoudelijk Reglement door de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat. Sedert 6 mei 1994 is dat een feit.

Het jaarverslag 1995 is aldus het eerste verslag van een volledig werkjaar.

Er dient vastgesteld dat de burger en de gerechtelijke overheid veelvuldig beroep doen op het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes.

Hierdoor kwam in het voorbije werkjaar in hoofdzaak de eerste van het in artikel 1 van de wet van 18 juli 1991 omschreven doelstelling, in casu de bescherming van de grondwettelijke rechten en vrijheden van de burgers, aan bod.

Het is uiteraard een verheugende vaststelling dat o.a. de gerechtelijke overheid zijn vertrouwen heeft gesteld in het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes.

Het veelvuldig beroep doen van de gerechtelijke overheid op de Dienst Enquêtes P heeft voor gevolg dat deze Dienst, tengevolge van zijn te beperkt aantal enquêteurs, hoofdzakelijk voor de gerechtelijke overheid heeft gewerkt en zich aldus minder kon bezighouden met de eigenlijke toezichtsonderzoeken of andere opdrachten van het Vast Comité P.

Als gevolg hiervan werd aan de gerechtelijke overheid gevraagd om aan de Dienst Enquêtes P met voorrang de onderzoeken toe te vertrouwen beantwoordend aan volgende criteria :

- politieambtenaren die ernstige feiten hebben gepleegd of ervan verdacht worden;
- voortzetten van een onderzoek omdat het kies is een bepaalde politiedienst te belasten met onderzoekstaken ten laste van leden van een andere politiedienst;
- verdenking van vereniging van politieambtenaren met het oogmerk misdrijven te plegen;
- opsporen van misdrijven waardoor de aandacht zou kunnen worden gevestigd op disfuncties binnen een politiekorps.

Het Vast Comité P wenst in de toekomst meer nadruk te leggen op zijn tweede en derde opdracht voorzien bij artikel 1 van de wet van 18 juli 1991, in casu de doelmatigheid en de coördinatie van de politiediensten.

Dit zal slechts op een kwalitatief verantwoorde manier kunnen gebeuren wanneer aan het Vast Comité P de nodige middelen ter beschikking worden gesteld. Hierbij is de uitbreiding van de Dienst Enquêtes P van fundamenteel belang.

In de voorbereidende werkzaamheden die tot de oprichting van het Vast Comité P en de Dienst Enquêtes hebben geleid, heeft de Minister van Binnenlandse Zaken verklaard :

«... De problemen die zijn gerezen bij de werking van de politie- en inlichtingendiensten zijn niet zo futiel dat men vrede zou kunnen nemen met een minimale of met een uiterst lichte structuur voor de controleorganen.

Het is noodzakelijk de controleorganen qua personeel en qua werkingsmogelijkheden de mogelijkheid te bieden hun opdracht ten volle op te nemen en uit te oefenen (...). De toezichtsorganen moeten in staat worden gesteld werkelijk diepgaand een probleem te onderzoeken en een zaak volledig uit te spitten, zoniet zal men het doel - met name de veiligheid verhogen en het vertrouwen van de bevolking in de veiligheidsdiensten herstellen - voorbijschieten...» [9] .

 HOOFDSTUK V

**DE ENQUÊTE BIJ DE STEDELIJKE POLITIEKORPSEN VAN DE
GEMEENTEPOLITIE NAAR DE WERKING VAN DE HULPAGENTEN
VAN POLITIE**

4. INLEIDING

Bekijkt men de evolutie van de politiediensten in België gedurende het laatste decennium, dan zijn er ten aanzien van de sterkte en de output enkele interessante ontwikkelingen te zien.

In de jaren '80 hebben de politiediensten, net als alle openbare diensten, omwille van de budgettaire toestand de riem moeten toesnoeren. De rijkswacht heeft nog het beste haar positie weten te vrijwaren, o.m. door gebruik te maken van de grotere aandacht voor veiligheid en politie na de zware incidenten van 1985.

Met het Pinksterplan is het politiebeleid in een stroomversnelling gekomen en werden enorme inspanningen geleverd om niet alleen het evenwicht tussen de politiediensten te herstellen maar ook meer middelen ter beschikking te stellen van iedereen in het kader van het "contract met de burger". Met de veiligheidscontracten, de herwaardering van de statuten en de modernisering van de politiediensten werden belangrijke impulsen gegeven om zowel de werking als de samenwerking te verbeteren.

Wil men echter deze input vergelijken met de uiteindelijke resultaten, om zich een oordeel te vormen over het functioneren van die politiediensten, dan stuit men op het bekende probleem van de vaststelling van prestaties in dienstverlenende sectoren en op de problemen van meting en waardering daarvan.

Gewoonlijk en ook "gemakshalve" wordt de output gemeten aan de hand van de geregistreerde vaststellingen. Maar dit kan hoogstens een indicatie zijn voor wat men noemt "arbeidsproductiviteit" en geeft absoluut geen correct beeld van wat beoogd wordt. Een andere waardemeter is het percentage opgehelderde misdrijven waarbij een stijging of een daling een indicatie zou moeten zijn voor efficiëntie en effectiviteit.

Ook in de politieorganisaties waar het management al verder geëvolueerd is dan het opstellen van een dienstregeling bieden de verschillende beleidsmodellen geen pasklare oplossing voor het omzetten van beleidsmaatregelen in kwantificeerbare gevolgen.

Een feit is zeker : de toenemende behoefte bij burgers en bedrijven aan effectieve politiezorg stijgt. Op een stijging van de vraag zou in principe een stijging van het aanbod moeten volgen. Maar dat is met organisaties die gefinancierd worden via het budgetmechanisme niet evident. Een verhoging van de budgetten is theoretisch mogelijk maar in de praktijk ontbreekt het de meeste besturen aan financiële ademruimte.

Daarom wordt uitgekeken naar alternatieve financieringsmechanismen, zoals subsidiëring door de overheid, veiligheidscontracten, preventiecontracten en tewerkstellingsprojecten [10] .

Er bestaan ook wettelijke alternatieven die ingeschreven zijn in de gemeentewet en waarbij enerzijds de werking van politiekorpsen wordt ondersteund en anderzijds de gemeenten een vergoeding kunnen vragen voor opdrachten van bestuurlijke politie [11] .

Een tweede mogelijke reactie op een stijgende vraag is het uitwijken naar aanpalende markten waar een redelijk concurrerend product wordt aangeboden. Voorwaarde is natuurlijk dat de afnemers bereid zijn de marktprijs te betalen. In de praktijk betreft het hier de privatisering van een deel van de politiefunctie. Krachtens een ongebreideld recht op privé-bezit en privé-initiatief is een veelhoofdige nieuwe industriële en commerciële bedrijfstak ontstaan die weliswaar werkgelegenheid betekent zij het vaak van bedenkelijke kwaliteit, zowel inzake recrutering als inzake taakstelling en taakuitoefening, maar waarvan de overheid niet zonder moeite de omvang en de activiteiten kent [12] . Einde 1993 werden in België 34 bewakings- en 524 beveiligingsondernemingen geregistreerd. Daarnaast beschikken nog 10 ondernemingen over een erkende interne bewakingsdienst [13] .

Het is echter nog altijd moeilijk om zicht te krijgen op de ondernemingen die bewakings- en/of beveiligingsactiviteiten uitoefenen zonder daartoe over de vereiste vergunning of erkenning te beschikken [14] .

De derde mogelijkheid is het ingrijpen van de overheid als regulator met een pakket aan maatregelen gericht op een verhoging van de doelmatigheid. Opvallende maatregelen op dat terrein zijn het project van samenwerking tussen de gemeentepolitie en de rijkswacht inzake het bepalen van de interpolitiezones (IPZ) per provincie en de intergemeentelijke politiesamenwerking [15].

Een andere maatregel was de wettelijke regeling van het statuut van de hulpagent. In de memorie van toelichting van het ontwerp van wet tot wijziging van de nieuwe gemeentewet staat het volgende :

« Teneinde de functie van de gemeentepolitie te herwaarderen en een grotere doelmatigheid ervan mogelijk te maken, is het onontbeerlijk binnen de gemeentepolitie in de aanwerving te voorzien van enerzijds hulpagenten van politie en anderzijds burgerpersoneel » [16].

De bedoeling van de wetgever was duidelijk. De goed opgeleide politieagenten ontlasten van een aantal eenvoudige taken en het organiseren van toezicht op een aantal belangrijke aspecten in steden en gemeenten, i.c. allerlei vormen van hinder.

« Hulpagenten van politie zijn reeds wettelijk bevoegd voor een aantal opdrachten inzake politie van het wegverkeer en zij kunnen de overtredingen die zij in dit kader vaststellen opnemen in een proces-verbaal dat zij opmaken. Zij zijn vandaag dus reeds agent van bestuurlijke en van gerechtelijke politie met beperkte bevoegdheid.

Voorgesteld wordt deze bevoegdheid uit te breiden tot het toezicht op de naleving van en het vaststellen van overtredingen op gemeentelijke politieverordeningen. Dit zal toelaten enerzijds om de naleving van een aantal gemeentelijke verordeningen beter te controleren (bv. over de netheid in de straten en het plaatsen van vuilniszakken op de openbare weg) en om anderzijds de politiekorpsen te ontlasten van een aantal eerder eenvoudige taken (bv. toezicht op de reglementen met betrekking tot het plaatsen van terrassen of met betrekking tot geluidshinder) » [17].

Met de wet van 15 juli 1992 werd in de gemeentewet een artikel 217 ingevoegd als volgt :

« De gemeentepolitie kan administratief en logistiek personeel omvatten. De stedelijke politie kan ook hulpagenten omvatten. De leden van het administratief en logistiek personeel mogen geen opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie uitvoeren. De hulpagenten mogen geen opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie uitvoeren, behalve de bevoegdheden die hun zijn toegekend inzake de politie op het wegverkeer, en die om toe te zien op de naleving van gemeentelijke politieverordeningen.

De bij hen ingediende klachten en aangiften, alsook de door hen verkregen inlichtingen en gedane vaststellingen nopens inbreuken op deze verordeningen worden opgenomen in processen-verbaal die aan de bevoegde gerechtelijke overheid worden overgezonden » [18].

De bevoegdheden van de hulpagenten worden nader omschreven in de ministeriële omzendbrief POL 37 :

« De bevoegdheid van de hulpagent vindt zijn wettelijke grondslag in artikel 217 van de nieuwe gemeentewet en betreft met name de volgende materies :

1. De bevoegdheden inzake de politie op het wegverkeer, die aan de hulpagent expliciet zijn toegekend krachtens de wet en steunend op artikel 3, 1°, van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en de ter uitvoering daarvan genomen reglementen.
2. Het toezicht op de naleving van gemeentelijke politieverordeningen.
3. Een algemeen veiligheidstoezicht buiten het toepassingsgebied van het verkeersreglement, namelijk in openbare plaatsen, pleinen en parken; de hulpagent kan toezien op de veiligheid in de nabijheid van scholen en in het bijzonder op de veiligheid van de kinderen. Indien hij tijdens de

uitoefening van dit veiligheidstoezicht zou vaststellen dat de tussenkomst van een politieagent noodzakelijk is omdat die beschikt over een algemene politiebevoegdheid omwille van zijn eigen veiligheid, dient hij onverwijld beroep doen op de dienstdoende politieagenten.

4. Administratieve taken inherent aan de werking van het politiekorps, in zoverre het niet gaat om opdrachten in de zin van titel IV van de nieuwe gemeentewet. Zo kan de hulpagent belast worden met archiefwerkzaamheden, dactylografie, diverse kantoorwerken en eventueel het onthaal op het politiecommissariaat.

De hulpagent mag in geen geval worden ingezet voor andere opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie dan diegene hiervoor vermeld.

Het is derhalve duidelijk dat de hulpagent van politie als lid van de gemeentepolitieslechts over een beperkte bevoegdheid beschikt in wel omschreven materies.

Door zijn regelend, ordenend, bemiddelend en eventueel verbaliserend optreden, zal de hulpagent van politie meewerken aan de orde en rust in de gemeenschap in die materies die tot zijn bevoegdheid behoren.

Deze beperkte bevoegdheid houdt ook in dat de hulpagent van politie niet mag ingezet worden voor criminaliteitsbestrijding, vermits dit een wezenlijke politietaak is waarvoor de eigenlijke politiediensten instaan » [19] .

Het statuut van de hulpagenten wordt sedert 1991 geregeld door een aantal koninklijke besluiten en een omzendbrief [20] .

Bovendien gelden de specifieke eisen inzake de kennis van de tweede landstaal ook voor de hulpagenten [21] .

Vóór 19 februari 1991 was de situatie van de hulpagenten vrij vaag en omzeggens niet geregeld. Op basis van de verkeerswet werden zij her en der ingezet om controle uit te oefenen op bepaalde aspecten van het verkeer waarbij het financiële aspect meer belang scheen te hebben dan het doelmatigheidsaspect [22] .

5. AANLEIDING TOT DE ENQUÊTE

In de loop van 1994 ontvangt het Vast Comité P een aantal aangiften die aanleiding geven tot het openen van toezichtsonderzoeken in stedelijke politiekorpsen van de gemeentepolitie. Het voorwerp van deze toezichtsonderzoeken is onder meer : een onderzoek naar de organisatie, de uitrusting en de inzet van de contingenten hulpagenten [23] .

De resultaten van deze onderzoeken laten aan duidelijkheid niets te wensen over :

- de formatie hulpagenten in de onderzochte korpsen overschrijdt ver de toegestane norm;
- de statutaire toestand is hoogst onduidelijk en is soms in strijd met de wet;
- de kledij en de uitrusting van de hulpagenten is in strijd met de reglementaire bepalingen;
- de hulpagenten worden ingezet voor taken en opdrachten die niet tot hun bevoegdheid behoren;
- in sommige gevallen worden hulpagenten ingezet als "volwaardige" politieagenten tot en met het uitvoeren van opdrachten van gerechtelijke politie [24] .

Er wordt tevens vastgesteld dat in bepaalde gevallen politiekorpsen noodgedwongen moeten afwijken van de reglementaire voorschriften en zelf niet gelukkig zijn met deze evolutie.

Het Vast Comité P beslist op 23 maart 1995 het onderzoek te globaliseren en een enquête te houden in alle stedelijke politiekorpsen die op dat tijdstip hulpagenten in dienst hebben.

6. VOORWERP VAN DE ENQUÊTE

De enquête richt zich tot 65 stedelijke politiekorpsen in België, waarvan 27 in Vlaanderen, 19 in Wallonië en de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest [25] .

Deze 65 politiekorpsen vertegenwoordigen samen 71 % van het feitelijk kader van de gemeentepolitie in België [26] .

7. METHODOLOGIE

De enquête werd uitgevoerd aan de hand van een gestandaardiseerde vragenlijst die aan alle korpsen werd toegestuurd. Om de verwerking van de gegevens te vereenvoudigen werd ook de antwoordvorm in de vorm van voorbeelden, gestandaardiseerd.

Niettegenstaande de vrij strakke tijdslimiet was de respons 100 %.

Aan de politiekorpsen werd volgende informatie gevraagd :

1. Informatie met betrekking tot het politiekorps (situatie op 01.04.1995), o.a. de getalsterkte van het politiekorps en de organisatiestructuur.
2. Organisatie van de hulpagenten (situatie op 01.04.1995) met de getalsterkte van de hulpagenten en hun dienstverband.
3. Persoonsgegevens van de hulpagenten, in het bijzonder; geslacht, geboortjaar, studieniveau, jaar van indiensttreding, opleiding en statuut. Alle gegevens worden anoniem verwerkt.
4. Informatie met betrekking tot het uniform, de uitrusting, en de bewapening.
5. De algemene en bijzondere doelstellingen die men wil bereiken.
6. De taken en opdrachten die aan de hulpagenten worden toebedeeld.
7. De behaalde resultaten.

8. DOELSTELLING

De doelstelling van de enquête is te komen tot een globaal beeld van de organisatie van de hulpagenten in België, het vaststellen van de afwijkingen en de knelpunten : het evalueren van de resultaten en het formuleren van beleidsadviezen die tegemoetkomen aan de eisen van een moderne, efficiënte bedrijfsvoering op het vlak van de hulpagent.

9. DE ENQUÊTE

9.1. INFORMATIE MET BETREKKING TOT DE STEDELIJKE POLITIEKORPSEN DIE OVER HULPAGENTEN VAN POLITIE KUNNEN BESCHIKKEN

De informatie met betrekking tot het politiekorps was noodzakelijk omdat de normen die een organiek kader van hulpagenten toelaten gebaseerd zijn op de getalsterkte van het politiepersoneel en op de organisatie van de politiewerking.

Immers de omzendbrief POL 37 voorziet drie categorieën van gemeenten die een kader van hulpagenten kunnen oprichten.

Een eerste categorie van gemeenten waar het organiek kader van het politiepersoneel uit minstens 50 leden bestaat.

Dit is het geval voor 45 van de 65 deelnemende korpsen [27] .

Een tweede categorie van gemeenten waar het organiek kader uit minder dan 50 leden bestaat, doch waar 24 uur op 24 een permanentie- en interventiedienst wordt ingericht eventueel in samenwerking met andere gemeenten of politiediensten.

Dit is het geval voor 15 van de 65 deelnemende korpsen [28] .

Tenslotte de overige gemeenten onder de volgende voorwaarden :

1. het aantal effectieve agenten van de basisformatie, aspiranten en stagedoende politieagenten inbegrepen, mag niet minder bedragen dan 85 % van het aantal voorziene betrekkingen;
2. de instelling van een kader hulpagenten moet gepaard gaan met een evenredige verhoging van de openingstijd van het politiecommissariaat, tenzij dit reeds gebeurde tijdens de voorbije 6 maanden.

Dit is het geval voor 5 van de 65 deelnemende korpsen [29] .

De stedelijke korpsen met hulpagenten zijn samen goed voor een organiek kader van 11.851 politieambtenaren met een gemiddelde bezettingsgraad van 90 %.

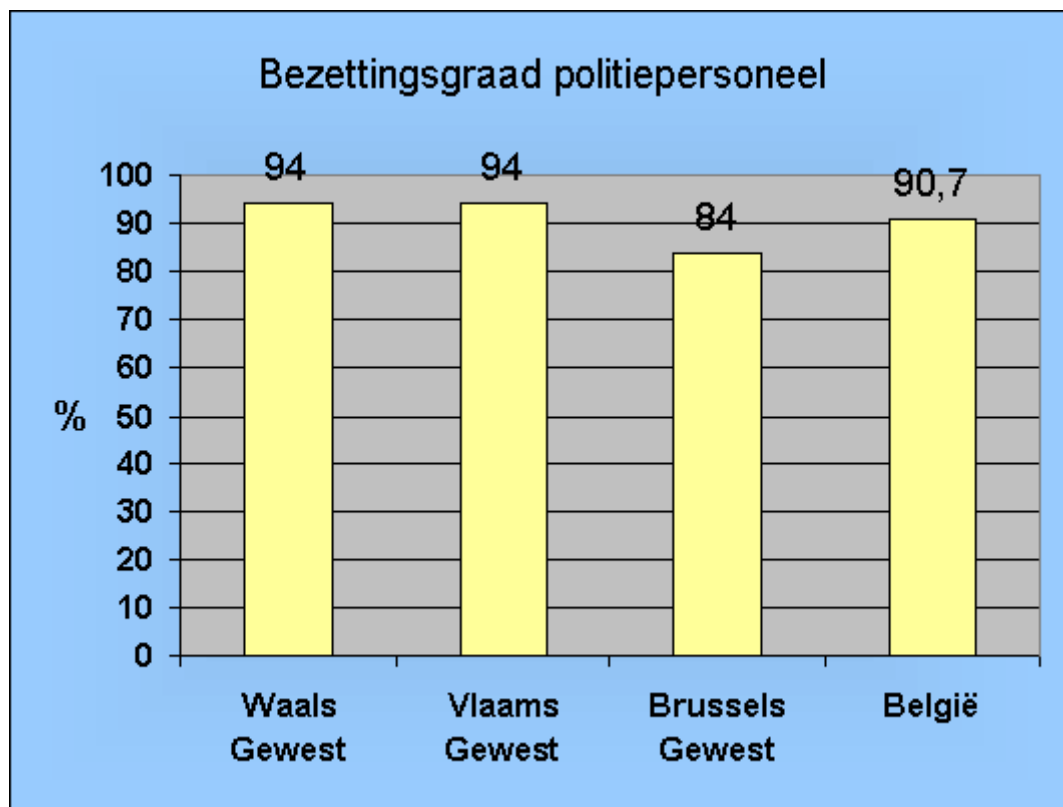
De bezettingsgraad is het hoogst in het Vlaams Gewest (94 %), het laagst in het Brussels Gewest (85 %) met daar tussen in Wallonië (92 %).

De cijfers met betrekking tot het basiskader alleen wijken niet fundamenteel af van het globale kader [30] .

Politiekaders van de gemeenten uit de enquête, met volledige bevoegdheid, aspiranten en stagedoende agenten inbegrepen

	Organiek kader politiepers.	Feitelijk kader politiepers.	%	Organiek basiskader	Feitelijk basiskader	%
Vlaams Gewest	4 916	4 638	94	3 546	3 316	94
Waals Gewest	2 803	2 566	92	2 085	1 951	94
Brussels Gewest	4 132	3 498	85	2 808	2 349	84
TOTAAL	11 851	10 702	90	8 439	7 616	90

Bezettingsgraad politiepersoneel

Commentaar

Langs de ene kant moeten hulpagenten wel bijzonder welkom zijn in korpsen waar het basiskader voor minder dan 80 % is opgevuld (17 % van de gevallen) maar zal dit onvermijdelijk leiden tot afwijkingen op de voorziene bepalingen inzake normering en taakstelling en in sommige gevallen tot invulling van de job van politieagent met alle gevolgen op het vlak van wettelijkheid, bevoegdheid en verantwoordelijkheid.

Wat de derde categorie van de korpsen betreft waar een bezetting van 85 % een formele norm is, voldoen slechts 2 van de 5 gemeenten aan deze norm. De drie andere halen een gemiddelde bezetting van slechts 76 %.

9.2. ORGANISATIE VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

9.2.1. GETALSTERKTE VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

De getalsterkte van de hulpagenten in België wordt in eerste instantie bepaald door de normen opgelegd door de omzendbrief POL 37, die daaromtrent het volgende zegt :

« Het aantal betrekkingen in een formatie van hulpagenten van politie bedraagt maximum 15 % van het aantal voorziene betrekkingen in de basisformatie van het politiepersoneel, d.w.z. politieagenten, politieagenten-brigadier en politieagenten-hoofdbrigadier. Het resultaat van de diverse berekeningen wordt naar boven afgerond ».

Op basis van deze norm is het theoretisch maximum aantal hulpagenten in België gelijk aan 1858, waarvan 914 in Vlaanderen, 522 in Wallonië en 422 in Brussel. Daar niet alle stedelijke korpsen over hulpagenten beschikken is dit een theoretisch gegeven. Op basis van het organiek basiskader van de korpsen uit de enquête bedraagt het mogelijk maximum aantal hulpagenten 1266, waarvan 532 in Vlaanderen, 422 in Brussel en 313 in Wallonië.

De diverse initiatieven die in de legislatuur 1992-1995 werden genomen in het kader van het globaal plan voor de werkgelegenheid, het concurrentievermogen en de sociale zekerheid, en die o.m. voorzien in bijkomende aanwervingen voor de gemeentepolitie voorzien geen mogelijkheid de in de omzendbrief POL 37 gehanteerde norm te overschrijden [31] .

Ook het koninklijk besluit van 10 juni 1994 dat aan de gemeenten die voldoen aan de minimale veiligheidsnorm, de mogelijkheid biedt hulpagenten of burgerlijk personeel aan te werven, biedt geen mogelijkheid de in de omzendbrief POL 37 gehanteerde norm te overschrijden [32] .

Een uitzondering hierop vormen de veiligheidscontracten. Niettegenstaande de regering steeds heeft vooropgesteld dat de realisatie van de veiligheidscontracten volledig in overeenstemming dient te verlopen met de bestaande wetgeving en richtlijnen inzake aanwerving en statuut van personeel, voorziet de omzendbrief van 17 juni 1994 de volgende bepalingen :

« ... Ook met betrekking tot de hulpagenten van politie blijven inzake aanwerving en taakuitvoering de bepalingen van mijn omzendbrief POL 37 van 28 januari 1993 betreffende het statuut van de hulpagent van politie volledig van kracht.

De gemeenten waarvan in het veiligheidscontract voorzien wordt dat ze bijkomende hulpagenten in dienst kunnen nemen, kunnen deze echter uitzonderlijk wel in contractueel verband aanwerven indien deze hulpagenten bestemd zijn voor het realiseren van doelstellingen die specifiek in het veiligheidscontract werden opgenomen. Een dergelijke contractuele aanwerving moet uitdrukkelijk gemotiveerd worden.

Het aantal hulpagenten in dienst mag ook slechts de 15 % van het aantal voorziene betrekkingen in de basisformatie voor politiepersoneel overschrijden in het kader van de doelstellingen van het veiligheidscontract ... » [33] .

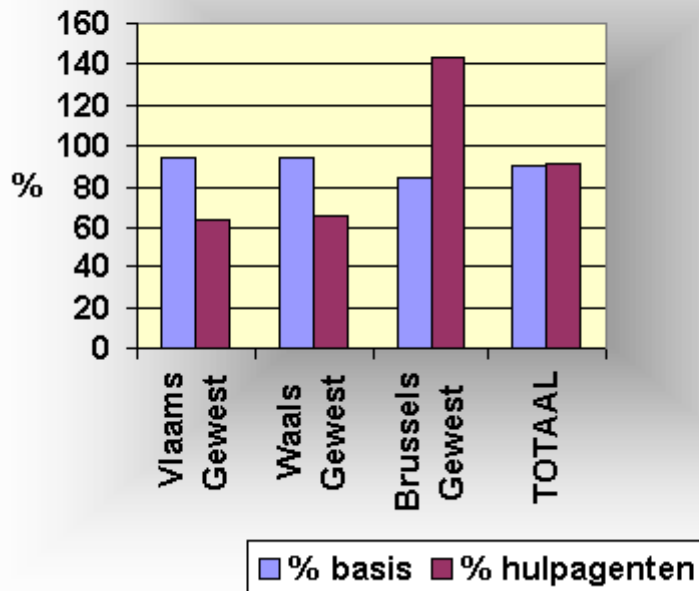
Hieruit volgt dat de contractuele hulpagenten aangeworven in het kader van het veiligheidscontract kunnen toegevoegd worden aan het aantal toegelaten betrekkingen op basis van de omzendbrief POL 37.

In de veiligheidscontracten afgesloten met 29 steden en gemeenten is in de aanwerving voorzien van 401 hulpagenten [34] waarvan 162 in vast verband (statutair) en 239 in contractueel verband. Het zijn dus deze laatsten die eventueel aan de norm kunnen toegevoegd worden.

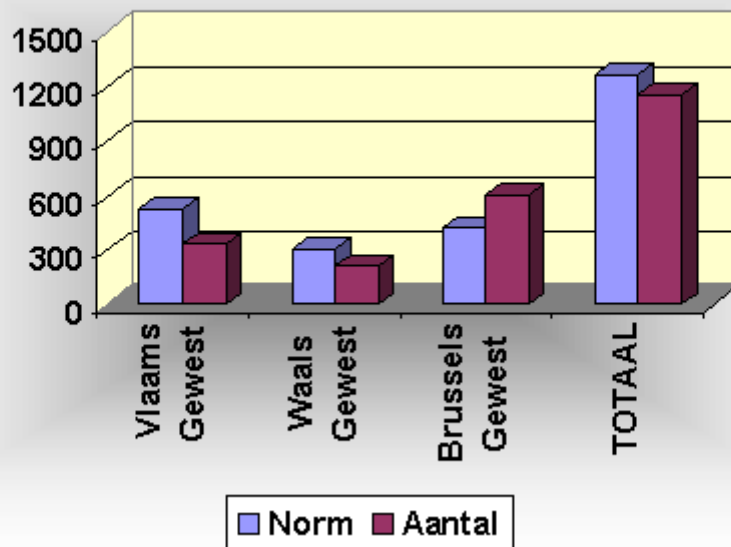
Het aantal hulpagenten in dienst op 1 april 1995 bedroeg 1152, waarvan 607 in het Brussels Gewest, 339 in het Vlaams Gewest en 206 in het Waals Gewest

	Organiek basiskader	Feitelijk basiskader	%	Norm hulpagenten	Aantal hulpagenten	%
Vlaams Gewest	3 546	3 316	94	532	339	64
Waals Gewest	2 085	1 951	94	313	206	66
Brussels Gewest	2 808	2 349	84	422	607	143
TOTAAL	8 439	7 616	90	1 266	1 152	91

Vergelijking bezetting basiskader versus hulpagent

De hulpagenten

Commentaar

Het aantal hulpagenten in Vlaanderen ligt ver onder de toegelaten norm. De betrokken steden en gemeenten hebben voor 64 % gebruik gemaakt van de voorziene mogelijkheden, veiligheidscontracten inbegrepen. Indien men geen rekening houdt met het aantal contractuele agenten uit de veiligheidscontracten zakt het cijfer zelfs tot 37 % [35] .

De situatie in Wallonië is bijna identiek. De betrokken steden en gemeenten hebben voor 66 % gebruik gemaakt van de voorziene mogelijkheden, veiligheidscontracten inbegrepen. Indien men geen rekening houdt met het aantal contractuele agenten uit de veiligheidscontracten zakt het cijfer tot 42 % [36] .

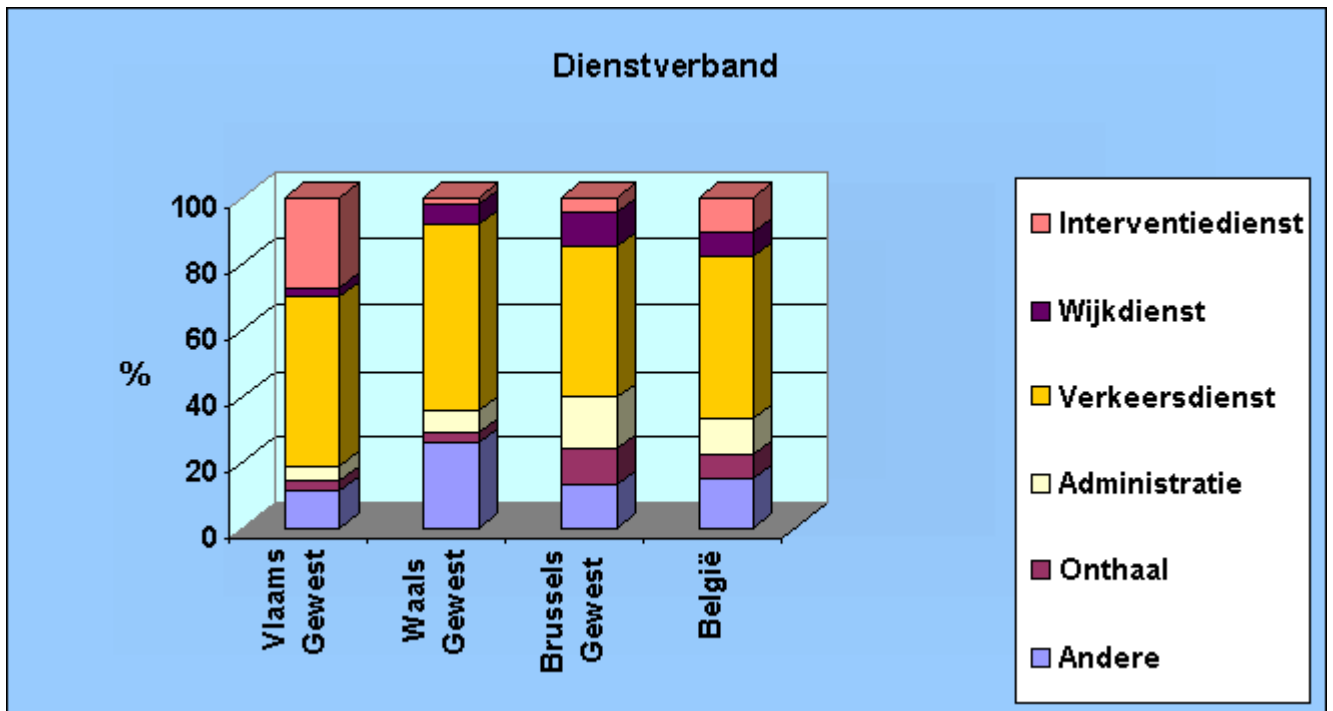
In het Brussels Gewest bestaat een totaal andere situatie. Rekening houdende met de contractuele agenten uit de veiligheidscontracten die aan de norm mogen worden toegevoegd bedraagt het teveel aan hulpagenten nog 25,5 %. Bijna de helft van de Brusselse steden en gemeenten overschrijdt de toegestane normen met ruim 70% [37] . De oorzaak van deze vaststellingen moet gezocht worden in de desastreuze toestand van de politiekaders in het Brussels van enkele jaren geleden. Het zijn trouwens de korpsen met de grootste tekorten aan politiepersoneel die hoogste overschrijdingspercentages vertonen.

9.2.2. HET DIENSTVERBAND VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

Aan de politiekorpsen werd gevraagd op te geven in welke dienst de hulpagenten werden ingedeeld, waarbij een onderscheid werd gemaakt tussen interventiedienst, wijk- of kwartierdienst, verkeersdienst, administratie, onthaal en andere diensten.

Bijna de helft van de hulpagenten blijkt te zijn ondergebracht in een verkeersdienst. De andere helft is verspreid over de andere genoemde diensten, terwijl ongeveer 15 % in geen enkele specifieke dienst is ondergebracht.

	Interventiedienst	Wijkdienst	Verkeersdienst	Administratie	Onthaal	Andere
Vlaams Gewest	27,1%	2,9%	51,3%	4,4%	3,2%	11,1%
Waals Gewest	1,9%	6,3%	56,7%	6,7%	2,9%	25,5%
Brussels Gewest	4,6%	10,2%	45,6%	15,6%	10,8%	13,2%
TOTAAL	10,7%	7,3%	49,3%	10,7%	7,2%	14,8%

Commentaar

De gegevens met betrekking tot het dienstverband moeten voorzichtig geëvalueerd worden omdat zij niet onmiddellijk aantonen wat de hulpagenten in die diensten juist doen. Dat is vooral het geval voor de interventiedienst, de wijkdienst en de andere diensten [38] .

De grote aanwezigheid in de verkeersdiensten is normaal, gelet op de wettelijke bevoegdheid van de hulpagent. Opmerkelijk is wel dat de regio met de grootste verkeersproblemen, het laagste aantal hulpagenten in de verkeersdienst onderbrengt. Op het vlak van de administratie en onthaal zijn de cijfers voor het Brussels Gewest opvallend hoger dan voor de andere regio's.

In de categorie "andere diensten" zitten vooral kleinere politiekorpsen die geen autonome afdelingen kennen en waar de hulpagenten deel uitmaken van het korps in zijn totaliteit.

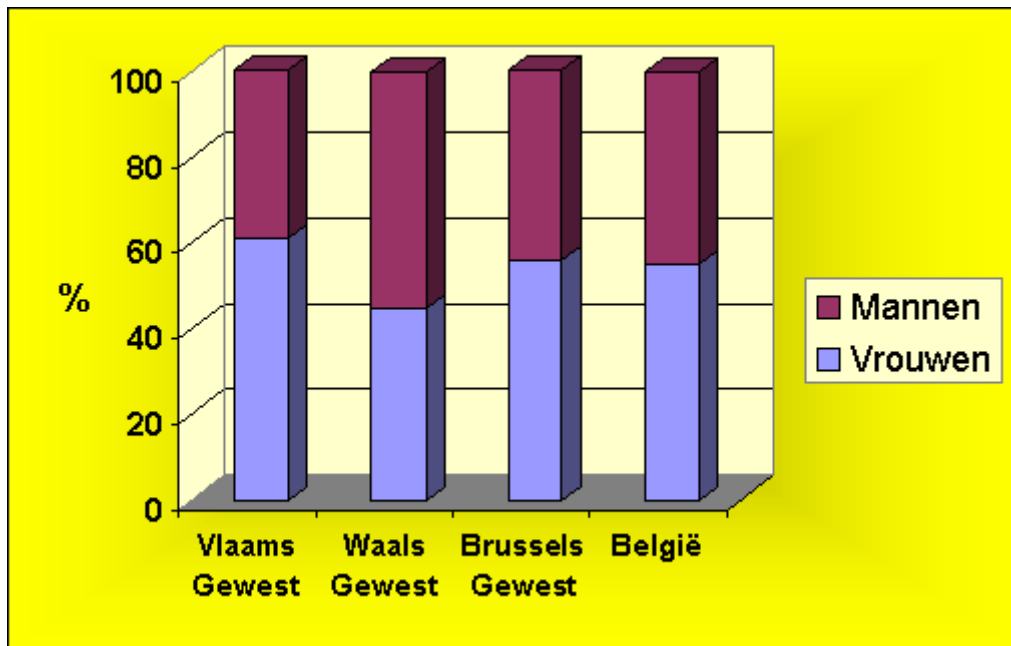
Wat het Brussels Gewest betreft zijn heel wat hulpagenten gedetacheerd naar o.m. de centrale dispatching, dienst slachtofferhulp, de groenzones en naar gemeentelijke kabinetten [39] .

9.3. DE PERSOONSGEGEVENS VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

9.3.1. VERDELING VOLGENS GESLACHT

Het contingent hulpagenten in België bestaat voor 55,2 % uit vrouwen en voor 44,8 % uit mannen. Deze verhouding schommelt nogal bij een verdeling naar de regio en in Wallonië is de situatie omgekeerd.

	Mannen		Vrouwen	
Vlaams Gewest	133	39,2%	206	60,8%
Waals Gewest	114	55,3%	92	44,6%
Brussels Gewest	269	44,3%	338	55,7%
TOTAAL	516	44,8%	636	55%

Commentaar

De cijfers vormen natuurlijk een schril contrast met de verhouding binnen de groep politieambtenaren met volledige bevoegdheid. Het aandeel vrouwelijke politieambtenaren bij de gemeentepolitie bedroeg op 31 december 1993 niet meer dan 8,2 % [40]. De redenen hiervoor zijn vermoedelijk niet ver te zoeken. De aanwervingsexamens voor hulpagenten die door de gemeenten zelf worden georganiseerd bestaan enkel uit een mondelinge en schriftelijke proef. De fysieke capaciteiten van de kandidaat hulpagenten wordt niet getest. Bovendien is ongeveer 40 % van de hulpagenten gerecruteerd in het kader van de veiligheidscontracten met nogal wat nadruk op het sociaal karakter van de bediening. Tenslotte lijkt het bevoegdheidspakket van de hulpagent, met verbod tot wapendracht en criminaliteitsbestrijding, meer vrouwen aan te spreken dan mannen.

9.3.2. VERDELING NAAR LEEFTIJD

De gemiddelde leeftijd van de hulpagent bedraagt 34 jaar en 9 maanden, met een licht verschil tussen de mannen, 34 jaar en 8 maanden, en de vrouwen, 35 jaar en 2 maanden. Regionaal bekeken is de Brusselse hulpagent ouder dan zijn collega's in Vlaanderen en Wallonië.

	Mannen	Vrouwen
Vlaams Gewest	33 j. 9 m.	32 j. 1 m.
Waals Gewest	31 j. 8 m.	33 j. 1 m.
Brussels Gewest	35 j. 1 m.	36 j. -
TOTAAL	34 j. 8 m.	35 j. 2 m.

Commentaar

Gelet op het relatief jonge bestaan van het fenomeen hulpagent (begin 1991) is de gemiddelde leeftijd eerder aan de hoge kant. Een eerste verklaring is natuurlijk de leeftijdsgrens die in tegenstelling tot de politieambtenaren een heel stuk hoger ligt, nl. 50 jaar voor hulpagenten tegenover 35 jaar voor politieambtenaren.

Een tweede verklaring kan gevonden worden in de relatief lage status van de functie die vooral mensen aantrekt die reeds op de arbeidsmarkt actief waren en die niet zozeer op zoek zijn naar een loopbaan met perspectieven, maar gewoon naar werk.

9.3.3. VERDELING NAAR STUDIENIVEAU

Voor een benoeming in de graad van hulpagent is geen diploma vereist. Indien men dus rekening houdt met de in openbare dienst bestaande niveaus, kan iedereen, met of zonder diploma zich kandidaat stellen [41] .

De meerderheid van de hulpagenten is van niveau 3 en 4, namelijk 64 %. Niveau 2 is goed voor 35,6 % terwijl niveau 1 nog slechts 0,6 % van de hulpagenten vertegenwoordigt.

Regionaal betekenen ontstaan er echter belangrijke verschuivingen. Zo blijken de niveaus 3 en 4 vooral te domineren in het Brussels Gewest (76,7 %) en in het Waals Gewest (61,1 %) terwijl die in het Vlaams Gewest niet de helft bereiken (42,1 %)

Het studieniveau bij de vrouwelijke hulpagenten ligt iets hoger dan dat van de mannelijke collega's vooral in niveau 2

	Mannen	Vrouwen	TOTAAL
Niveau 4	12,6%	11,3%	11,9%
Niveau 3	55,0%	49,3%	51,9%
Niveau 2	31,6%	38,8%	35,6%
Niveau 1	0,8%	0,6%	0,6%

De niveaus 2 en 1 domineren dan weer het Vlaams Gewest (57,9 %) terwijl die in Wallonië (48,9 %) en vooral in Brussel (23,3 %) de minderheid uitmaken

	Vlaams Gewest	Waals Gewest	Brussels Gewest	TOTAAL
Niveau 4	2,9%	9,2%	17,8%	11,9%
Niveau 3	39,2%	51,9%	58,9%	51,9%
Niveau 2	56,9%	37,4%	23,1%	35,6%
Niveau 1	1,0%	1,5%	0,2%	0,6%

Commentaar

De aanwerving en selectie, de opleiding en het uiteindelijk takenpakket van de hulpagent van politie is niet van die aard om een bepaald studieniveau noodzakelijk te stellen. De praktijk wijst uit dat ook de laagst geschoolden behoorlijk hun job doen en goed meedraaien in het systeem.

Het systeem hulpagent kan echter een belangrijke reserve betekenen voor kandidaat-politieagenten indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan [42] .

Een van die voorwaarden is het bezit van diploma of studiegetuigschrift dat ten minste gelijkwaardig moet zijn met het gehomologeerd getuigschrift van lagere secundaire studies of anders gezegd een niveau 3.

Bovendien moeten de kandidaten de volledige selectieprocedure en de opleiding van aspirant-politieagent doorlopen, die dan weer gericht is op het aanwervingsniveau, i.c. niveau 2.

Het is dus voor de steden en gemeenten die van deze sociale promotie gebruik wensen te maken interessant zich vooral te richten naar de niveaus 3 en 2, zonder daarom de niveaus 4 uit te sluiten. Een zekere planning in de aanwerving is daarbij noodzakelijk.

9.3.4. OPLEIDING EN VORMING

Het koninklijk besluit betreffende de aanwerving en de benoeming van de hulpagent [43] voorziet in een theoretische stage met een lessencyclus van ten minste 140 en ten hoogste 180 uren die door alle kandidaat hulpagenten moet gevolgd worden, ongeacht hun statuut.

Het koninklijk besluit voorziet daarnaast in een praktische stage van ten minste 450 effectief gepresteerde werkuren die echter alleen vereist is voor een vaste benoeming als hulpagent van politie. De hulpagenten aangeworven als contractueel of in een tijdelijk statuut zijn niet verplicht de praktische stage te doorlopen [44] .

De hulpagenten die op 19 februari 1991, de dag dat het koninklijk besluit in werking trad, als tijdelijke of als contractuele in dienst waren, werden geacht te voldoen aan de voorwaarden van de theoretische en praktische stage om vast benoemd te worden [45] .

De vóór 19 februari 1991 vastbenoemde hulpagenten bleven natuurlijk in functie

	HA na 1991	Theoretische stage	Praktische stage
Vlaams Gewest	77,3%	90,6%	78,1%
Waals Gewest	84,5%	93,2%	55,8%
Brussels Gewest	68,4%	82,5%	71,9%
TOTAAL	73,9%	86,8%	70,9%

Commentaar

Ongeveer drie vierden van de in dienst zijnde hulpagenten is aangeworven na 19 februari 1991 en moet dus de theoretische stage hebben doorlopen. Dat is ruimschoots het geval daar 86,8 % van alle hulpagenten deze vorming heeft gekregen. Wat betreft de praktische stage, die voor een statutaire benoeming eveneens verplicht is, blijkt dat een aantal hulpagenten benoemd werd zonder aan deze voorwaarde te voldoen [46] .

Alhoewel het hier om een relatief kleine groep handelt, ongeveer 8 % van alle statutaire benoemingen, zijn dit gevallen van benoeming in strijd met de wettelijke bepalingen van een koninklijk besluit met alle gevolgen vandien voor de geldigheid van deze beslissingen maar ook voor alle, door deze hulpagenten gestelde handelingen, in de uitoefening van hun bevoegdheden.

Het was uit de enquêtedossiers niet mogelijk op te maken welke precieze taken deze groep kreeg toebedeeld.

9.3.5. HET STATUUT VAN DE HULPAGENT VAN POLITIE

De statutaire toestand van de hulpagenten is vrij verward; hij steunt op verschillende reglementaire bepalingen en bevat in feite nogal wat tegenstrijdigheden.

Er is eerst en vooral het koninklijk besluit van 27 december 1990 dat de toestand regelt van de vast benoemde hulpagenten [47] . Daarnaast is er de omzendbrief POL 37 die in de aanwerving voorziet van tijdelijke hulpagenten voor de duur van 4 maanden of voor de duur van een buitengewoon evenement [48] .

De omzendbrief bepaalt duidelijk dat er slechts 2 mogelijkheden voor aanwerving bestaan, nl. als statutair of als tijdelijk hulpagent.

« ...tenslotte wens ik er de aandacht op te vestigen dat hulpagenten van politie slechts kunnen worden aangeworven hetzij als statutair personeel, hetzij als tijdelijke hulpagent zoals hier omschreven. Het spreekt vanzelf dat deze tijdelijken enkel kunnen worden aangeworven met een contract voor een bepaalde tijd of voor een duidelijk omschreven werk zoals voorzien in artikel 7 van de wet van 03 juli 1978 betreffende de arbeidsovereenkomsten. De aanwerving van contractuele hulpagenten, andere dan deze bedoeld in punt IV is dan ook uitgesloten ... »

Maar er is ook nog de omzendbrief van 17 juni 1994 met nadere richtlijnen met betrekking tot de uitvoering van de veiligheidscontracten [49] . In tegenstelling tot wat de omzendbrief POL 37 bepaalt zijn hier wel andere vormen van contractuele aanwerving mogelijk.

« "...Ook met betrekking tot de hulpagenten van politie blijven inzake aanwerving en taakuitvoering de bepalingen van mijn omzendbrief POL 37 van 28 januari 1993 betreffende het statuut van de hulpagent van politie volledig van kracht.

De gemeenten waarvan in het veiligheidscontract voorzien wordt dat ze bijkomende hulpagenten in dienst kunnen nemen, kunnen deze echter uitzonderlijk wel in contractueel verband aanwerven indien deze hulpagenten bestemd zijn voor het realiseren van doelstellingen die specifiek in het veiligheidscontract werden opgenomen. Een dergelijke contractuele aanwerving moet uitdrukkelijk gemotiveerd worden.

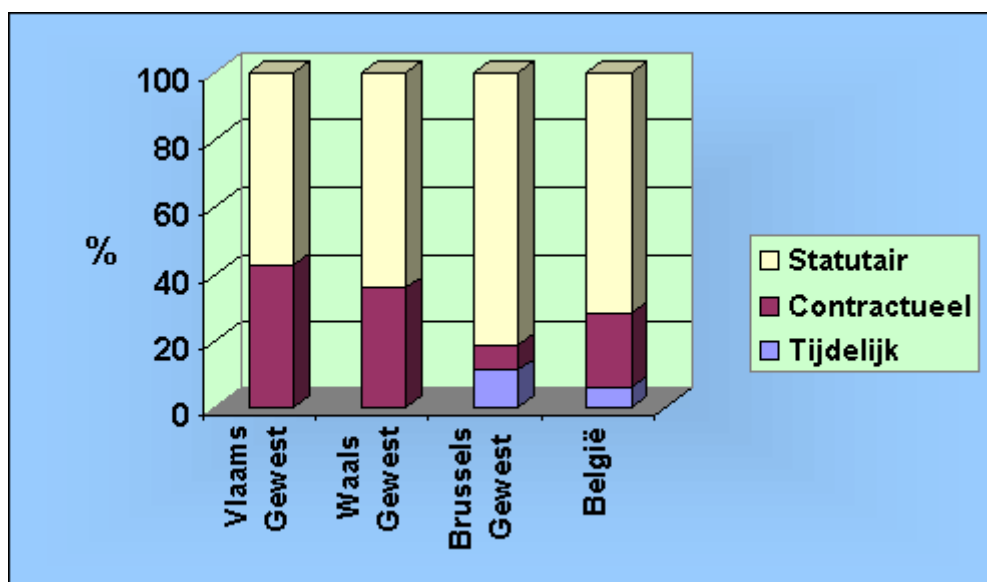
Het aantal hulpagenten in dienst mag ook slechts de 15 % van het aantal voorziene betrekkingen in de basisformatie voor politiepersoneel overschrijden in het kader van de doelstellingen van het veiligheidscontract ... »

Er zijn dus drie mogelijkheden :

- vastbenoemde of statutaire hulpagenten;
- tijdelijke hulpagenten met een contract van korte duur;
- contractuele hulpagenten in het kader van het veiligheidscontract.

	Statutair	Contractueel	Tijdelijk
Vlaams Gewest	56,9%	42,8%	0,3%
Waals Gewest	64,0%	36,0%	0%
Brussels Gewest	81,7%	7,2%	11,1%
TOTAAL	71,3%	22,8%	5,9%

Statuts

Commentaar

De realiteit is niet zo eenvoudig !

In het punt d. (opleiding en vorming) is al gewag gemaakt van een aantal vastbenoemde hulpagenten die niet aan de voorwaarden van het koninklijk besluit voldoen.

Van het aantal contractuele hulpagenten (263 in totaal) is 90 % terug te vinden in een veiligheidscontract. De resterende 10 % vormt dus een ander soort contractuele hulpagent die in feite niet voorzien is.

De overblijvende 68 hulpagenten hebben een tijdelijk statuut. Met uitzondering van één hebben de 68 tijdelijke hulpagenten geen contract van 4 maanden of voor de duur van een evenement, maar zij zijn aangeworven tussen 1990 en 1994 met een contract voor onbepaalde duur.

Het is niet toevallig dat de meeste hulpagenten die niet in orde blijken te zijn met bepaalde voorwaarden van opleiding, vorming en tweetaligheid terug te vinden zijn in deze afwijkende statuten.

De al niet zo eenvoudige structuur met drie mogelijke statuten bestaat dus in feite uit zes varianten, waarvan drie reglementair en drie niet reglementair.

Men kan zich dus ook hier de vraag stellen welke de rechtsgeldigheid is van de handelingen die door deze hulpagenten worden gesteld en wie de verantwoordelijkheid draagt voor de eventuele gevolgen van deze handelingen.

9.3.6. DE TWEETALIGHEID IN HET BRUSSELS GEWEST

Overeenkomstig de wetten op het gebruik van talen in bestuurszaken wordt ook van de hulpagenten een elementaire kennis van de tweede taal vereist [50].

« ...onverminderd voorgaande bepalingen kan niemand benoemd of bevorderd worden tot een ambt of betrekking, waarvan de titularis omgang heeft met het publiek, indien hij er niet mondeling van laat blijken door een aanvullend examengedeelte of door een bijzonder examen, dat hij een aan de aard van de waar te nemen functie aangepaste voldoende of elementaire kennis bezit van de tweede taal.

De hierboven bedoelde taalexamens of examengedeelten worden afgenomen onder het toezicht van de Vaste Wervingssecretaris... »

Het koninklijk besluit van 27 december 1990 voorziet geen diplomavereniste. In toepassing van het artikel 21, " 3 en 5, van de gecoördineerde taalwetten moeten de kandidaat hulpagenten voldoen aan een mondelinge proef niveau 4 vooraleer zij kunnen benoemd worden tot stagedoend hulpagent [51]. Indien een gemeentebestuur echter, als bijkomende voorwaarde, een diploma eist van niveau 3, zullen de kandidaat hulpagenten moeten voldoen aan het schriftelijk en mondeling examen niveau 3.

Het feit dat de niveaus 4 en 3 veel sterker vertegenwoordigd zijn in het Brussels Gewest zou wel iets kunnen te maken hebben met de eis tot tweetaligheid.

Het contingent hulpagenten in het Brussels Gewest is voor 83,2 % tweetalig, d.w.z. dat 505 van de 607 hulpagenten een taalexamen hebben afgelegd.

9.4. DE KLEDIJ EN DE UITRUSTING VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

De kledij en de uitrusting van de hulpagent van politie wordt geregeld door het koninklijk besluit van 24 april 1995 [52] en steunt op volgende principes :

- het uniform van de hulpagent is verschillend van het uniform van de politieambtenaar, vooral naar kleur;
- de hulpagent draagt geen wapens;
- het is de korpschef die, binnen de perken van het besluit, beslist in welke omstandigheden een bepaald tenue zal gedragen worden.

Tijdens de uitvoering van deze enquête waren de oude koninklijke besluiten op het uniform van de gemeentepolitie nog van kracht [53] zodat de resultaten hierop gebaseerd zijn.

Ondertussen zijn deze besluiten opgeheven met dien verstande dat het uniform geregeld door het besluit van 29 november 1978 verder mag gedragen worden gedurende een periode van drie jaar [54] .

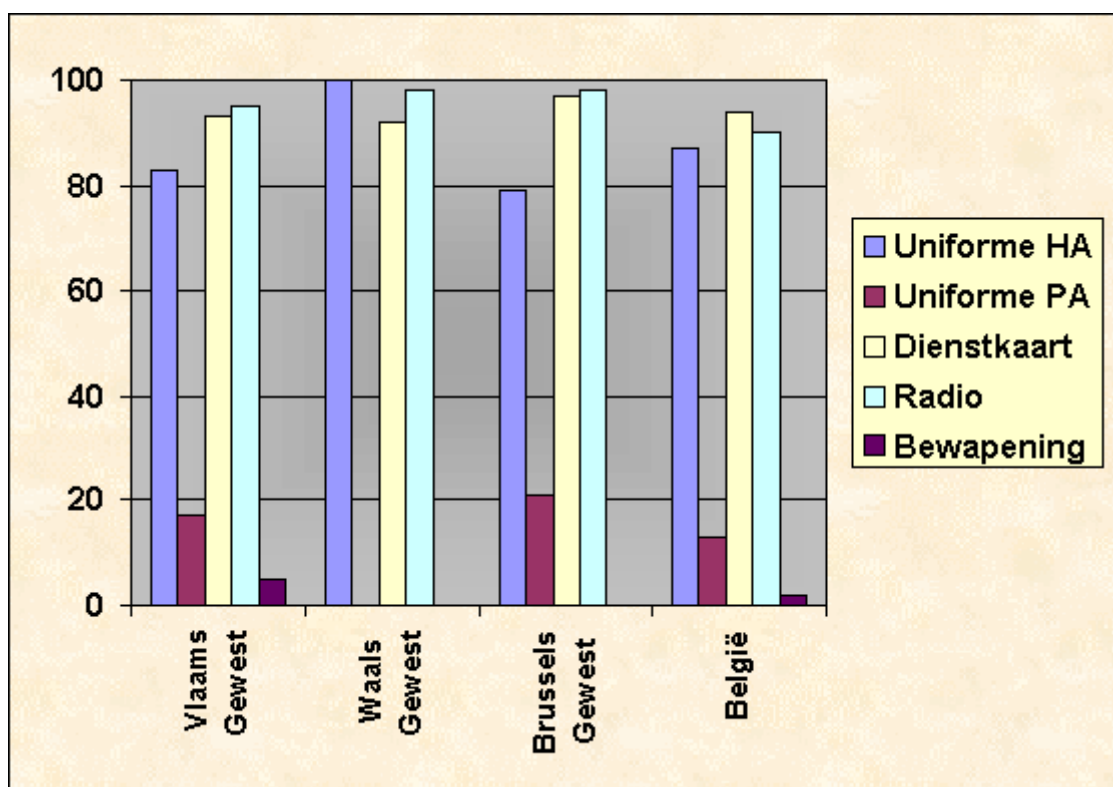
Uit de enquête blijkt dat de grote meerderheid van de hulpagenten het voorgeschreven uniform draagt, maar dat toch nog 13 % met het donkerblauwe politieuniform is uitgerust. Dit is voornamelijk het geval in het Brussels Gewest (21 %) en in het Vlaams Gewest (17 %).

Bijna alle hulpagenten (94 %) zijn voorzien van een dienstkaart, hoewel hiervoor geen reglementaire verplichting bestaat. Er zijn dan ook nogal wat verschillende dienstkaarten in omloop [55] .

Negen op tien hulpagenten blijken tijdens de dienst gebruik te kunnen maken van radioapparatuur, hetzij individueel, hetzij collectief.

Aan de korpsen werd ook gevraagd aan te geven of de hulpagenten voorzien zijn van enige bewapening, hetzij in de vorm van een vuurwapen, een slagwapen of traangas en andere neutraliserende middelen. Volgens de opgegeven informatie uit de enquête zou slechts 1,5 % van de hulpagenten beschikken over een slagwapen [56] .

	Uniform HA	Uniform PA	Dienstkaart	Radio	Bewapening
Vlaams Gewest	83%	17%	93%	95%	5%
Waals Gewest	100%	-	92%	98%	-
Brussels Gewest	79%	21%	97%	98%	-
TOTAAL	87%	13%	94%	90%	2%

Commentaar

Het is zeker niet toevallig dat de politiekorpsen waar de hulpagent hetzelfde uniform draagt als de politieambtenaar grotendeels die korpsen zijn waar men de hulpagent terugvindt in de interventiediensten en de wijkdiensten. Uit toezichtsonderzoeken is trouwens gebleken dat dit een bewuste keuze is. De motivatie voor deze keuze varieert van "blijk van integratie" over "vermijden van discriminatie" tot "opdracht van de burgemeester".

Er is nochtans niet veel ruimte tot discussie. Het is de gemeentewet die bepaalt dat de Koning o.a. het uniform van de gemeentepolitie regelt [57]. Het onderscheid in uniform tussen de politieambtenaar en de hulpagent is ingegeven door rationale overwegingen die verband houden met de beperkte bevoegdheid van de hulpagent en de hem specifiek toegewezen taken. Het publiek moet weten dat hij met een hulpagent te doen heeft of mag zich niet vergissen als hij beroep doet op een politieambtenaar. Het onderscheid des uniform wordt trouwens in alle landen waar het systeem bestaat toegepast, zij het in minder uitgesproken vorm.

Het onderscheid in uniform zal ook een rem betekenen op het toewijzen van taken en opdrachten die onverenigbaar zijn met het statuut van de hulpagent. Het veelgebruikte argument dat het donkerblauwe uniform voor de hulpagent een motivatie zou betekenen is een tweesnijdend zwaard. Het zal immers voor vele politieambtenaren demotiverend werken ...

Het bezit en gebruik van een dienstkaart is ook voor de hulpagent niet nutteloos. Het feit dat 94 % van de hulpagenten er reeds een bezitten onderstreept het nut ervan. Het ware dan ook opportuun dit meteen te regelen zodat ook op dit vlak een uniformiteit bestaat.

Gelet op de beperkte bevoegdheid van de hulpagent en het verbod tot wapendracht is de radio een onontbeerlijk uitrustingsstuk. Elke individuele hulpagent zou hierover moeten kunnen beschikken.

Hoewel de gegevens uit de enquête, geleverd door de politiekorpsen zelf, voor het grootste deel als betrouwbaar moeten beschouwd worden, is enig voorbehoud voor de gegevens m.b.t. de bewapening wel op z'n plaats.

De toezichtsonderzoeken in bepaalde korpsen hebben zwart op wit aangetoond dat bepaalde hulpagenten uitgerust zijn met slagwapens en in een enkel geval zelfs met een vuurwapen. Ook andere bronnen maken gewag van wapendracht [58].

In de omzendbrief POL 37 wordt het verbod van wapendracht uitdrukkelijk bevestigd maar gemotiveerd op louter legale basis. Nochtans zijn er nog andere redenen om het verbod van wapendracht te onderschrijven. De principes m.b.t. het gebruik van dwangmiddelen zoals ze worden uiteengezet in de wet op het politieambt gelden ook als algemeen beginsel voor het gebruik van wapens [59]. Dat betekent dat een eventueel gebruik van wapens moet beantwoorden aan een wettelijk doel, een volstreekte noodzaak en de belangenafweging van redelijkheid en proportionaliteit.

De bevoegdheden en de taken van de hulpagent van politie zijn daar niet op afgestemd; integendeel. Bovendien valt wapendracht enkel en alleen te rijmen met opleiding en training gepaard aan een behoorlijke rechtsbescherming van politieambtenaar en burger. Noch het een, noch het ander is van toepassing op de hulpagent.

Toch dringt een nuancering van deze stelling zich op. Het blijkt namelijk dat zelfs hulpagenten die binnen het strikte kader van taken en bevoegdheden blijven toch slachtoffer worden van agressie en geweld. Bescherming van hun fysieke integriteit is daarom aangewezen [60].

9.5. DE ALGEMENE EN DE BIJZONDERE DOELSTELLINGEN

Wanneer de wetgever in 1992 de hulpagent officieel installeerde via een wijziging van de gemeentewet had hij daarbij een aantal doelstellingen voor ogen [61].

Algemeen werd een herwaardering van de gemeentepolitie en een grotere doelmatigheid beoogd. In het bijzonder de politiekorpsen te ontlasten van eenvoudige taken en de leefbaarheid van de woongebieden te verbeteren door beter toe te zien op de naleving van gemeentelijke politieverordeningen.

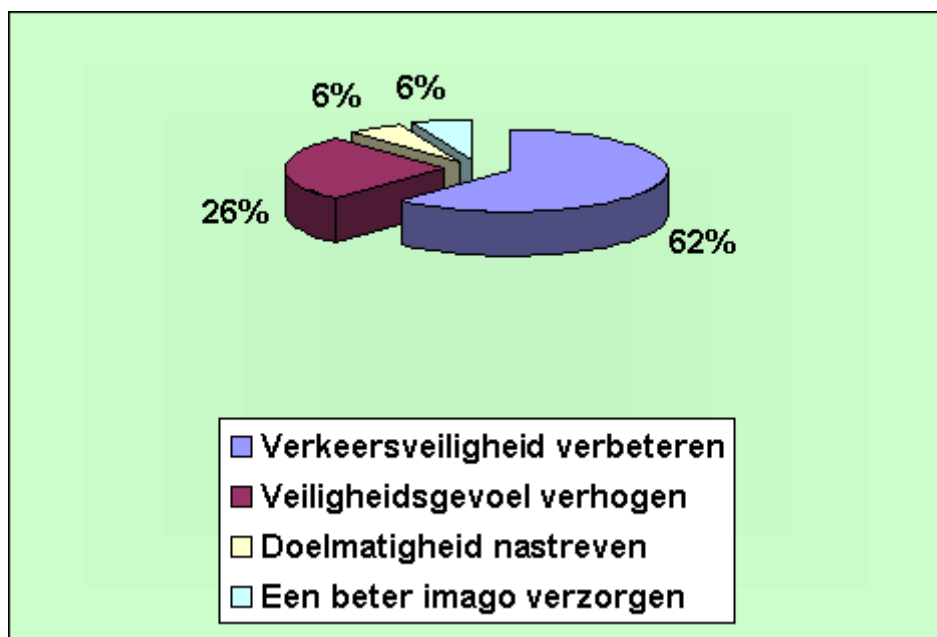
In deze enquête werd aan de politiekorpsen uitdrukkelijk gevraagd welke algemene en welke bijzondere doelstelling(en) zij nastreven met de inzet van de hulpagenten [62] .

Daarbij blijken verkeersveiligheid en het veiligheidsgevoel als algemene doelstelling de absolute toppers te zijn.

Meer in het bijzonder wordt gestreefd naar een goed parkeerbeleid, meer blauw op straat, een betere leefbaarheid van de woongebieden en de dienstverlening aan de bevolking.

9.5.1. ALGEMENE DOELSTELLINGEN

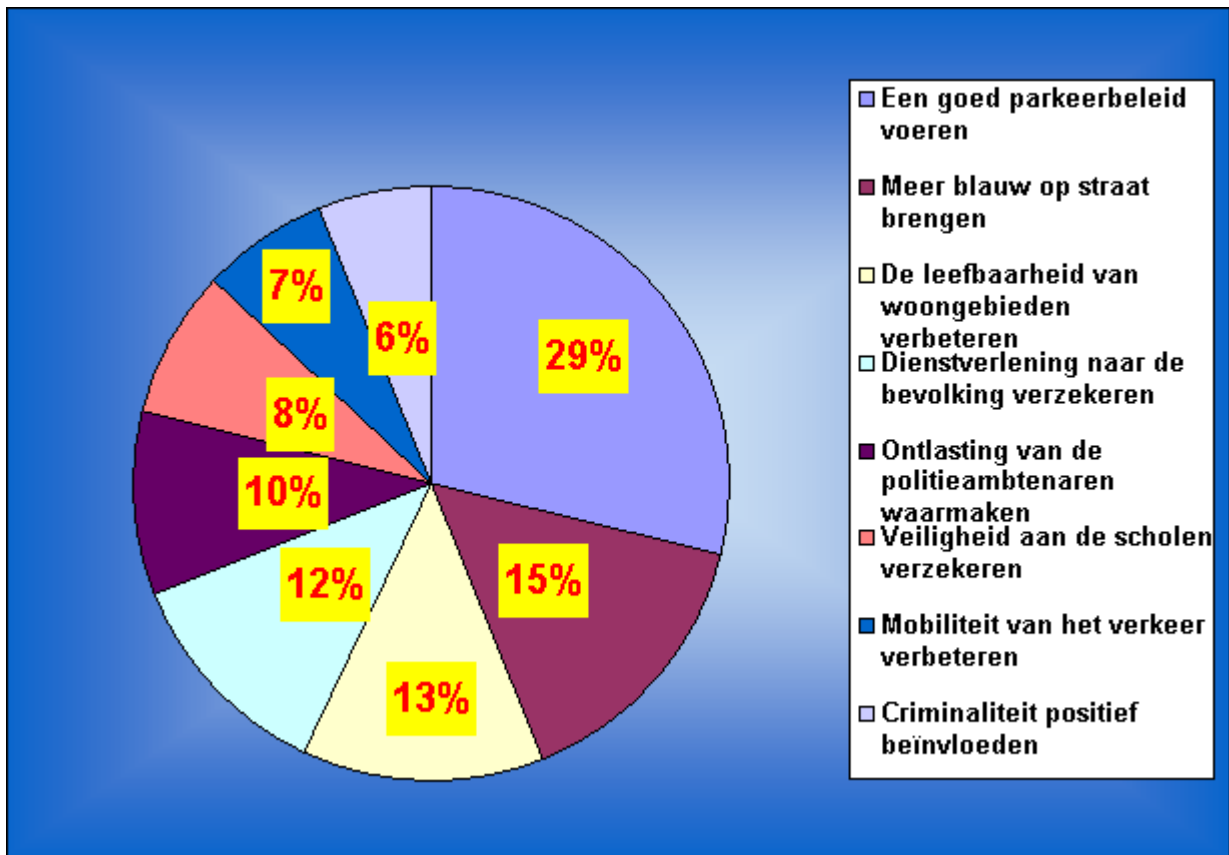
• Verkeersveiligheid verbeteren	62%
• Veiligheidsgevoel verhogen	26%
• Doelmatigheid nastreven	6%
• Een beter imago verzorgen	6%

Op het vlak van de algemene doelstellingen is er geen wezenlijk verschil tussen de twee grote regio's, maar is de verhouding tussen verkeersveiligheid en het veiligheidsgevoelen in het Brussels Gewest meer in evenwicht, met respectievelijk 48 % en 38 %.

9.5.2. BIJZONDERE DOELSTELLINGEN

• Een goed parkeerbeleid voeren	29%
• Meer blauw op straat brengen	15%
• De leefbaarheid van woongebieden verbeteren	13%
• Dienstverlening naar de bevolking verzekeren	12%
• Ontlasting van de politieambtenaren waarmaken	10%
• Veiligheid aan de scholen verzekeren	8%
• Mobiliteit van het verkeer verbeteren	7%
• Criminaliteit positief beïnvloeden	6%

Op het vlak van de bijzondere doelstellingen is een goed parkeerbeleid een prioriteit in de drie gewesten. Meer blauw op straat is een prioriteit in Vlaanderen en in Brussel, maar niet zozeer in Wallonië. De leefbaarheid van woongebieden wordt dan weer eensgezind beschouwd als belangrijk terwijl dienstverlening en ontlasting van de politieambtenaren hand in hand blijven. De mobiliteit van het verkeer in goede banen leiden is enkel in Wallonië een prioriteit terwijl het positief beïnvloeden van de criminaliteit in Vlaanderen hoger wordt ingeschat dan in beide andere regio's. Het weze herhaald dat deze doelstellingen zich enkel kaderen in de context van de inzet van hulpagenten.

Commentaar

De toenemende verkeersproblemen in de steden en gemeenten hebben de nood doen ontstaan aan bijkomende mensen en middelen op dat terrein. Gelet op hun specifieke bevoegdheid behoeft het dan ook geen verwondering dat het bevorderen van de verkeersveiligheid een prioritaire doelstelling is geworden.

Het zou nochtans niet verstandig zijn alles wat met verkeer te maken heeft af te wentelen op de hulpagenten. De betrokkenheid van de politieambtenaar bij de verkeersproblematiek zou hierdoor sterk verminderen hetgeen een verarming zou betekenen van de politiefunctie [63] .

Verkeersveiligheid is slechts een onderdeel van een globaal maatschappelijk gegeven waarin de politiefunctie haar rol moet spelen in een systeem van evenwichtige toepassing van de mogelijkheden. Vandaar dat de doelmatigheid en efficiëntie van een politiekorps de absolute doelstelling moet blijven en dat de inzet van hulpagenten steeds moet gebeuren in functie van het ganse politiekorps.

9.6. DE TAKEN EN DE OPDRACHTEN

Heeft de wetgever zich in 1992, bij het vaststellen van de bevoegdheden van de hulpagent van politie, laten leiden door een algemene doelstelling dan is het de rol van de korpschef van de

gemeentepolitie, om onder het gezag van de burgemeester de taken en opdrachten van het politiekorps te verdelen.

De wetgever heeft wel zeer duidelijk gesteld dat de politiediensten uitvoeringsorganen zijn onder het gezag en de verantwoordelijkheid van de politieoverheden [64].

Hiermee heeft de wetgever niet zozeer de ondergeschiktheid van de politiediensten willen onderstrepen maar wel de juiste gezagsverhouding aangeven, die bepaalt dat de politiediensten niet volledig zelfstandig hun activiteiten en methodes kunnen bepalen maar ook dat indien zij daar min of meer de vrije hand in krijgen dit gebeurt onder de verantwoordelijkheid van diezelfde overheden.

Het takenpakket van de hulpagenten wordt in grote lijnen aangegeven in de omzendbrief POL 37.

« 1. Bevoegdheid en taken van de hulpagent van politie

De bevoegdheid van de hulpagent vindt zijn wettelijke grondslag in artikel 217 van de nieuwe gemeentewet en betreft met name de volgende materies :

1. De bevoegdheden inzake de politie op het wegverkeer, die aan de hulpagent expliciet zijn toegekend krachtens de wet en steunend op artikel 3, 1° van het koninklijk besluit van 01 december 1975 houdende het algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en de ter uitvoering daarvan genomen reglementen.

Ik wens hierbij ten sterkste te benadrukken dat de hulpagent van politie over geen andere politiebevoegdheden inzake wegverkeer beschikt dan deze die hem door de genoemde bijzondere wettelijke bepalingen worden toegekend.

2. Het toezicht op de naleving van gemeentelijke politieverordeningen. Deze bevoegdheid wordt uitdrukkelijk aan de hulpagent toegekend door het bedoelde artikel 217.

3. Een algemeen veiligheidstoezicht buiten het toepassingsgebied van het verkeersreglement, namelijk in openbare plaatsen, pleinen en parken; de hulpagent kan toezien op de veiligheid in de nabijheid van scholen en in het bijzonder op de veiligheid van de kinderen. Indien hij tijdens de uitoefening van dit veiligheidstoezicht zou vaststellen dat de tussenkomst van een politieagent noodzakelijk is omdat die beschikt over een algemene politiebevoegdheid of omwille van zijn eigen veiligheid, dient hij onverwijld beroep te doen op de dienstdoende politieagenten.

4. Administratieve taken inherent aan de werking van het politiekorps, in zoverre het niet gaat om opdrachten in de zin van titel IV van de nieuwe gemeentewet. Zo kan de hulpagent belast worden met archiefwerkzaamheden, dactylografie, diverse kantoorwerken en eventueel het onthaal op het politiecommissariaat.

Artikel 217 van de nieuwe gemeentewet geeft de hulpagent de bevoegdheid om proces-verbaal op te maken zowel inzake inbreuken op de gemeentelijke politieverordeningen als inzake klachten en aangiften die bij hun worden ingediend en die betrekking hebben op deze inbreuken. Deze processen-verbaal zullen worden toegezonden aan de bevoegde gerechtelijke overheid.

De hulpagent mag in geen geval worden ingezet voor andere opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie dan diegene hiervoor vermeld.

Het is derhalve duidelijk dat de hulpagent van politie als lid van de gemeentepolitie slechts over een beperkte bevoegdheid beschikt in wel omschreven materies. Door zijn regelend, ordenend, bemiddelend en eventueel verbaliserend optreden, zal de hulpagent van politie meewerken aan de orde en rust in de gemeenschap in die materies die tot zijn bevoegdheid behoren.

Deze beperkte bevoegdheid houdt ook in dat de hulpagent van politie niet mag ingezet worden voor criminaliteitsbestrijding, vermits dit een wezenlijke politietaak is waarvoor de eigenlijke politiediensten instaan ».

De aan de hulpagenten toebedeelde taken en opdrachten vormen en zeer uiteenlopende mengeling van preventieve en repressieve taken, administratie en dienstverlening, maar ook onwettelijke en oneigenlijke taken.

Het was daarom noodzakelijk de inlichtingen te groeperen en onder te brengen onder een aantal noemers [65].

Verdeling van de taken en opdrachten :

• Verkeersopdrachten	49,6%
• Algemeen toezicht	16,9%
• Administratie	10,8%
• Onthaal en contactfunctie	8,4%
• Gemeentelijke politiereglementen	8,2%
• Criminaliteitspreventie	3,4%
• Diverse taken	2,7%

De eerste vijf takenpakketten komen voor in de uiteenzetting van de zojuist geciteerde omzendbrief. Parallel aan de nagestreefde doelstellingen gaat het leeuwenaandeel van de taken naar het verkeer. Het algemeen veiligheidstoezicht wordt ruim toegepast en bijna 11 % van de hulpagenten blijkt aan loutere administratie te doen. Het aandeel criminaliteitspreventie verdient wel enige aandacht. Het blijkt dat de veiligheidscontracten en de preventiecontracten die met steden en gemeenten worden afgesloten hier wel enige invloed uitoefenen. De diverse maatregelen die daarin worden voorzien vergen de inzet van heel wat mensen en middelen. Het blijkt dat in een aantal politiekorpsen de hulpagenten daarvoor worden ingezet [66].

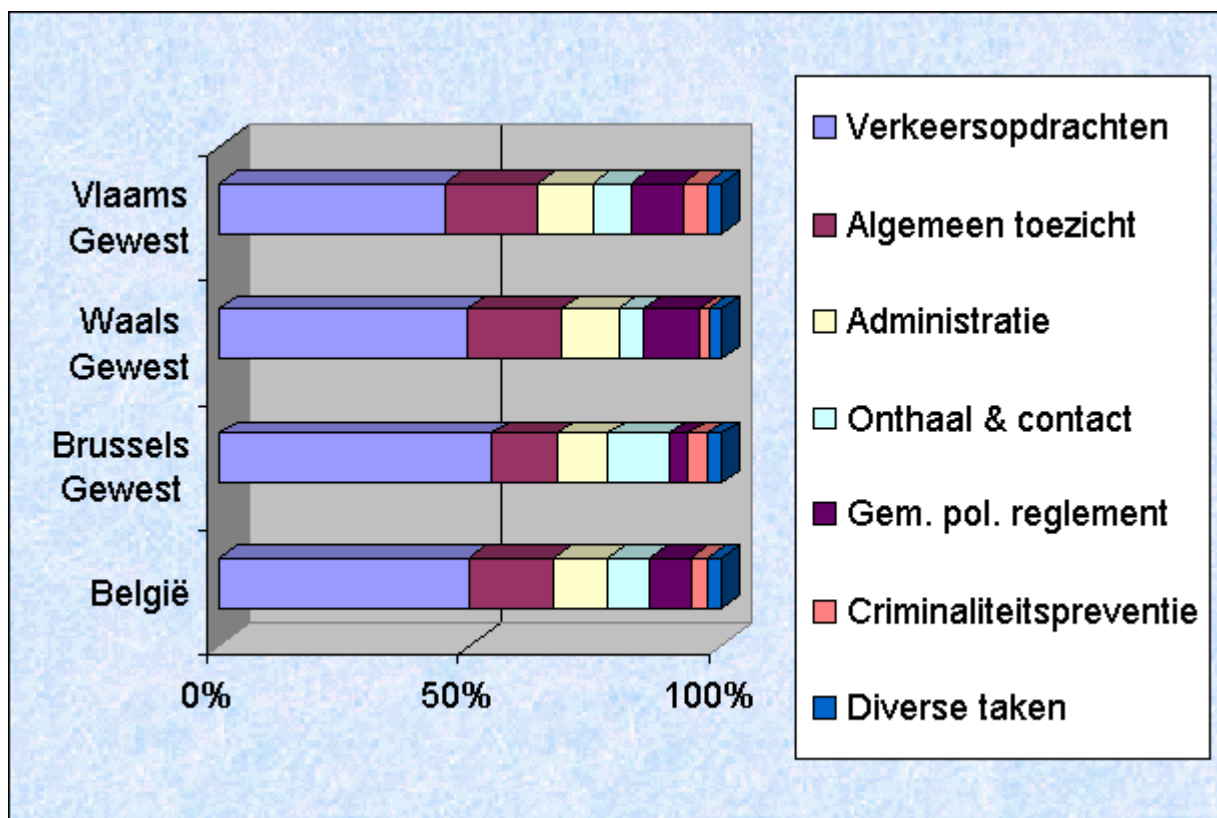
Het pakket diverse taken kan het best toegelicht worden aan de hand van voorbeelden. Zo houden hulpagenten zich bezig met :

- het afleveren van allerlei attesten, getuigschriften, documenten, etc;
- de controle op de bevolkings- en vreemdelingenregisters;
- het verrichten van moraliteitsonderzoeken;
- het verlenen van de "sterke arm";
- het uitvoeren van landbouwtellingen, ijkingen, aanplakkingen, etc;
- het bestellen van gemeentelijke briefwisseling;
- wijkwerking i.v.m. jongeren, druggebruik, vandalisme, etc.
- het besturen van interventievoertuigen;
- chauffeur van burgemeester en korpschef;
- ordehandhaving op de gemeenteraad, enz.

De toewijzing van taken en opdrachten verloopt in het Vlaams en het Waals Gewest vrij gelijklopend. In het Brussels Gewest zijn wel enige verschuivingen vast te stellen.

Taken en opdrachten

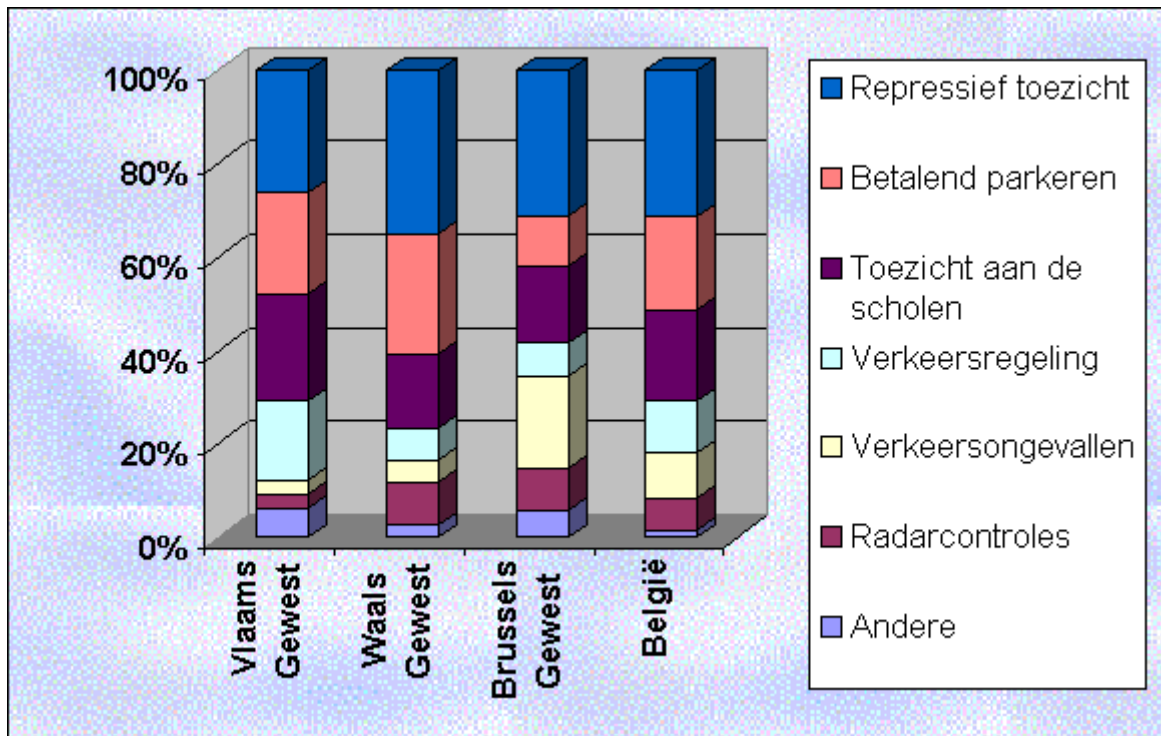
Taken & opdrachten	V.G.	W.G.	B. G.	TOTAAL
Verkeersopdrachten	44,8%	49,3%	54,2%	49,6%
Algemeen toezicht	18,6%	18,9%	13,0%	16,9%
Administratie	11,0%	11,3%	10,2%	10,8%
Onthaal & contact	7,6%	5,0%	12,1%	8,4%
Gem. pol. reglement	10,3%	11,3%	3,7%	8,2%
Criminaliteitspreventie	4,8%	1,7%	3,9%	3,4%
Diverse taken	2,9%	2,5%	2,9%	2,7%

Gelet op het grote aandeel van de verkeersopdrachten in de totaliteit van de opdrachten werd nog een overzicht gemaakt van de samenstelling van deze opdrachten. Daaruit blijkt bvb. dat het vaststellen van verkeersongevallen in het Brusselse een hoofdzaak is voor de hulpagenten, maar niet zo in de andere gewesten. Het toezicht aan scholen en de eigenlijke verkeersregeling krijgt veel aandacht in het Vlaams Gewest. In het Brussels Gewest is dat alleen maar prioritair in de stad Brussel zelf.

Verkeersopdrachten

Verkeersopdrachten	V.G.	W.G.	B.G.	TOTAAL
Repressief toezicht	26,1%	34,8%	30,9%	31,2%
Betalend parkeren	21,5%	25,6%	10,9%	19,8%
Toezicht scholen	23,2%	16,2%	16,3%	19,6%
Verkeersregeling	16,9%	6,9%	7,2%	11,4%
Verkeersongevallen	3,0%	4,6%	20,0%	9,5%
Radarcontroles	3,2%	9,3%	9,0%	7,0%
Andere	6,1%	2,6%	5,7%	1,5%

Commentaar

Het grote aandeel van de verkeersopdrachten is een logisch gevolg van enerzijds de wettelijke bevoegdheden van de hulpagent en anderzijds de door de politiekorpsen vooropgestelde doelstellingen. Nochtans moet verkeersveiligheid meer inhouden dan repressieve opdrachten, meer inhouden dan een parkeerbeleid. De mobiliteitsfactor, de controle allerlei wegenwerken en de daaruit voortvloeiende nevenverschijnselen, het behandelen van verkeersongevallen zijn minstens even belangrijk dan het toezicht op het statisch verkeer.

Het algemeen veiligheidstoezicht, buiten het toepassingsgebied van het verkeersreglement, zoals omschreven in de omzendbrief POL 37 is te vaag en zet aan tot allerlei interpretaties en merkwaardige bezigheden. Aanvankelijk vrij correct toegepast is deze opdracht stilaan uitgegroeid tot het installeren van pseudo-wijkagenten, kwartieragenten, buurtagenten enz. Zoals blijkt uit de vaststellingen van punt 3, het dienstverband van de hulpagenten, wordt in verschillende korpsen een evolutie ingezet die moeilijk kan onderschreven worden. Het systematisch inzetten van hulpagenten als wijkagent strookt niet met de filosofie van de "community-policing" en de herwaardering van de wijkagent.

Hij is immers het visitekaartje van het politiekorps, de schakelfunctie tussen bevolking en overheid en kan met alle respect, moeilijk door hulpagenten worden vervangen.

De administratieve taken van de hulpagent worden in de omzendbrief POL 37 duidelijk omschreven als administratie (... archief, dactylografie) waarbij de doelstelling duidelijk de ontlasting moet zijn van de politieambtenaren. Administratie waarvoor geen enkele politiebevoegdheid noodzakelijk is, moet echter een zaak blijven van administratieve bedienden die trouwens samen met de hulpagenten in de gemeentewet zijn ingevoerd [67]. De beperkte bevoegdheden en aangepaste vorming van hulpagenten moet maximaal uitgebuit worden in taken en opdrachten waarvoor deze bevoegdheden noodzakelijk zijn [68].

Ondanks het woordje "eventueel" in de omzendbrief POL 37, is de onthaalfunctie, gekoppeld aan de contactfunctie een veel uitgevoerde opdracht voor de hulpagenten. Dit is vooral het geval in de grote steden en de toeristische centra.

Het toezicht op de gemeentelijke politiereglementen, nochtans fundamentele opdracht volgens de gemeentewet, verdient meer aandacht, vooral in het Brussels Gewest [69].

Het is twijfelachtig dat de wetgever bij de wettelijke erkenning van de hulpagenten de bedoeling had hen systematisch in te schakelen in programma's van criminaliteitspreventie. Dat is nochtans wat in verschillende steden en gemeenten gebeurt. Het is duidelijk dat de door de regering gecreëerde veiligheids- en preventiecontracten de doelstellingen van de wetgever doorkruisen. Wanneer hulpagenten door het uitvoeren van het algemeen veiligheidstoezicht erin slagen een positieve invloed uit te oefenen op het gedrag van burgers, dan is dat mooi meegenomen. Maar voor het uitdelen van folders en het sluiten van deuren en ramen van auto's staan honderden jeugdbewegingen en andere groepen te dringen om dit met enthousiasme te doen.

Tenslotte moet worden vastgesteld dat nog teveel taken en opdrachten worden toebedeeld aan de hulpagenten die eerder moeten aanzien worden als "klussen", die niemand anders meer wil of kan doen.

Het heeft er trouwens alle schijn naar, dat sedert de publicatie van de omzendbrief van 7 april 1995, een boel opdrachten werden afgewenteld op de rug van de hulpagenten [70] .

Het feit dat de wet op het politieambt niet van toepassing is op de hulpagent is dus talrijke korpsschefs niet ontgaan. Er werd echter ook vastgesteld dat hulpagenten gerechtsdeurwaarders vergezellen en de voertuigen van interventiediensten besturen. In beide gevallen is het risico van daadwerkelijke tussenkomst van hulpagenten in een conflict dus niet denkbeeldig. Zoals vermeld in de omzendbrief POL 37 kan het inzetten van hulpagenten voor taken waarvoor zij niet bevoegd zijn ernstige gevolgen hebben op het vlak van de burgerlijke aansprakelijkheid van gemeenten.

9.7. DE RESULTATEN

Politiediensten hebben, zoals vele non-profit organisaties, de neiging prestaties en resultaten geen prioriteit te geven.

Toch zijn prestaties en resultaten veel belangrijker en veel moeilijker te meten en te controleren in een non-profit instelling dan in een bedrijf.

Het is niet voldoende te zeggen : "wij voorzien in een behoefte". Een politiedienst moet zoals een bedrijf, door middel van productieprocessen (output) een aantal gewenste effecten (outcome) nastreven. Die effecten moeten dan weer beantwoorden aan de beoogde doelstellingen. De politiedienst mag daarbij de fout niet maken gemakkelijke resultaten na te streven in plaats van resultaten die de doelstelling bevorderen.

Meer uniformen op straat, meer processen-verbaal, meer geld in de parkeermeter zijn evenveel eenvoudige als populaire resultaten waarmee de politiedienst snel "geld verdient" maar die niet noodzakelijk tegemoetkomen aan de fundamentele opdracht.

Nadenken over resultaten betekent dat een onderscheid wordt gemaakt tussen morele zaken en economische zaken. Te geloven dat wat men doet een louter morele zaak is, die moet nagestreefd worden of er nu resultaten zijn of niet, is een verleiding waaraan overheidsdiensten reeds eeuwen zijn blootgesteld. Onze maatschappij kan zich dit niet meer veroorloven.

Bij het economische aspect is de vraag "is dit de beste manier om de schaarse middelen aan te wenden ? of met andere woorden : zijn we erin geslaagd de mensen, hun vaardigheden en hun capaciteiten zo aan te wenden dat dit tegemoetkomt aan de doelen die zijn vooropgesteld ?"

De politiediensten moeten daarbij bedenken dat hun specifieke doelen steeds moeten gericht zijn in termen van dienstverlening aan mensen. En deze doelen moeten constant opgekrikt worden of de resultaten zullen minder worden [71] .

De resultaten van de inzet en de werking van hulpagenten die in deze enquête werden naar voor geschoven moeten op hun juiste waarde worden geschat. Het zijn resultaten zoals ze door de verantwoordelijke chefs van de politiekorpsen werden herkend. Er zijn geen gegevens over de wijze waarop ze werden gemeten en welke criteria en/of instrumenten daarbij werden gebruikt.

- Positieve beïnvloeding van de verkeersleefbaarheid; door het uitvoeren van een verkeersplan of het opvoeren van de verkeersveiligheid.	26,7%
- Positieve beïnvloeding van het onveiligheidsgevoel.	26,0%
- De verhoging en de verbetering van de efficiëntie en de doelmatigheid van het politiekorps.	20,5%
- Reële beïnvloeding van de criminaliteitscijfers door een merkbare daling van bepaalde feiten.	7,5%
- Een verbeterde relatie met de bevolking.	6,8%
- Geen resultaten.	6,2%
- Verbetering van het straatbeeld.	4,1%
- Meer inkomsten voor de gemeente.	2,2%

Commentaar

Met alle voorbehoud voor de waarde van de opgegeven resultaten zijn er toch een aantal opmerkingen te formuleren. De verleiding is natuurlijk groot te stellen dat de vergelijking doelstellingen/resultaten er goed uit komt. De vier algemene doelstellingen komen immers in de resultaten terug en de bijkomende doelstellingen zijn vrij eenvoudig in de resultaten te verwerken. De kans dat de geformuleerde resultaten vooraf op de doelstellingen werden geprojecteerd is niet denkbeeldig.

Niettemin. Wat het eerste resultaat betreft waren de enquêtedossiers voldoende gestoffeerd om inderdaad aan te tonen dat op het stuk van de verkeersveiligheid en de verkeersleefbaarheid er inderdaad resultaten zijn geboekt. Bepaalde aspecten daarvan zijn immers perfect meetbaar (vlottere verkeersstroom, meer gebruik van parkeerautomaten, minder opvallende overtredingen, enz.)

De positieve beïnvloeding van het onveiligheidsgevoel is veel meer subjectief, maar tot op zekere hoogte wel waarneembaar. Een verhoogde aanwezigheid van geüniformeerde politie; i.c. politieambtenaren als gevolg van de inzet van hulpagenten of de hulpagenten zelf, is een geruuststellende katalysator.

De verhoging en de verbetering van de efficiëntie en de doelmatigheid van het politiekorps zou eigenlijk het allerbelangrijkste resultaat moeten zijn waaruit andere, ook de reeds genoemde resultaten, zouden moeten voortvloeien. Het feit dat het op de derde plaats komt ligt voor een stuk aan de geformuleerde doelstellingen en het feit dat vele hulpagenten nog altijd niet oordeelkundig worden ingezet of dat het politiekorps van hun inzet niet voldoende profiteert.

De reële beïnvloeding van bepaalde criminaliteitscijfers is verrassend maar niet minder interessant. Het bewijst dat een preventief toezicht door minder gekwalificeerd personeel ook effecten kan hebben en betekent een versterking van de idee dat sociale controle niet noodzakelijk het meest formele karakter moet hebben om efficiënt te zijn. Het mag echter in geen geval een aansporing betekenen om de hulpagenten dan toch maar in te zetten voor criminaliteitsbestrijding.

Het is niet duidelijk of de verbeterde relatie met de bevolking te wijten is aan het feit dat er meer politieambtenaren beschikbaar zijn of dat het de hulpagenten zelf zijn die voor deze verbetering verantwoordelijk zijn. In ieder geval worden hun soms repressieve opdrachten inzake verkeer niet altijd naar waarde geschat en worden hun activiteiten in soms weinig fraaie bewoordingen beschreven [72].

Het blijkt wel dat vele hulpagenten in hun contacten met de bevolking een stuk beleefder en voorkomender zijn dan sommige politieambtenaren en dat reële klachten over hun optreden vrij

zeldzaam zijn. Een verbetering van het straatbeeld is een rechtstreeks gevolg van een van de bevoegdheden van de hulpagenten, nl. het toezicht op de naleving van gemeentelijke politiereglementen. Dat de resultaten aan de lage kant zijn is normaal te noemen, gelet op het geringe aandeel van deze materie in de taken en opdrachten.

Meer inkomsten voor de gemeente is vermoedelijk wel reëel maar toch merkwaardig vanuit de context van een politiedienst, tenzij natuurlijk voor de betrokken politiekorpsen de cijfers belangrijker zijn dan de effecten.

Een aantal politiekorpsen heeft geen resultaat opgegeven als resultaat. Vermoedelijk bedoelen zij onvoldoende, of onvoldoende meetbaar. Het zijn niet toevallig de kleine politiekorpsen met minder dan 5 hulpagenten, zodat dit een bevestiging kan genoemd worden van de stelling dat differentiatie maar rendabel is als de organisatie groot genoeg is.

10. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

De toezichtsonderzoeken naar de organisatie en de werking van de hulpagenten in bepaalde politiekorpsen en de daaruit voortvloeiende enquête in alle stedelijke politiekorpsen die over hulpagenten beschikken heeft het Vast Comité P toegelaten een globaal beeld te krijgen van de organisatie en de werking van de hulpagenten. Er werden daarbij nogal wat afwijkingen op de reglementaire en wettelijke bepalingen vastgesteld. Tegelijkertijd werden een aantal knelpunten ontdekt die een aanpassing vragen van de reglementeringen, eventueel van de wetgeving.

De conclusies en aanbevelingen die op basis van het studiemateriaal worden getrokken en geformuleerd worden hierna behandeld in dezelfde volgorde als de bespreking van de enquête.

10.1. DE STEDELIJKE POLITIEKORPSEN DIE OVER HULPAGENTEN VAN POLITIE (KUNNEN) BESCHIKKEN

De gemeentewet voorziet dat alleen stedelijke politiekorpsen over hulpagenten kunnen beschikken [73]. De omzendbrief POL 37 voorziet drie categorieën van stedelijke korpsen op basis van een aantal voorwaarden [74]. Hierdoor wordt het mogelijk dat ook kleine korpsen over hulpagenten gaan beschikken. Het blijkt nochtans dat de resultaten in deze korpsen onvoldoende of onvoldoende meetbaar zijn en dat het effect van personeel met beperkte bevoegdheid maar rendabel wordt wanneer zij voldoende in aantal zijn of wanneer de vraag naar deze bevoegdheden voldoende groot is. De schaalvoordelen van differentiatie in personeel zijn immers maar rendabel als de organisatie groot genoeg is, m.a.w. indien de kwantitatieve verhoudingen optimaal zijn [75].

In het federaal regeerakkoord wordt gezegd dat de gemeentepolitie in staat moet gesteld worden haar taak van buurtpolitie te vervullen of m.a.w. haar organisatie af te stemmen op het concept "Community-policing" [76]. Dat heeft zo zijn gevolgen naar de mensen en middelen die daarvoor nodig zijn. Het bepalen van de juiste aantallen politieambtenaren die nodig zijn, om een bepaalde hoeveelheid werk binnen een bepaalde tijd en tegen een bepaalde prijs af te werken, is niet eenvoudig. Er bestaan daarvoor geen pasklare en gebruiksklare modellen [77]. De Nederlandse praktijk heeft wel uitgewezen dat "team-policing" een minimum-bezetting van 50 à 60 operationele agenten behoeft [78].

Het is daarom aangewezen om de korpsen die een formatie hulpagenten kunnen oprichten, te beperken tot die korpsen die hetzij alleen, hetzij in samenwerkingsverband kwalitatief hoogstaand basispolitiewerk kunnen leveren via projectgericht teamwerk.

Aanbeveling

- De normen die een kader van hulpagenten toelaten te beperken tot de in de omzendbrief POL 37 voorziene categorieën a en b mits het optrekken van de minimum grens naar 60 politieambtenaren, hetzij alleen, hetzij in samenwerkingsverband [79] ;
- Op federaal niveau een gerichte financieringspolitiek ontwikkelen, gekoppeld aan een kwaliteitscontrole aan de hand van vooraf duidelijk omschreven criteria en evaluatie-procedures. De criteria kunnen betrekking hebben op het personeelsbestand van de korpsen en op de wijze waarop het contingent hulpagenten wordt georganiseerd en ingezet.

10.2. DE ORGANISATIE VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

10.2.1. DE GETALSTERKTE

Het aantal hulpagenten in een politiekorps wordt bepaald door de korpssterkte via een door de omzendbrief POL 37 vastgestelde norm [80].

Uit het onderzoek blijkt dat deze norm voorlopig voldoende is. Zelfs met toevoeging van de supplementaire, contractuele aanwervingen in het kader van de veiligheidscontracten beloopt het aantal hulpagenten 91 % van de toegelaten norm.

De vastgestelde overschrijdingen in het Brussels Gewest zijn niet het gevolg van een reële behoefte aan differentiatie in het personeelsbestand maar aan bijwijlen schrijnende personeelstekorten bij het politiepersoneel zonder meer. Er wordt sedert 1992 een onmiskenbare stijging vastgesteld van de feitelijke politiekaders bij de gemeentepolitie, zeker in het Brussels Gewest [81]. Er zal dus weldra voor de Brusselse korpsen geen reden meer zijn om de vastgestelde normen te overschrijden. De uitzondering op het toepassen van de normen, i.c. de realisatie van de veiligheidscontracten, lijkt haar doel te hebben gemist. Met uitzondering van één, voorziet geen enkel veiligheidscontract een uitdrukkelijke motivatie voor het aanwerven van contractuele hulpagenten. Het heeft dan ook weinig zin ze in stand te houden. Het financiële voordeel van dit systeem kan worden gecompenseerd via rechtstreekse subsidie.

Aanbeveling

- De normen die het aantal hulpagenten bepalen behouden op 15 % van het organiek basiskader;
- De bestaande uitzonderingen op het overschrijden van de norm, afschaffen.

10.2.2. DE PERSOONSgegevens VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

Aan de gegevens met betrekking tot het geslacht, de leeftijd en het studieniveau van de hulpagenten hoeft weinig toegevoegd.

Met betrekking tot de opleiding is het vooral het tweede luik, de praktische stage, die aanpassing behoeft. Ten eerste omdat ze niet volledig wordt opgevolgd maar ook omdat de invulling ervan vaak te formalistisch wordt bekeken en in vele gevallen herleid tot het "kloppen" van 450 werkuren. De organisatie van de stage moet in een meer educatief kader worden geplaatst en gezien worden als een noodzakelijk element van het tweeluik, theorie en praktijk. Bovendien moet voorzien worden in permanente vorming. De bijkomende aandacht die d.m.v. bijscholing of recyclage aan hulpagenten wordt gegeven vormt een bijkomende motivatie, op voorwaarde dat ze op een pedagogisch verantwoorde wijze wordt gebracht.

De statutaire toestand van de hulpagenten is chaotisch en biedt geen waarborgen voor een goede werking van het systeem. Statuten zijn het best eenvormig en zo eenvoudig mogelijk en worden opgesteld vanuit een pragmatische visie op de politiewerking [82].

De veelheid van statuten binnen één politiekorps leidt tot onoverzichtelijkheid van de organisatie en tot demotivatie van het personeel [83].

Bovendien vormt de groep hulpagenten die zich in een niet reglementair statuut bevindt een bedreiging voor de rechtszekerheid van de burger en voor aansprakelijkheid van de gemeente, omdat de handelingen die zij stellen niet kunnen steunen op enige rechtsgrond.

Er is al heel wat te doen geweest over de eis tot tweetaligheid voor het politiepersoneel van het Brussels Gewest in het algemeen en de hulpagenten in het bijzonder. De taalwetten zijn er nu eenmaal en moeten dus toegepast worden. Nochtans worden aan dezelfde teksten wel eens uiteenlopende interpretaties gegeven.

De taalwetten van 1966 zijn van toepassing op de gecentraliseerde en gedecentraliseerde openbare diensten van de staat, van de provinciën en van de gemeenten; niet alleen dus op de gemeentelijke politiediensten. Wanneer in het kader van nieuwe samenwerkingsstructuren, politiediensten samen de politiezorg gaan verlenen zou het onbillijk zijn aan de ene politiedienst de taalwetten op te leggen en aan de andere niet. Een oplossing voor dit probleem in welke richting dan ook is meer dan aangewezen.

Aanbeveling

- Het statuut van de hulpagenten bij wet of reglement bepalen en terugbrengen tot de voorziene mogelijkheden van de omzendbrief POL 37, t.t.z. hetzij als statutair personeel, hetzij als tijdelijke hulpagent met een contract van bepaalde duur of voor een duidelijk omschreven werk [84] en [85];

- De contractuele hulpagenten die in het kader van een veiligheidscontract zijn aangeworven met een contract van onbepaalde duur onder bepaalde voorwaarden de kans geven gebruik te maken van de sociale promotie om door te kunnen stromen naar het kader van politieambtenaren. Deze voorwaarden moeten minstens gelijkwaardig zijn aan deze die aan de statutaire hulpagenten worden gesteld [86] ;
- De praktische stage van de kandidaat hulpagenten in grote lijnen inhoudelijk organiseren met een systeem van rapportering naar de toezichthoudende overheid;
- Het probleem van de tweetaligheid voorleggen aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht.

10.2.3. HET DIENSTVERBAND VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

Zoals reeds eerder aangegeven moeten de gegevens m.b.t. het dienstverband getoetst worden aan de gegevens m.b.t. de taken en opdrachten. Niettemin is het vrij duidelijk dat het onderbrengen van hulpagenten in de interventiediensten en wijkdiensten al te vaak aanleiding geeft tot het uitbreiden van het takenpakket naar taken en opdrachten die niet tot hun bevoegdheid behoren. Langs de andere kant moet het ook mogelijk zijn de organisatie van de hulpagenten te decentraliseren naar de wijkteams toe, maar binnen het respect voor hun beperkte bevoegdheden en/of in het kader van projectwerking. Een dergelijk strategie vraagt wel een goede voorbereiding en een inventarisatie van de taken. Men moet uiteindelijk toch weten wie het best voor welke taken geschikt is en in welk organisatieverband dit geschiedt. Een bijkomend voordeel van decentralisatie is dat men aan jobrotatie kan denken; een uitstekend middel van integratie en motivatie en bovendien perfect om de wederzijdse kennis en appreciatie tussen verschillende diensten te verhogen.

Aanbeveling

In principe behoort het dienstverband tot de bevoegdheid van de politiekorpsen zelf.

Nochtans zou een gestructureerde vorm van uitwisseling van ervaringen en een betere verspreiding van kennis en informatie kunnen leiden naar hervormingen in de organisatie die de efficiëntie en de doelmatigheid van de korpsen ten goede komen. De Vaste Commissie voor de gemeentepolitie zou hierin een rol kunnen spelen [87] .

10.2.4. DE KLEDIJ EN DE UITRUSTING VAN DE HULPAGENTEN VAN POLITIE

Op 2 juni 1995 is een nieuw koninklijk besluit gepubliceerd m.b.t. het uniform van de gemeentepolitie [88] . In dit besluit is rekening gehouden met de kritieken die in het verleden werden geuit op het bestaande uniform van de hulpagenten en met de nood aan duidelijkheid en herkenbaarheid van de leden van de gemeentepolitie in de uitoefening van hun diverse functies. Het onderscheid in uniform is een garantie voor een correcte toewijzing van taken en opdrachten en biedt als dusdanig aan de hulpagent een zekere rechtsbescherming.

Het onderzoek heeft duidelijk het nut van een dienstkaart en radiocommunicatie aangetoond. Het verbod tot wapendracht is op formele wijze geregeld maar kan ook op louter functionele redenen worden verdedigd. Het niet opvolgen van deze richtlijn is een ernstige aantasting van het principe dat diensten aan wie de wetgever vraagt de wetten te doen respecteren, in eerste instantie zelf de regels naleven.

Het valt nochtans niet te ontkennen dat ook de hulpagenten in de uitoefening van hun taken en opdrachten, zelfs binnen het strikt beperkte kader van hun bevoegdheden, steeds vaker het slachtoffer worden van agressie en geweld.

Het risico op slachtofferschap is voor de leden van de politiediensten reëel en kan, indien geen minimale garanties op bescherming van de fysieke integriteit bestaan, aanleiding geven tot verminderde motivatie en werkwijze, tot het manifest negeren van bepaalde opdrachten.

Het valt dus te overwegen aan de hulpagenten een minimum aan bescherming tegen fysiek geweld te bieden in de vorm van een spuitbus met een of ander neutraliserend middel. De principes m.b.t. het gebruik van dit middel moeten strikt worden bepaald en moeten in feite beperkt blijven tot de wettige verdediging.

Het tot een goed einde brengen van bepaalde opdrachten, door gebruik te maken van geweld, zoals voorzien in de wet op het politieambt, gaat te ver voor de hulpagent, omdat de aard van zijn bevoegdheden geen fysiek geweld rechtvaardigt en de inhoud en de omvang van zijn opleiding daartoe niet voorbereidt.

Aanbeveling

- Op basis van de bestaande dienstkaarten van de gemeentepolitie de mogelijkheid te onderzoeken ook aan de hulpagenten een dienstkaart af te leveren;
- Binnen de streng afgebakende principes van de wettige verdediging de mogelijkheid overwegen de hulpagenten uit te rusten met een spuitbus met een of ander neutraliserend middel, waarbij de korpschef verantwoordelijk wordt gesteld voor de beslissing tot het voorhanden hebben en het dragen van het wapen, in de geest van de bestaande regeling voor de politieambtenaren.

10.2.5. DE DOELSTELLINGEN

De doelstellingen van de wetgever bij de legalisering van het systeem hulpagenten waren duidelijk gericht op het verhogen van de efficiëntie en de doelmatigheid van de politiekorpsen. De stedelijke politiekorpsen, onder het gezag van hun gemeentebestuur, hebben de accenten verlegd naar de verkeersveiligheid en de algemene veiligheid, waarbij het doelmatigheidseffect een ondergeschikte rol gaat spelen. Dat is voor een groot deel te wijten aan het ontbreken van een duidelijke beleidsfilosofie. Het inpassen van een contingent hulpagenten gaat niet altijd gepaard met een degelijke beleidsvoorbereiding met definiëring van de taakinhoud en een globale organisatie-oriëntatie. Het gevolg is dat de bevoegdheid van de hulpagent tot doelstelling wordt gepromoveerd, waarbij het beoogde effect ondergeschikt wordt aan de taakuitvoering.

Aanbeveling

Hoewel het bepalen van het lokaal beleid een prerogatief is van de lokale besturen kan een aanmoediging vanuit de federale overheid leiden tot cultuurverandering en een betere afbakening en reflectie over het globale doel van de politie. Zij kan tevens aanzetten tot verbetering van de organisatiemodellen en aanpassing van de oriëntatie naar de aanvankelijke doelstelling, nl. de doelmatigheid en efficiëntie van het politiekorps.

10.2.6. DE TAKEN EN DE OPDRACHTEN

De taken en de opdrachten die aan de hulpagenten kunnen worden toebedeeld zijn vrij beperkt en worden opgesomd in de omzendbrief POL 37 [89] .

Twee takenpakketten vloeien rechtstreeks voort uit de wettelijke bevoegdheid van de hulpagent; de bevoegdheid inzake verkeer en de bevoegdheid toe te zien op de gemeentelijke politieverordeningen. Wat het verkeer betreft zijn er nog discussies over de omvang van de bevoegdheden m.b.t. een aantal wetten en reglementen waarin de hulpagent niet expliciet vermeld wordt [90] .

Twee andere takenpakketten zijn gesteund op de omzendbrief zelf, het algemeen veiligheidstoezicht en de administratieve taken.

Dit onderzoek heeft voldoende aangetoond dat de huidige omschrijving van het algemeen veiligheidstoezicht te vaag is en aanzet tot allerlei interpretaties en afwijkingen. Het is noodzakelijk dit takenpakket nader te definiëren binnen de bevoegdheden van de hulpagent, rekening houdende met zijn beperkte opleiding en vorming.

De veelvuldige koppeling van de hulpagent aan de veiligheids- en preventiecontracten doorkruist de bedoeling van de wetgever en zet aan tot het uitvoeren van een aantal nep-opdrachten of omgekeerd tot deelname aan criminaliteitsbestrijding 3 [91] .

Wat betreft de administratieve taken is het duidelijk dat er heel wat misbruiken zijn.

Nochtans is de omzendbrief hier vrij duidelijk en wordt de beperktheid van de hulpagent in het uitvoeren van administratieve opdrachten expliciet vermeld.

Politiële taakuitvoering moet in hoge mate afgestemd worden op de behoeften en problemen van de bevolking in de eigen leefomgeving [92]. Afhankelijk van haar socio-economische samenstelling heeft ze andere behoeften, wensen en problemen. Daarom zal het takenpakket verschillen van gemeenschap tot gemeenschap. De aanpassingen moeten echter altijd als hoofddoel een kwaliteitsverhoging hebben. Dat is wat de wetgever ook heeft bedoeld. Binnen de wettelijke grenzen van de bevoegdheden moeten taken en opdrachten een verhoging van de doelmatigheid van het politiekorps nastreven.

Aanbeveling

Oprachtsbepaling en het toewijzen van taken is in principe een bevoegdheid van de korpschef, onder het gezag van de burgemeester.

Een beperking van het takenpakket binnen het kader van zijn wettelijke bevoegdheden biedt de meeste garanties voor een correcte inzet van de hulpagent en biedt tevens een maximale bescherming voor hemzelf en voor de burger.

Het ware dan ook nuttig dit samen met het statuut van de hulpagent formeel te regelen.

10.2.7. DE RESULTATEN

Het is al gezegd dat bij ontstentenis van gegevens m.b.t. de wijze waarop en de instrumenten waarmee de resultaten werden gemeten, deze met de nodige voorzichtigheid moeten worden benaderd.

De relatie politie-bevolking en politie - politiek bestuur en justitie hebben nood aan evaluatie en bijsturing. Het is een vorm van kwaliteitsbewaking. Dat is mogelijk aan de hand van controle op de realisatie van de doelstellingen, die verder moet gaan dan controle op de output, maar ook op de outcome, nl. de effecten van de organisatie op de samenleving.

In het kader van de organisatie en de inzet van hulpagenten kan dat door fenomeenanalyse en bevragingen van de bevolking. Overleg tussen politie en bevolking is daarbij noodzakelijk om lokale strategieën te verfijnen en niet in het minst om na te gaan of de doelmatigheid inderdaad verhoogt. Overleg tussen politie en politiek bestuur en justitie is daartoe een bijkomende voorwaarde die via het vijfhoeksoverleg kan worden georganiseerd [93].

Aanbeveling

Resultaatmeting en kwaliteitsbewaking zijn nuttig en noodzakelijk als ondersteunende informatie voor beleidsvoering. In veel gevallen ontbreken de financiële middelen om dit te verwezenlijken. De federale overheid zou hiermee in de reeds eerder vermelde financieringspolitiek kunnen rekening houden;

Op lokaal vlak kunnen overlegfora tussen politie en bevolking een adequaat middel zijn om te komen tot een bevolkingsgerichte organisatie.

11. BESLUIT

De politiefunctie kan omschreven worden als een institutionele functie tot bescherming en regeling van de maatschappelijke orde, die de uitoefening van de fundamentele rechten mogelijk moet maken en moet voorkomen dat deze orde wordt verstoord. Lukt dat niet, dan is het ook de taak van de politie om de verstoorde orde te verhelpen [94] .

De politiefunctie omvat de taken van bestuurlijke en gerechtelijke politie en de taken die erin bestaan de sterke arm te lenen aan bepaalde overheden of ambtenaren. Bovendien levert de politie bepaalde vormen van bijstand en verwijst zij door naar gespecialiseerde diensten [95] .

Het aantal taken, opdrachten en activiteiten van de politie is zeer groot en verscheiden. Naast de algemene opdrachten in het kader van de bestuurlijke politie gaande van eenvoudig preventietoezicht tot het handhaven van de orde bij massademonstraties en, in het kader van de gerechtelijke politie gaande van het vaststellen van de verkeersovertreding tot het uitrafelen van ingewikkelde financiële netwerken heeft de politie nog tal van specifieke opdrachten met betrekking tot geesteszieken, geïnterneerden, veroordeelden en gevangenen. Het toezicht op de wetgeving inzake vreemdelingen wordt belangrijker met de dag, terwijl protocollaire aangelegenheden en administratieve taken ook hun aandeel opeisen. De deskundigheden die aan al deze taken en opdrachten verbonden zijn, vormen steeds wisselende combinaties; soms juridisch georiënteerd, soms technisch, soms psychologisch, enz.

De politieambtenaar krijgt een standaardopleiding die kan worden aangevuld met specialistische en aanvullende opleidingen. Afgezien van de specialisaties en aanvullende opleiding worden aan de politieambtenaren een aantal basistechnieken en vaardigheden aangeleerd en worden een aantal kennispakketten bijgebracht.

In de praktijk zullen de verschillende werkzaamheden op het terrein een zeer divers beroep doen op al die deskundigheden zodat ook een zo breed mogelijke vooropleiding de politieambtenaar in staat moet stellen met de nodige flexibiliteit te reageren op de meest uiteenlopende situaties.

Men is het er in brede kringen al lang over eens dat er in dat pakket werkzaamheden een aantal zitten die zouden kunnen volstaan met minder deskundigheid, met minder opleiding, met een lager scholingsniveau en dus ook een lager vooropleidingsniveau.

Het ideeëngoed is in het buitenland reeds op verscheidene plaatsen toegepast, zo o.m. in Nederland, Frankrijk, Duitsland, Engeland en de Verenigde Staten van Amerika. De verschillende toepassingen zijn zeer uiteenlopend wat betreft de modaliteiten van uitvoering en de gebruikte systemen maar vertonen anderzijds opvallende parallellen naar de doelstellingen toe. Blijkbaar is het er overal om te doen de doelmatigheid van de diensten te verhogen zonder daarom de apparaten zelf voortdurend uit te breiden.

In de meeste gevallen beperken de toepassingen zich tot beperkte en zeer specifieke opdrachten, zoals verkeerstoezicht en toezicht bij grote manifestaties. De meest verregaande toepassingen vinden we in de Verenigde Staten waar de zgn. "paraprofessionals" instaan voor de afhandeling van dringende oproepen voor zover die geen betrekking hebben op criminele activiteiten [96] .

De meest specifieke toepassing, zowel naar de doelstellingen als naar de concrete realisatie toe, is de "Traffic Warden Service" in Engeland en Wales [97] .

Er is nog (te) weinig bekend over het aandeel van politieambtenaren die werk verrichten dat niet in verhouding staat met hun opleiding en vorming. Meer weten we ondertussen over het aandeel administratief en logistiek personeel. Dat belooft voor de 65 korpsen die over hulpagenten beschikken niet hoger dan 10,5 % en voor de 5 grote steden bvb. zelfs een procent minder. Gelet op de vrij grote autonomie van politiekorpsen in de gemeentelijke administraties zeker onvoldoende om de administratieve molen rond te krijgen.

Om aan de stijgende vraag naar politiezorg te voldoen zouden er dus politieambtenaren moeten bijkomen. Onverminderd het standpunt dat het Vast Comité P daarover vroeger reeds heeft ingenomen [98] zou een verhoging van de effectieven met 10 % een meerkost betekenen van om

en bij de 1,7 miljard frank op jaarbasis. Het inzetten van het maximaal aantal hulpagenten zal nog altijd 500 miljoen minder kosten. Het zal bovendien het vrijmaken en het ontlasten van de bestaande politieambtenaren mogelijk maken; een herschikking van taken en opdrachten bevorderen en aldus het rendement verhogen aan een aanzienlijk lagere prijs.

Er is bovendien nog een tweede en niet minder belangrijk effect mogelijk. De enige manier om mensen langdurig te motiveren bestaat erin, ze zinvol werk te geven. Bij de politiediensten werd en wordt nog altijd teveel in het luchtledige gewerkt en worden vele taken als zinloos ervaren. Dit soort frustraties vertoont zich zelfs in de hogere echelons waar ze dan eerder te wijten zijn aan de verstikkende greep van het administratief werk waarmee men opgezadeld wordt. De inschakeling van hulpagenten via een doordacht managementsplan, met mission statement en jobdescripties, zal ongetwijfeld ook de motivatie gunstig beïnvloeden.

 HOOFDSTUK VI

DE DIENST ENQUÊTES P

12. VOORWOORD

Het jaarverslag van de Dienst Enquêtes P, hierna de Dienst genoemd, beslaat de werkzaamheden van de dienst over de periode van 1 augustus 1994 tot 31 juli 1995.

Het toezicht uitgeoefend door de Dienst behelst om en bij de 40.000 politieambtenaren of ambtenaren die met de hoedanigheid van officier of agent van gerechtelijke politie zijn bekleed. De Dienst controleert inderdaad niet alleen de drie grote politiediensten - de rijkswacht, de gemeentepolitie en de gerechtelijke politie bij de parketten - maar is ook bevoegd om onderzoeken in te stellen naar diensten die ressorteren onder openbare overheden of onder instellingen van algemeen nut, waarvan de leden met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie of van agent van gerechtelijke politie zijn bekleed, alsmede naar personen die individueel bevoegd zijn om strafbare feiten op te sporen en vast te stellen [99] .

Thans wordt gewerkt aan een inventaris van de diensten en ambtenaren die onder de bevoegdheid van de Dienst ressorteren, want het is essentieel dat de leden van de Dienst zo goed mogelijk geïnformeerd zijn over het grote aantal complexe organisaties en over de richtlijnen die het reilen en zeilen ervan bepalen. Die informatie is onontbeerlijk om na te gaan of de werking ervan en de praktijk van de ambtenaren conform de talrijke richtlijnen ter zake zijn.

Nu de Dienst een jaar operationeel is, kan een inventaris worden opgemaakt van de vaststellingen die ten grondslag liggen aan een aantal vragen, analyses, conclusies en suggesties voor remediëring.

Als het aantal Belgische politieambtenaren wordt vergeleken met het aantal behandelde dossiers blijkt dat die dossiers slechts betrekking hebben op één percent van het politieel ambtenarenkorps. Het is belangrijk te onderstrepen dat de cijfergegevens over de werkzaamheden slechts tot doel hebben de aandacht te vestigen op een aantal feiten en ontwikkelingen en thans niet voor andere doeleinden, met name statistieken, mogen worden gebruikt.

Naar luid van artikel 26 van de wet van 18 juli 1991 moet elk lid van een politiedienst dat een misdaad of een wanbedrijf gepleegd door een lid van een politiedienst vaststelt, daarvan verslag moet uitbrengen bij het hoofd van de Dienst Enquêtes. Die verslagen werden niet geïntegreerd in de cijfergegevens over de activiteiten van de Dienst. Trouwens, er dient te worden onderstreept dat die bepaling niet door alle politiekorpsen wordt nageleefd.

Aan de hand van een strikte uitlegging van artikel 26 slagen de politiediensten erin de filosofie ervan te omzeilen. In de wet is bepaald dat de vastgestelde overtreding moet worden gesignaleerd. Bijgevolg zijn sommigen van oordeel dat van een strafbaar feit waarvan aangifte wordt gedaan (en niet werd vastgesteld) geen mededeling moet worden gedaan.

Op 16 juni 1995 werd de inhoud van artikel 26 herinnerd aan de verschillende politiediensten - de Procureurs-generaal werden geïnformeerd - opdat het artikel op een identieke manier zou worden geïnterpreteerd.

Hoewel er een onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende diensten waarnaar de Dienst onderzoeken heeft gedaan, zijn de cijfergegevens in de tabellen die als bijlage bij dit verslag gaan niet significant. Voornoemde cijfergegevens hebben immers uitsluitend betrekking hebben op de zaken die de Dienst ambtshalve heeft behandeld of die hem door het Vast Comité P en door magistraten werden opgelegd. Daarom ook zullen de politiediensten die het voorwerp uitmaakten van één onderzoek of meer onderzoeken door de Dienst in dit verslag niet bij naam worden genoemd.

13. DE OPDRACHTEN VAN DE DIENST ENQUÊTES P

Aan de hand van onderzoeken dient de Dienst de werking van de politiediensten te controleren. Om die taak te volbrengen beschikt hij over twee middelen : toezichtsonderzoeken en gerechtelijke onderzoeken [100] .

De toezichtsonderzoeken hebben tot doel na te gaan of :

1. de individuele rechten en vrijheden die de Grondwet en de wetten aan de personen verlenen door de politiediensten worden nageleefd;
2. de coördinatie en de doelmatigheid van de politiediensten verzekerd zijn.

De manier waarop een toezichtsonderzoek bij de Dienst aanhangig kan worden gemaakt is omschreven in artikel 7 van de wet van 18 juli 1991. De Dienst kan toezichtsonderzoeken instellen uit eigen beweging of op initiatief van het Vast Comité P, op verzoek van het Parlement of van een van de bevoegde overheden opgesomd in artikel 7 van de wet van 18 juli 1991.

De gerechtelijke onderzoeken worden ingesteld als een strafbaar feit ten laste wordt gelegd van een politieambtenaar. In dat geval komen de taken van de Dienst overeen met die van een klassieke politiedienst. Dit luik van de activiteiten van de Dienst heeft sommigen ertoe aangezet de Dienst "politie van de politie" te dopen.

Alle leden van de Dienst zijn bekleed met de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings. De bijzondere wettelijke bevoegdheden van de leden van de Dienst zijn opgesomd in de wet van 18 juli 1991.

De leden van de Dienst genieten een recht van voorrang op de andere officieren en agenten van gerechtelijke politie [101] en kunnen de bijstand van de openbare macht vorderen [102] .

De Dienst kan met gerechtelijke onderzoeken worden belast door de procureur des Konings, de krijgsauditeur of de onderzoeksrechter.

De Dienst kan ook op eigen initiatief optreden en particulieren en politieambtenaren kunnen er rechtstreeks terecht met hun klachten en aangiften.

14. DE ACTIVITEITEN VAN DE DIENST

14.1. CIJFERGEGEVENS

Tijdens de periode van 1 augustus 1994 tot 31 juli 1995 heeft de Dienst 460 dossiers geopend, hetzij 341 gerechtelijke onderzoeken, 104 niet gerechtelijke onderzoeken en 15 toezichtsonderzoeken. Die cijfers zeggen niets over de criminaliteit en/of over politieel afwijkend gedrag, maar zijn gewoon een overzicht van de gerapporteerde feiten [103].

Er werden 201 dossiers geopend in het Frans, 258 in het Nederlands en 1 in het Duits, die aanleiding gaven tot het opstellen van 1715 gerechtelijke processen-verbaal, 162 niet gerechtelijke processen-verbaal en 96 processen-verbaal van toezicht.

Deze cijfers impliceren evenwel niet dat alle stukken uit een dossier in dezelfde taal werden behandeld.

De oorsprong van de behandelde dossiers ziet er als volgt uit :

- 572 op klacht van Belgen (87,8%)
- 65 op klacht van buitenlanders (10 %)
- 14 op grond van een anonieme klacht (2,2 %)

14.2. DE GEGRONDHEID VAN DE KLACHTEN EN AANGIFTEN

De Dienst stelt er prijs op te onderstrepen dat de aangeklaagde politieambtenaren niet zonder meer als verdachten werden beschouwd, maar dat zij het voorwerp hebben uitgemaakt van een objectief onderzoek waarbij rekening werd gehouden met alle elementen ten laste en ter ontlasting.

Hoewel bij de Dienst een aantal manifest uit de lucht gegrepen klachten werden aanhangig gemaakt, moet toch worden toegegeven dat er over het algemeen een dosis moed nodig is om het verkeerde gedrag van een politieambtenaar aan te klagen.

14.2.1. OP GERECHTELIJK VLAK

Hoewel het niet aan de Dienst is vooruit te lopen op de beslissingen van het Openbaar Ministerie in verband met de klachten die door de Dienst sedert zijn oprichting werden behandeld, blijkt uit de analyse van die dossiers dat nogal wat klachten tegen politieambtenaren dilatoire handelingen zijn of ingegeven zijn om een of meer bekeurders in diskrediet te brengen.

Uit verschillende onderzoeken bleek dat klachten tegen politieambtenaren gebaseerd waren op legitieme politieinterventies ten gevolge van overtredingen waarvoor de processen-verbaal regelmatig werden opgesteld.

In die gevallen werd de houding van de betrokken politieambtenaren aan de kaak gesteld. Sommige allochtone klagers hebben de indruk te zijn bekeurd omdat de politieambtenaren volgens hen racistisch zijn; anderen stellen dat de politieambtenaren onbeleefd waren, hen beledigd hebben of misbruik hebben gemaakt van geweld.

De politieambtenaren die hun taak correct hebben vervuld en zich voor dergelijke aangelegenheden moeten verantwoorden, geven uiting aan hun ongenoegen. Bij sommigen zou het zelfs tot volledige demotivering kunnen leiden.

Dergelijke klachten en aangiften kunnen als lasterlijk, leugenachtig of misleidend overkomen. Bijgevolg is het aan het Openbaar Ministerie om bijzondere aandacht te schenken aan het gevolg dat eraan zal worden gegeven.

Maar naast de klachten die blijkbaar niet gegrond zijn, zijn er klachten waaraan de justitie wel bijzondere aandacht zou moeten schenken; het gaat om de klachten die te maken hebben met

gevestigd politiegeweld, met corruptie, met schendingen van het beroepsgeheim, met willekeurige handelingen, etc...

Uit de onderzoeken die door de Dienst werden opgezet is meer dan eens gebleken dat politieambtenaren een of andere strafrechtelijke bepaling kennelijk met de voeten hadden getreden.

Misdrijven gepleegd door politieambtenaren zouden systematisch en snel moeten worden gesanctioneerd, want de legitimiteit en de geloofwaardigheid van het volledige politieapparaat staan op het spel. Iedere vorm van tolerantie kan het beheer van het strafrecht in het gedrang brengen [104] .

14.2.2. OP HET STUK VAN HET TOEZICHT

Herhaaldelijke strafrechtelijke inbreuken gepleegd door eenzelfde politieambtenaar of door politieambtenaren van dezelfde dienst kunnen een onmiskenbare indicator zijn van een structureel probleem en bijgevolg een toezichtsonderzoek verantwoorden. Tot voor kort waren onderzoeken in verband met problemen over de werking van het politieapparaat meestal beperkt tot het bestuderen van conjuncturele problemen, vooral dan naar aanleiding van een gerechtelijk onderzoek dat werd geopend nadat een politieambtenaar een misdrijf had gepleegd.

Aan de hand van klachten die tot grondiger onderzoeken leidden, konden bepaalde dysfuncties worden vastgesteld.

14.3. GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN

14.3.1. WIJZE VAN VATTING

Ter zake van de gerechtelijke dossiers kan de volgende onderverdeling worden gemaakt : 129 dossiers werden geopend na een rechtstreekse klacht van een particulier, 185 naar aanleiding van een kantschrift waarbij het Parket de Dienst met een onderzoek belast, 21 naar aanleiding van een kantschrift van een onderzoeksmagistraat en 6 ambtshalve, op initiatief van een lid van de Dienst.

Sommigen parketten bezorgden ons tal van kantschriften waarbij de Dienst met opdrachten werd belast die in de toekomst door een interne controledienst of inspectiedienst zouden kunnen worden behandeld.

De algemene inspectie van de rijkswacht bestaat reeds geruime tijd [105] . Er moet evenwel worden onderstreept dat de interne controlediensten die onlangs werden opgericht [106], alsmede de algemene inspectie van de gerechtelijke politie bij de parketten, die in maart 1995 werd opgericht [107] , nog dienen opgestart te worden.

De Dienst is van oordeel dat noch de milde aard van een zaak, noch het ogenschijnlijk gebrek aan belang selectiecriteria zouden mogen zijn. Ieder signaal, hoe klein ook, kan disfuncties aan het licht brengen.

14.3.2. FOLLOW-UP VAN GERECHTELIJKE ONDERZOEKEN

Rekening houdend met de specifieke opdracht van de Dienst, heeft het hoofd van de Dienst de parketten in een brief de dato 16 juni 1995 gevraagd welk gevolg werd gegeven aan de diverse gerechtelijke onderzoeken die werden uitgevoerd.

14.4. TOEZICHTSONDERZOEKEN

Per 31 juli 1995 heeft de Dienst 15 toezichtsonderzoeken uitgevoerd, hetzij ambtshalve, hetzij op verzoek van het Vast Comité P.

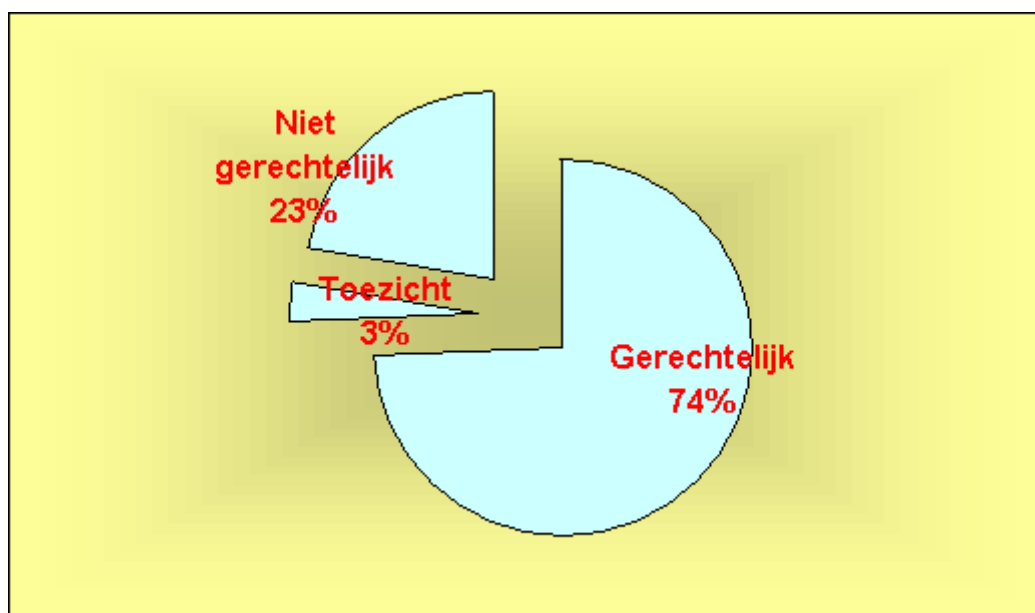
Zoals gesteld, heeft de Dienst 15 dossiers geopend, waarvan :

- 13 rechtstreeks, ten gevolge van een kantschrift van het Vast Comité P;
- 2 ambtshalve, op initiatief van een lid van de Dienst.

15. STATISTIEKEN VAN DE DIENST ENQUÊTES VAN 1 AUGUSTUS 1994 TOT EN MET 31 JULI 1995

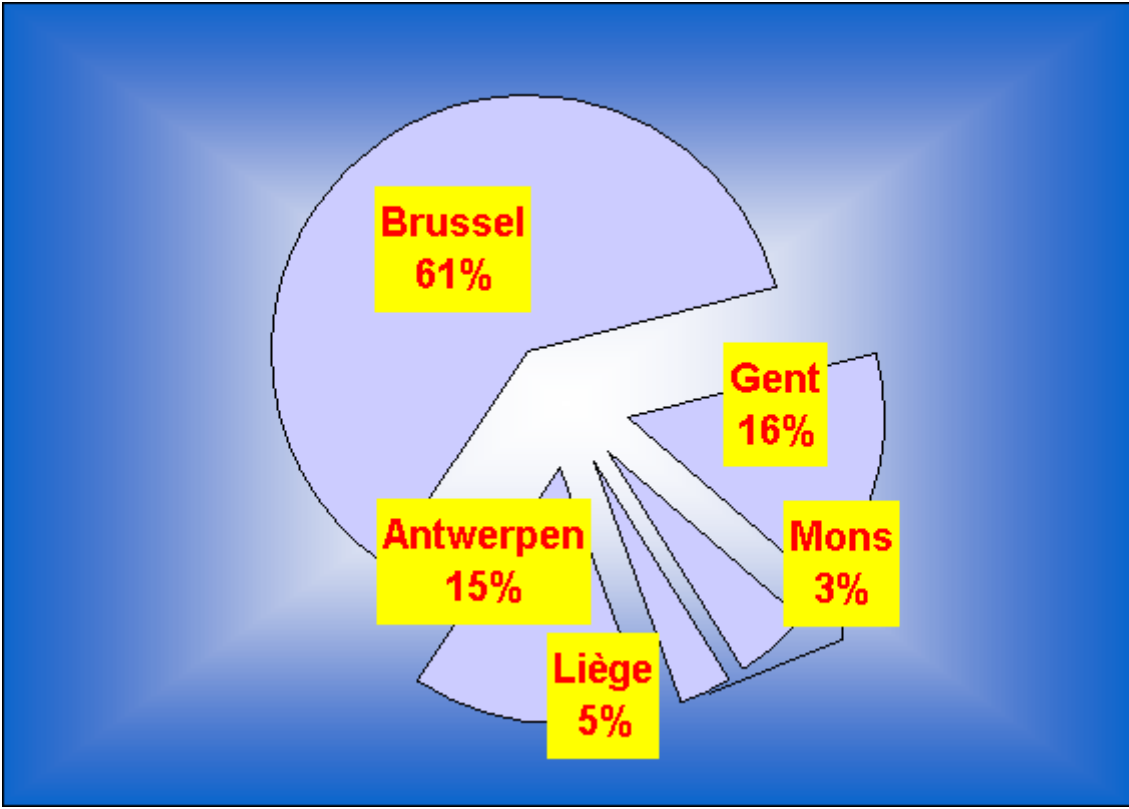
15.1. AANTAL DOSSIERS

AANTAL DOSSIERS			
Gerechtigd	Toezicht	Niet gerechtigd	TOTAAL
341	15	104	460

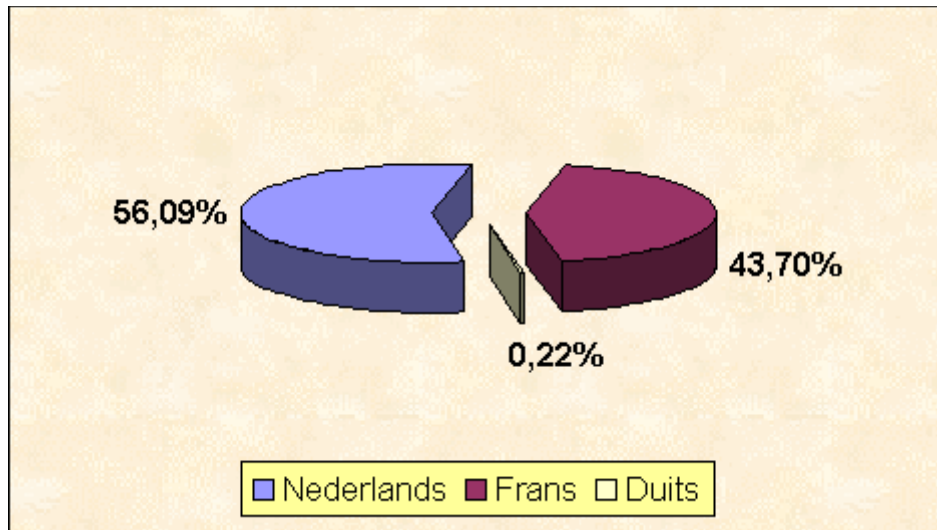
15.2. AANTAL GERECHTELIJKE DOSSIERS PER HOF VAN BEROEP

AANTAL GERECHTELIJKE DOSSIERS PER HOF VAN BEROEP				
Antwerpen	Brussel	Gent	Luik	Bergen
50	211	53	16	11

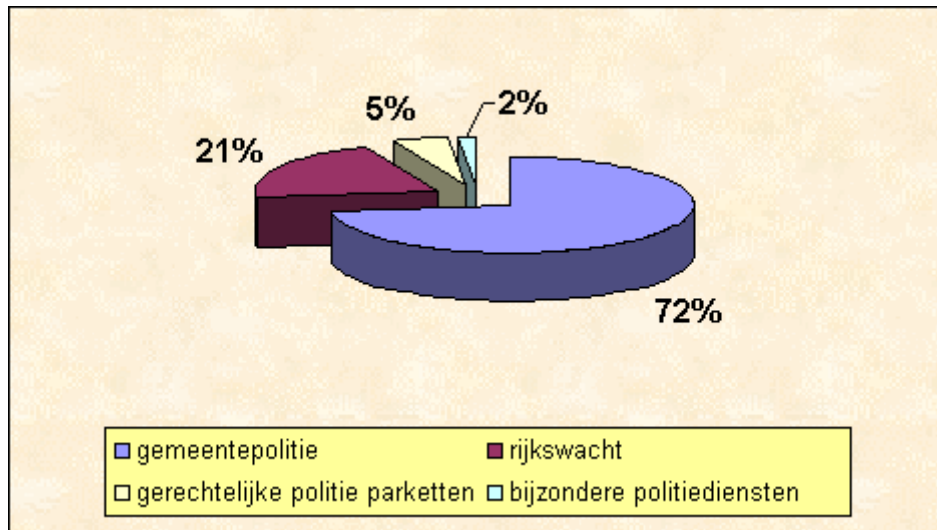
15.3. AANTAL DOSSIERS PER TAALROL

AANTAL DOSSIERS PER TAALROL		
Nederlands	Frans	Duits
258	201	1

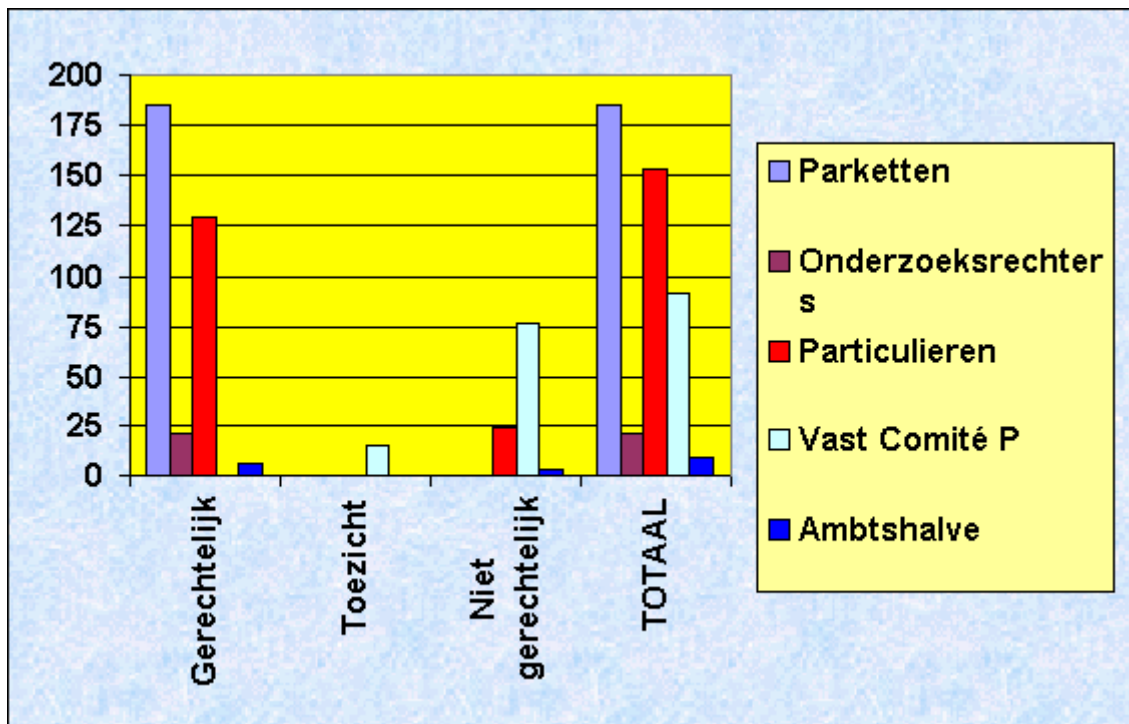
15.4. BETROKKEN POLITIEDIENSTEN

BETROKKEN POLITIEDIENSTEN [108]			
Gemeentepolitie	Rijkswacht	Gerechtelijke politie parketten	Bijzondere politiediensten
353	101	23	8

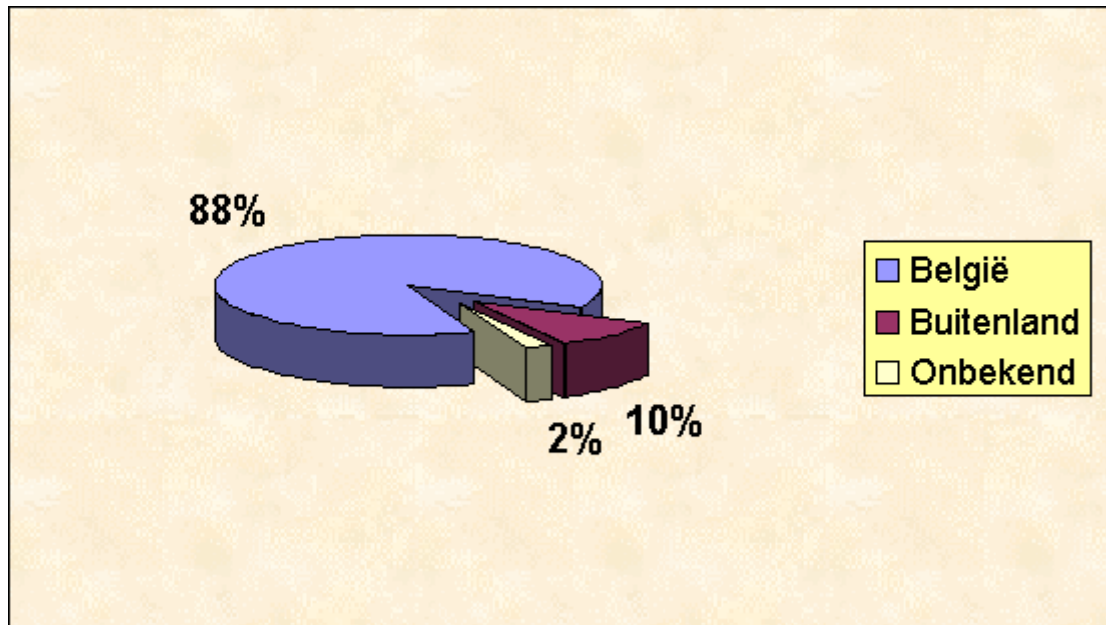
15.5. VATTING

VATTING DOSSIERS					
	Parketten	Onderzoekersrechters	Particulieren	Vast Comité P	Ambtshalve
Gerechtigd	185	21	129	-	6
Toezicht	-	-	-	15	-
Niet Gerechtigd	-	-	24	77	3
TOTAAL	185	21	153	92	9

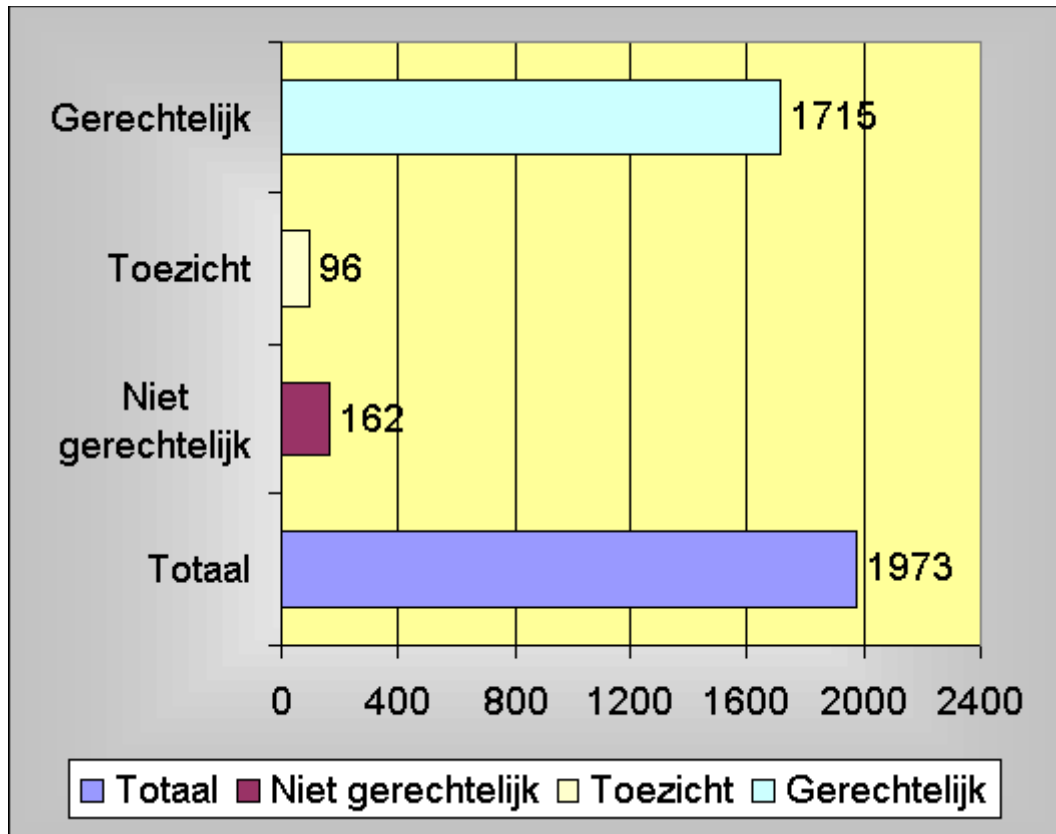
**15.6. AFKOMST VAN DE PERSONEN DIE KLACHTEN EN/OF AANGIFTEN HEBBEN
INGEDIEND [109]**

AFKOMST		
België	Buitenland	Onbekend
572	65	14

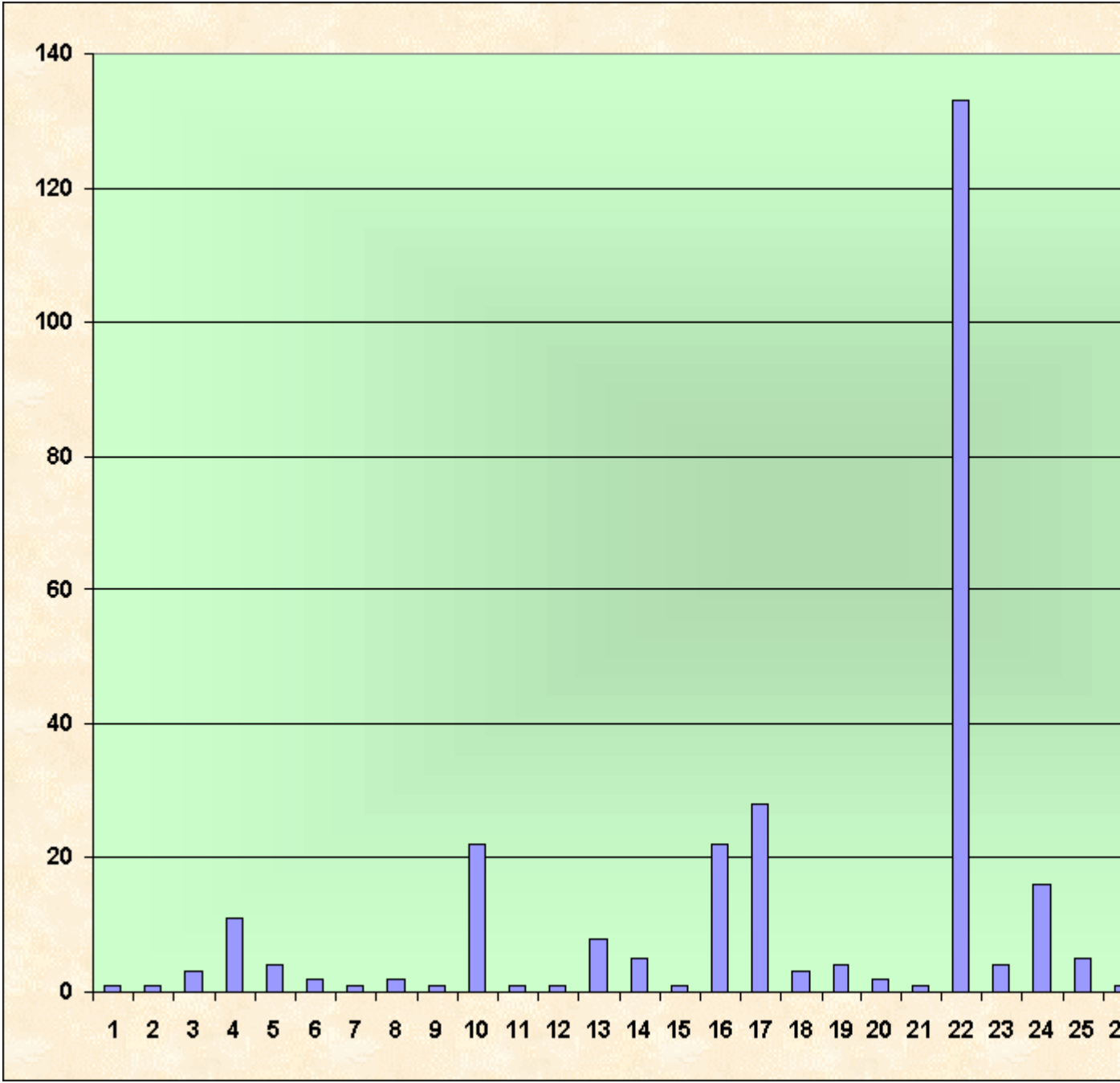
15.7. AANTAL PROCESSEN-VERBAAL

AANTAL PROCESSEN-VERBAAL			
Gerechtigd	Toezicht	Niet gerechtigd	TOTAAL
1715	96	162	1973

15.8. AANTAL GERECHTELIJKE DOSSIERS PER TYPE INBREUK

AANTAL GERECHTELIJKE DOSSIERS PER TYPE INBREUK [110]		
Nr.	Type inbreuk	TOTAAL
1	Diefstal door middel van geweld of bedreiging	1
2	Diefstal door middel van braak, inklimming of valse sleutels	1
3	Diefstal met verzwarende omstandigheden	3
4	Gewone diefstal	11
5	Verduistering	4
6	Misbruik van vertrouwen	2
7	Wegmaken van inbeslaggenomen voorwerpen	1
8	Oplichting	2
9	Zegelverbreking	1
10	Valsheid in burgerlijke geschriften en in handelsgeschriften	22
11	Valse getuigenis	1
12	Verleiden van getuigen	1
13	Omkoping	8
14	Valsheid gepleegd door ambtenaar in uitoefening van zijn functie	5
15	Heling	1
16	Willekeurige vrijheidsberoving	22
17	Daden van willekeur gepleegd door de overheid (weigering akte te verlenen van een klacht, huiszoeking zonder toestemming)	28
18	Wapens (wederrechtelijk dragen, onwettig bezitten, ...)	3
19	Zedenfeiten	4
20	Smaad	2
21	Verlaten van de echtelijke woning	1
22	Opzettelijke slagen en verwondingen	133
23	Schuldig verzuim	4
24	Bedreigingen	16
25	Beschadigingen	5
26	Beledigingen	1
27	Laster	1
28	Eerroof	2
29	Schending van het beroepsgeheim	21
33	Lasterlijke aangifte	6
31	Woonstschennis	6
32	Racisme	10
33	Xenofobie	2
34	Verdovende middelen	4
35	Sluikwerk	1
36	Verkeersongeval met dronkenschap of alcoholintoxicatie	3

[TOP](#) HOOFDSTUK VII

ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

In toepassing van het artikel 11 van de wet van 18 juli 1991, kan het jaarverslag algemene conclusies en aanbevelingen bevatten [111] .

Samen met de specifieke conclusies en aanbevelingen geformuleerd in het kader van de gerechtelijke - en niet - gerechtelijke onderzoeken van de Dienst Enquêtes P en in het kader van de toezichtsonderzoeken vormen de algemene conclusies en aanbevelingen het resultaat van de controle door het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes op de activiteiten en de werkwijze van de politiediensten en de handelingen van de individuele politieambtenaren.

Het grootste gedeelte van de controleactiviteit van dit werkingsjaar heeft betrekking op het onderzoek naar de klachten en aangiften die aan het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes werden gericht en die voornamelijk handelen over de bescherming van de grondwettelijke rechten en vrijheden. Daarbij ook een aantal dossiers uitgaande van politieambtenaren zelf die de mening waren toegedaan dat bepaalde aspecten van de organisatie van hun dienst een inbreuk betekenden op hun rechten en vrijheden.

De uitgevoerde toezichtsonderzoeken hadden bijna allemaal betrekking op het doelmatigheidsaspect. Een aantal politiekorpsen werd grondig doorgelicht, terwijl twee politiediensten in hun totaliteit aan een onderzoek worden onderworpen.

Verheugend zijn alleszins de positieve reacties van de politieoverheden op de onderzoeken, zowel op lokaal als op federaal niveau.

Met betrekking tot de coördinatie van de politiediensten is het Vast Comité P door slechts twee dossiers gevat, elk met een specifieke problematiek. De coördinatie is in volle ontwikkeling en zal naarmate de realisaties op het terrein zichtbaar worden meer het voorwerp worden van onderzoek.

16. DE BESCHERMING VAN DE GRONDWETTELIJKE RECHTEN EN VRIJHEDEN VAN DE BURGERS

De toename en de complexiteit van de nieuwe normen in verband met het statuut en de werking van de politiediensten laten de politieambtenaren niet onberoerd.

Een grondig beraad over de basisopleiding en de voortgezette opleiding zou moeten leiden tot een adequaat beleid betreffende de herwaardering van de kwaliteit van de middelen aan mensen (human resources).

Het ziet er naar uit dat sommige politieambtenaren essentiële normen als de wet op het politieambt en het Europees Verdrag van de rechten van de mens onvoldoende kennen.

Meer in het bijzonder verdienen het gebruik van dwang en geweld een speciale aandacht.

De overheden moeten zich bewust zijn van het feit dat zij degenen die zij met wapens uitrusten ook in staat moeten stellen hiermee op verantwoorde wijze om te gaan. Vooral de combinatie van fysiek-mentale vorming en training in conflicthantering moet daarbij voor ogen staan.

Persoonlijk contact ligt aan de basis van het werk van de ambtenaren die voor politieinterventies worden ingezet. Het is onmiskenbaar zo dat op operationeel vlak een en ander slecht wordt beheerst.

De verschijnselen racisme, afwijkend gedrag en marginaliteit worden door de politieambtenaren over het algemeen niet op adequate manier aangepakt, wat tot moeilijke verhoudingen, zelfs tot conflictsituaties leidt.

Er dient ook aandacht te worden geschonken aan het feit dat ons land de zetel is van een aanzienlijk aantal internationale instellingen en diplomatieke missies, waarvan de vertegenwoordigers bijzondere statuten genieten die uitermate complex zijn. De politieambtenaren moeten die statuten grondig kennen. Soms doen zich problemen voor tussen enerzijds vertegenwoordigers en hoge ambtenaren van die missies en instellingen en anderzijds politieambtenaren.

De meest efficiënte manier om aan deze noden tegemoet te komen is de ontwikkeling van een globaal plan voor de opleiding van de politiediensten. In een eerste fase kunnen deelgebieden van de politiefunctie, zoals hierboven beschreven aangepakt worden om op langere termijn te komen tot een vormingsbeleid voor het geheel van alle politiediensten. Dat zou dan een taak zijn voor een instelling zoals de Algemene Politieonderdienst, meer bepaald voor de vijfde voorziene afdeling "Gemeenschappelijke Vorming".

Vastgesteld werd dat in sommige politiediensten geen tuchtprocedure wordt ingesteld tegen politieambtenaren die de waardigheid van het ambt in het gedrang brengen of zich schuldig maken aan strafrechtelijke, tuchtrechtelijke en deontologische inbreuken.

Tal van politiechefs zijn van oordeel dat de tuchtprocedure te complex en weinig uitvoerbaar is.

Het is aangewezen om op korte termijn de uitvoerbaarheid van de bestaande tuchtprocedures te evalueren en de oprichting in overweging te nemen van een onafhankelijk tuchtorgaan dat zou worden belast met de tucht over alle politieambtenaren en ter zake ook uitspraak doet. Dit orgaan zou trouwens het voordeel bieden dat een voor alle politiediensten gemeenschappelijke rechtsleer en rechtspraak kan worden uitgewerkt en dat het billijkheids- en gelijkheidsbeginsel zou worden nageleefd. De tuchtrechtelijk vervolgte politieambtenaar zou het ook een grotere garantie op onpartijdigheid bieden.

De voornaamste opdracht van het Vast Comité P is er één van reflectie en coördinatie, geheel naar de geest van de wet van 18 juli 1991.

Met de oprichting van een algemene inspectie van de gerechtelijke politie bij de parketten [112] en de verdere uitbouw van de diensten "Intern Toezicht" bij de gemeentepolitie [113] krijgt het toezicht op de politiediensten stilaan een gestructureerd uitzicht.

Dit geheel van interne controle zou samen met de externe controle een complementair mechanisme moeten worden, onder toezicht van het Vast Comité P.

Op tuchtrechtelijk gebied moet de taak van het Vast Comité P zich beperken tot het opsporen en vaststellen van de ernstige schendingen van de rechten van de burger om die daarna door te spelen naar de bevoegde tuchtoverheden.

Het dagelijks toezicht op de politiekorpsen moet maximaal door de interne controlediensten worden uitgeoefend in die mate zelfs dat bepaalde klachten en aangiften die rechtstreeks aan het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes werden gericht onmiddellijk kunnen worden overgezonden aan de interne controlediensten. Langs de andere kant moet het mogelijk zijn dat een politiekorps uit eigen beweging de medewerking vraagt van het Vast Comité P en zijn Dienst Enquêtes omwille van de ernst van een onderzoek of omwille van de eis van objectiviteit van de vaststellingen. Een systeem van rapportering aan beide zijden (intern en extern) moet toelaten het resultaat van deze wisselwerking te evalueren.

17. DE DOELMATIGHEID VAN DE POLITIEDIENSTEN

Er werd vastgesteld dat in de meeste politiediensten onvoldoende rekening wordt gehouden met het human resources management. Sedert enige tijd schenkt de rijkswacht bijzonder veel aandacht aan die materie, maar zij is dan ook de uitzondering op de regel.

De principes van het modern management zijn vaak niet gekend en de organisaties vertonen zeer dikwijls de kenmerken die inherent zijn aan ouderwetse bureaucratieën, die het buitengewoon moeilijk hebben zich aan de huidige veranderingen aan te passen.

Zelfs het doel, de essentie en de voordelen van een bureaucratische structuur en werking zijn verloren gegaan en er rest alleen nog de bureaucratisering.

Er zou ook aandacht moeten worden besteed aan de responsabilisering en aan het autonoom werken van het personeel. De eerstelijns politieambtenaren zijn de enigen die met problemen op het terrein worden geconfronteerd en bijgevolg autonoom beslissingen moeten kunnen nemen. Zij moeten daarbij kunnen rekenen op de steun van de hiërarchie en de ondersteunende diensten.

Het personeel van het middenkader dat met de bevoegdheid van officier van gerechtelijke politie, hulpofficier van de procureur des Konings is bekleed, zou in de eerste plaats met taken van gerechtelijke politie moeten worden belast. De officieren zouden vooral met conceptuele taken moeten worden belast.

In de organisatiekunde van zowel de privé-bedrijven als de overheidsbedrijven is de rol van de leiding determinerend. Geprojecteerd naar de politiediensten zijn het dus vooral de korpsoversten en de leidinggevende officieren die eerst en vooral de principes van het modern management moeten beheersen en (dan) toepassen.

De grote meerderheid van de huidige generatie politieofficieren is echter gevormd vanuit een juridisch-beroepstechnisch concept. Dat maakt de evolutie van de traditionele politie-organisatie naar de "excellente onderneming" niet eenvoudiger [114] .

Er zou een gemeenschappelijk programma voor de drie politiediensten inzake management en korpsbeheer moeten ontwikkeld worden dat gebaseerd is op de hoofdthema's van het overheidsmanagement :

- **Organisatiestructuren;**
- **Organisatiecultuur;**
- **De financiële functie;**
- **Personeelsmanagement;**
- **Management van informatie;**
- **Relaties met de overheden;**
- **Relaties met de burger.**

Dit programma zou moeten aangeboden worden aan de in functie zijnde politieofficieren in de vorm van bijscholing en zou als bijkomende voorwaarde kunnen gesteld worden aan alle toekomstige korpschefs.

De enorme toename van het aantal normen en van literatuur over het politiebestedel -onder meer het onderzoek naar de politie dat werd uitgevoerd in het kader van het meerjarenplan van de regering - stelt de politiediensten voor aanzienlijke problemen in verband met documentatiebeheer.

Het onderzoek naar politie is overvloedig. Hoewel die onderzoeken worden gepubliceerd, dient te worden vastgesteld dat zij niet voldoende gekend zijn en/of gebruikt worden om te leiden tot de wijzigingen waartoe zij een aanzet zouden kunnen geven.

Er werd vastgesteld dat sommige politieambtenaren zelfs de meest essentiële wetten niet kennen. Trouwens, men kan zich niet inbeelden dat ieder politieambtenaar elke dag het Belgisch Staatsblad inkijkt en er de teksten uithaalt die nodig zijn om zijn taak correct te kunnen vervullen.

In het kader van een instelling zoals de Algemene Politiesteundienst zou een federale documentatiestructuur moeten uitgebouwd worden in de vorm van een operationeel instrument toegankelijk voor alle politieambtenaren via informatie of telematica.

De enquête naar de werking van de hulpagenten heeft aangetoond dat het concept "hulpagent" een bruikbaar en een bedrijfseconomisch alternatief kan zijn voor het opvoeren van de doelmatigheid van een politiedienst [115].

Het is dan ook aan te bevelen het concept te institutionaliseren via een formele en sluitende regeling van voorwaarden, statuut, bevoegdheden en rechtsbescherming, met dien verstande dat het verhogen van de efficiëntie en de doelmatigheid van de politiediensten de enige doelstelling kan zijn en er over te waken dat alle andere nevenbedoelingen geen kans krijgen.

De doelmatigheid van de gemeentepolitie kan ook verbeterd worden door te streven naar één soort gemeentepolitie met een stedelijk karakter. De aanzet daartoe is reeds gegeven met de publikatie van het koninklijk besluit van 7 juli 1994 [116]. In de praktijk blijken echter weinig gemeentebesturen hierop in te spelen, zodat aan de efficiëntie van de maatregel kan getwijfeld worden, temeer omdat de stedelijke korpsen van dezelfde omvang als bepaalde landelijke korpsen niet noodzakelijk betere werkingsresultaten voorleggen.

Het zou daarom nuttig zijn de organisatie van de kleine stedelijke korpsen te bekijken en na te gaan in hoeverre er geen specifieke structuur kan ontwikkeld worden die meer tegemoet komt aan de noden van deze korpsen en die de overgang van landelijk naar stedelijk karakter voor een stuk zou vereenvoudigen.

18. DE COÖRDINATIE VAN DE POLITIEDIENSTEN

Coördinatie van politiediensten begint bij het beheer en het beleid dat door de bestuurlijke en gerechtelijke overheden moet gerealiseerd worden.

Het toezicht dat door de wet van 18 juli 1991 wordt georganiseerd heeft echter geen betrekking op deze overheden. Toezicht of coördinatie zal dus moeten geschieden aan de hand van controle op de uitvoering, waaruit mogelijk kan geconcludeerd worden dat er een tekort is aan beleid en/of beheer [117] .

Het begrip "basispolitiezorg" is gedefinieerd en zal worden toegepast in nieuwe structuren, namelijk de interpolitiezones (I.P.Z.). Samen met het principiële behoud van de drie algemene politiediensten, de verantwoordelijkheid van de lokale besturen en de organisatie van de samenwerking is de basis van een mogelijke coördinatie van de politiediensten gelegd.

De uitvoering is nu in grote mate afhankelijk van de wil tot medewerking van de actoren en de voortgezette wil om de afspraken na te komen. Gezien de grote regionale verschillen in de aard en de inhoud van de te behandelen problemen en de wijze waarop het voorgelegde concept wordt voorbereid en uitgevoerd is de concrete realisatie nog niet voor morgen. Dat heeft niet alleen voor gevolg dat ook het toezicht nog even op zich zal laten wachten, maar ook dat een uniform toezicht op het geheel van de coördinatie vrijwel uitgesloten is. Het zal dus vooral moeten inspelen op de lokale realiteiten van wat zich op het terrein afspeelt en een onderscheid maken tussen structurele disfuncties en deze die te wijten zijn aan politiediensten zelf.

Vermits het concept "basispolitiezorg" de taakverdeling tussen de drie algemene politiediensten niet wijzigt en er zelfs geen gewag van maakt is de nood aan principiële afspraken op dit vlak, des te groter.

Vanaf 1994 werd een aanzienlijke inspanning gedaan om het personeelskader van de laboratoria van technische en wetenschappelijke politie op te vullen.

Er kan worden vastgesteld dat thans 91% van de betrekkingen zijn opgevuld, tegenover 82% in 1994.

Het huidige tekort is vooral toe te schrijven aan het gebrek aan diensthoofden in de laboratoria.

Hoewel het kader van niveau 1 maar voor 60% is opgevuld, is het kader van niveau 2 met 97,5% zo goed als volledig.

Er dient te worden onderstreept dat 58 hulpagenten van technische politie (contractuelen) werden aangeworven. Zij zullen worden ingezet in de laboratoria, zodat de bezetting die op 31 december 1993 uit 99 eenheden bestond, thans 188 personeelsleden telt. Op 1 september 1995 zal het kader met nog 16 personeelsleden worden uitgebreid.

De aanzienlijke verhoging van het aantal personeelsleden zou de laboratoria onder andere de mogelijkheid moeten bieden om de interventietermijnen te verkorten. Uit contacten met de vertegenwoordigers van de laboratoria is gebleken dat de kwestie van de taakverdeling in verband met technische politie evenwel niet volledig opgelost is.

Er dient te worden geijverd voor een nauwkeurige bevoegdheidsverdeling en een nauwe samenwerking tussen de verschillende diensten die in de verschillende gerechtelijke arrondissementen opdrachten van technische politie uitvoeren. Alleen op die manier kan worden voorkomen dat de technische en wetenschappelijke politie het voorwerp wordt van een oncontroleerbare en schadelijke versnippering.

Op korte termijn zou een centralisering van de informatie en een standaardisering van de werkmethoden ook moeten worden doorgevoerd. Gebeurt dat niet, dan loopt men het risico dat de verschillende diensten die werkzaam zijn op het uiterst belangrijke en zeer gespecialiseerde vlak van de opsporing en de exploitatie van indiciële bewijzen in verband met gerechtelijke onderzoeken ten prooi vallen aan een wanordelijke ontwikkeling.

Het is wenselijk dat de gerechtelijke overheid een initiatief neemt om de vertegenwoordigers van de drie grote politiediensten, waarvan sommige leden al activiteiten van technische politie verrichten, in samenwerking met het Nationaal Instituut voor Criminologie en Criminalistiek te verenigen om op een objectieve en doeltreffende manier deze materie te bespreken.

Reeds bij een vorige gelegenheid heeft het Vast Comité P de belangrijkheid van het ontstaan en van de realisatie van de Algemene Politiesteundienst onderstreept [118] .

Er is al gepleit voor de oprichting van de vijfde afdeling "Gemeenschappelijke vorming" [119] . Dat dit nog niet gebeurd is zou te wijten zijn aan : "(...) *de versplintering van de onderwijsstructuur met steeds verschillende inrichtende machten (...)*" [120] .

Het is juist een instelling zoals de Algemene Politiesteundienst die het mogelijk moet maken die versplintering te overstijgen en zijn rol van coördinatie op zich te nemen. Het feit dat een aantal van die inrichtende machten er in het verleden toch in geslaagd zijn gezamenlijk programma's op te zetten, zij het dan binnen het kader van één politiedienst, bewijst dat de aangehaalde redenen toch niet helemaal opgaat.

De belangrijke rol van een instelling zoals de Algemene Politiesteundienst wordt nog eens onderstreept bij het zien van de ontwikkeling van de informatisering van de politiediensten. De drie algemene politiediensten ontwikkelen elk hun eigen project waarvan het nog lang niet zeker is of ze uiteindelijk alle drie vergelijkbaar en compatibel zullen zijn.

Naar verluidt is het de bedoeling om te komen tot een geïntegreerd systeem waarin de volledige rechtsgang kan teruggevonden worden, vanaf de vaststelling van het feit tot en met de uiteindelijke veroordeling. In de huidige stand van zaken impliceert dit niet alleen het op elkaar afstemmen van drie, maar van vijf onafhankelijke systemen, die zich situeren op drie niveaus van de formele reactie, namelijk de opsporing, de vervolging en de berechting [121] .

De informatisering van de politiediensten roept ook nieuwe vragen op i.v.m. de controle van het gebruik van bestanden. Is de controle op de afzonderlijke systemen reeds een probleem dan zal de koppeling van systemen en de internationale uitwisseling van gegevens waarbij reeds rekening moet worden gehouden met bestaande overeenkomsten en kanalen, het vraagstuk niet vereenvoudigen.

Onverminderd de bevoegdheden van de Commissie tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de gerechtelijke overheden ziet het Vast Comité P hier vooral een taak voor een instelling zoals de Algemene Politiesteundienst weggelegd. Het is dan wel noodzakelijk om naast de opdracht ook de bevoegdheid van de dienst "Telematica" te omschrijven.

In het kader van twee toezichtsonderzoeken is gebleken dat sommige problemen enkel en alleen kunnen opgelost worden na overleg tussen de bevoegde overheden en de politiediensten samen [122] . Dat is één van de essentiële opdrachten van het vijfhoeksoverleg [123] . Het initiatief tot vijfhoeksoverleg is toegewezen aan de politieoverheden, ieder afzonderlijk of samen.

Het is echter niet duidelijk op welke wijze externe organisaties, zoals het Vast Comité P, problemen aan het vijfhoeksoverleg kunnen voorleggen en omgekeerd, met de redelijke zekerheid dat het probleem ook zal behandeld worden en erover gerapporteerd zal worden.

Het tweede jaarrapport van het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten heeft wellicht twee dingen aangetoond die de moeite lonen om in de toekomst nader te onderzoeken en uit te werken.

Dat is ten eerste dat in de huidige bedrijfseconomische cultuur de politiediensten niet langer kunnen ontsnappen aan de managementtrend. De politie wordt stilaan een bedrijf waarin resultaatgerichtheid, efficiëntie en doelmatigheid veel belangrijker gaan worden dan de klassieke hiërarchische structuren. De politiechefs evolueren naar de moderne manager die kritisch kijkt naar zijn eigen organisatie, naar de stijl van leidinggeven en naar de kosten/baten verhouding.

De politie staat voor grote organisatorische veranderingen waarin aandacht voor de "klant", de beredeneerde inzet van mensen en middelen en het bereiken van reële effecten de toon zullen moeten aangeven.

Ten tweede blijkt uit dit rapport dat het met het respect van de individuele politieambtenaren voor de "wettelijke" norm nog niet zo slecht gesteld is.

Nochtans bevinden de politiediensten zich in een periode van grote kwetsbaarheid. Met de bittere nasleep van een aantal ophefmakende dossiers wordt onvermijdelijk het vermoeden geschapen dat in onze samenleving onduldbare vormen van lichtzinnigheid, onverantwoordelijkheid en zelfs van corruptie zijn doorgedrongen.

De politie in haar ambivalente verhouding tot de burger waarbij zij slaat en zalft heeft het zeer moeilijk om de publieke opinie voor zich te winnen. Want zo het waar is dat velen haar hun sympathie betuigen is het eveneens waar dat anderen haar een taaie vijandigheid betonen.

Haar taak is dan ook bijzonder moeilijk. Onze samenleving is voortdurend in evolutie. Het handhaven van de sociale orde is geen statische bezigheid meer die voor eeuwig in stenen tafelen is gebeiteld. Nieuwe fenomenen, nieuwe vormen van expressie en meningsuiting : het aansturen op politieke en sociale veranderingen zijn verschijnselen in een democratie die de politie moet herkennen en eerbiedigen.

Een dergelijke opdracht kan niet tot een goed einde worden gebracht op basis van "wettelijke" normen alleen. Dan ontstaat immers het risico dat de politie zich laat leiden tot wat niet verboden is en voor de rest heiligt het doel de middelen...

Het zal dus absoluut noodzakelijk worden om naast het blijvende respect voor de rechtsnorm en de grote aandacht voor de "politie in verandering", het beroep ook vanuit een ethische invalshoek te bekijken. Geen theoretisch, maatschappelijk project over de zin en onzin van het systeem, maar de eerder persoonlijke opvatting van elke politieman en vrouw over het goed en het kwaad bij het uitoefenen van het beroep en over de invloed van de ethiek bij de taak die wordt verricht.

Het management zal ook hier zijn rol moeten spelen, want politieambtenaren werken nooit alleen. De meesten maken immers deel uit van een organisatie waar eerder sprake is van een gedifferentieerd waardenpatroon waar de organisatiecultuur een complex netwerk van relaties bevat, tussen mensen met strikt persoonlijke belangen, wisselende loyauteiten, emoties en gebruiken; en vooral hun sterke verhalen en hun grote interne solidariteit.

De ethische invalshoek van elk individu weerspiegelt zich in die organisatiecultuur en meestal vinden die aspecten die in de organisatie van belang worden geacht, invulling in het feitelijke gedrag van de politieman. Vandaar...

De politie verricht haar taken door gebruik te maken van soms sterk ingrijpende bevoegdheden. Het louter handhaven van de "wettelijke" norm leidt naar routine. Alsof aanhouding, fouillering, huiszoeking en andere formeel geregelde dwangmiddelen op mensen geen indruk maken.

Het geweldsmonopolie maakt de politie kwetsbaarder dan zij soms denkt. Op basis van de in de wet voorgeschreven norm zou kunnen verwacht worden dat geweld alleen na toetsing van welomschreven criteria wordt toegepast. Maar veel moeilijker wordt het in de zogenaamde grenssituaties van psychisch en/of verbaal geweld : de situaties waarin geïntimideerd en getreiterd wordt en waarin de burger ook niet altijd met de beste bedoelingen is beziel.

De belangrijkste eis die aan de politie mag worden gesteld is die van de algemene integriteit.

Maar ook hier wordt het haar niet gemakkelijk gemaakt. Zij kampt immers met het probleem van het gedeelde gezag enerzijds en de grote individuele vrijheid anderzijds. Zij kan in de praktische uitvoering van haar taken dingen zien en dingen niet zien; zij kan dingen hard aanpakken en dingen zacht aanpakken; zij kan er ook iets tussenin kiezen maar is er lang niet zeker van dat zij op weg naar het gedeelde gezag de juiste keuze heeft gemaakt.

Een ethische benadering van het politieberoep moet aanzetten tot denken, een stimulans zijn tot kritische reflectie over organisaties, taken en bevoegdheden en vooral een middel om bepaalde tekortkomingen te onderlijnen en trachten goed te maken.

Bedrijfsvoering en ethiek moeten samen ontwikkeld worden. Als men immers van de politie mag eisen dat de bescherming van de fundamentele rechten van elke burger het hoogste doel is dat zij moet nastreven dan moet men terzelfdertijd die politie waarborgen geven dat de professionele, psychologische en materiële omstandigheden waarin zij haar werk moet doen, haar integriteit veilig kunnen stellen.

Daarom is het noodzakelijk dat zij haar waarden en normen kent, dat zij haar formele en morele kaders krijgt en dat zij in verantwoordelijkheid en in vrijheid daarmee kan omgaan.

[1] J.-J. GLEIZAL, "La police", Presses Universitaires de France - Paris - 1993.

[2] Met vattning van het Vast Comité P wordt bedoeld, de wijzen waarop zaken bij het Comité worden aanhangig gemaakt. De inventaris werd afgesloten op datum van 31 juli 1995.

[3] Het betreft hier de door het Vast Comité P rechtstreeks of via de Dienst Enquêtes ontvangen klachten.

[4] 21 wegens onbevoegdheid en 27 wegens gebrek aan concrete elementen of ongegrondheid.

[5] 25 wegens onbevoegdheid, 58 wegens gebrek aan concrete elementen of ongegrondheid, 1 wegens gebrek aan medewerking van klager en 1 op vraag van klager.

[6] 4 toezichtsonderzoeken werden met een verslag aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat, alsmede aan de bevoegde minister of overheid, afgesloten.

[7] Sommige klachten/aangiften hebben betrekking op meer dan één politiedienst.

[8] Spoorwegpolitie.

[9] Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 1305/8 - 90/91, 1 februari 1991, 47-48.

[10] De alternatieve financieringsmechanismen worden over het algemeen verdeeld in twee categorieën. Deze die worden overgenomen in de gemeentebegroting en de bijzondere federale tussenkomsten die niet worden overgenomen in de gemeentebegroting.

De eerste categorie zijn uitgaven van de federale en de gewestelijke overheden waarvan de meest gekende zijn : de veiligheidscontracten, de preventiecontracten, het boetefonds, het globaal plan, de trekkingsrechten en de subsidies aan agenten in opleiding. In 1994 vertegenwoordigden deze tussenkomsten een totaal bedrag van 3.296 miljoen.

De tweede categorie zijn uitgaven van de federale overheden rechtstreeks ten voordele van de gemeentepolitie, o.m. het P.I.P. project, de kredieten voor intergemeentelijke samenwerking, de subsidies aan de opleidingscentra en de 101 centrales. In 1994 vertegenwoordigden deze tussenkomsten een totaal bedrag van 593 miljoen.

[11] Art. 223bis van de gemeentewet ingelast bij art. 9 van de wet van 15 juli 1992 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet. Tijdens de ronde-tafelconferenties over de herwaardering van de functie van de gemeentepolitie hebben vele burgemeesters er de aandacht op gevestigd dat budgettaire beperkingen de uitvoering van alle taken die aan de gemeentepolitie toekomen, in het gedrang brengen. Het komt aan de Koning toe deze aangelegenheid te regelen, teneinde eventuele misbruiken te vermijden en een zekere eenvormigheid te waarborgen aan gans de bevolking. Dit is tot op vandaag niet gebeurd.

[12] L. VAN OTRIVE, Privé-politie en/of overheidspolitie : naar een nieuwe private-publieke orde, in Politie in beweging, Kluwer-Antwerpen, 1990.

[13] Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene rijkspolitie; Activiteitenverslag van het jaar 1993 betreffende de werking van de bewakings- en beveiligingssector in 1993, Politeia vzw, 1994.

[14] Ibidem.

[15] De omzendbrief van 6 april 1995 (B.S. van 3 mei 1995) en de omzendbrief POL 47 van 16 september 1994 (B.S. van 24 september 1994).

[16] Belgische Senaat, 1396-1 (1990-1991), ontwerp van wet tot wijziging van de nieuwe gemeentewet - Memorie van toelichting.

[17] Ibidem.

[18] Wet van 15 juli 1992 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet, B.S. van 22 december 1992.

[19] Omzendbrief POL 37 van 28 januari 1993 betreffende het statuut van de hulpagent van politie, ter vervanging van de omzendbrief POL 37 van 05 februari 1991, B.S. van 02 februari 1993.

[20] K.B. van 27 december 1990 houdende de algemene bepalingen betreffende de aanwerving en de benoeming van de hulpagent van politie, B.S. van 09 februari 1991; gewijzigd bij K.B. van 18 januari 1991, B.S. van 09 februari 1991; gewijzigd bij K.B. van 07 juni 1993, B.S. van 29 juni 1993; gewijzigd bij K.B. van 23 juni 1994, B.S. van 12 juli 1994; gewijzigd bij K.B. van 10 april 1995, B.S. van 03 mei 1995.

K.B. van 13 oktober 1986 tot vaststelling van de graden van het personeel van de gemeentepolitie, B.S. van 6 december 1986; gewijzigd bij K.B. van 27 december 1990, B.S. van 09 februari 1991; gewijzigd bij K.B. van 25 juni 1991, B.S. van 9 juli 1991.

K.B. van 27 oktober 1986 houdende de algemene bepalingen aangaande de aanwerving en de benoeming in de graad van politieagent en van veldwachter (II), B.S. van 06 december 1986; gewijzigd bij K.B. van 10 september 1991, B.S. van 20 september 1991; gewijzigd bij K.B. van 16 oktober 1991, B.S. van 31 oktober 1991; gewijzigd bij K.B. van 14 mei 1993, B.S. van 26 mei 1993; gewijzigd bij K.B. van 7 juni 1993, B.S. van 29 juni 1993; gewijzigd bij K.B. van 23 juni 1994, B.S. van 12 juli 1994.

K.B. van 24 april 1995 houdende regeling van het dragen van het uniform door de gemeentepolitie, B.S. van 2 juni 1995.

K.B. van 20 juni 1994 tot vaststelling van de algemene bepalingen betreffende de bezoldiging van het personeel van de openbare brandweerdiensten en het personeel van de gemeentepolitie, B.S. van 12 juli 1994.

Omzendbrief POL 37 van 28 januari 1993 betreffende het statuut van de hulpagent van politie ter vervanging van de omzendbrief POL 37 van 05 februari 1991, B.S. van 02 februari 1993.

[21] K.B. van 18 juli 1966. Gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, B.S. van 2 augustus 1966.

[22] Het is bekend dat vóór 1991 aan de Belgische kust tijdelijke hulpagenten werden aangeworven onder het statuut van jobstudent, met de duidelijke bedoeling om, via een doorgedreven controle op het betalend parkeren, meer inkomsten voor de gemeenten te verwerven.

[23] Opdrachten aan de Dienst Enquêtes P, nr. 2064/94 - 1833/94 van 12 september 1994 en nr. 2389/95 - 3472/94 - 3683/94 van 16 januari 1995.

[24] Onderzoeksrapport 3835/95/O/GP - 1833/94 van 20 juni 1995.

[25] Aalst, Aarschot, Antwerpen, Blankenberge, Brugge, De Haan, De Panne, Erpe-Mere, Genk, Gent, Halle, Hasselt, Ieper, Knokke-Heist, Koksijde, Kortrijk, Leuven, Lokeren, Lommel, Maaseik, Mechelen, Oostende, Rotselaar, Sint-Niklaas, Temse, Turnhout, Zaventem - Arlon, Braine-L'Alleud, Charleroi, Châtelet, Dinant, Fleurus, Jemeppe-sur-Sambre, La Louvière, Liège, Mons, Namur, Nivelles, Oupeye, Ottignies-Louvain-la-Neuve, Sambreville, Seraing, Verviers, Waterloo, Wavre - Anderlecht, Brussel, Elsene, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Jette, Koekelberg, Oudergem, Schaarbeek, Sint-Agatha-Berchem, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-Ten-Node, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Pieters-Woluwe, Ukkel, Vorst, Watermaal-Bosvoorde.

[26] Morfologie van politiediensten 1994, Algemene Politieondersteuning, afdeling "Politiebeleidsondersteuning", Brussel, 1995.

[27] Aalst, Anderlecht, Antwerpen, Oudergem, Blankenberge, Brugge, Brussel, Charleroi, Châtelet, Elsene, Etterbeek, Evere, Ganshoren, Genk, Gent, Halle, Hasselt, Jette, Knokke-Heist, Koekelberg, Koksijde, Kortrijk, La Louvière, Leuven, Liège, Lokeren, Mechelen, Mons, Namur, Oostende, Sambreville, Schaarbeek, Seraing, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-Ten-Node, Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Niklaas, Sint-Pieters-Woluwe, Turnhout, Ukkel, Verviers, Vorst, Waterloo, Watermaal-Bosvoorde.

[28] Aarschot, Arlon, Braine-l'Alleud, De Haan, De Panne, Erpe-Mere, Ieper, Jemeppe-sur-Sambre, Lommel, Maaseik, Nivelles, Oupeye, Sint-Agatha-Berchem, Temse, Zaventem.

[29] Dinant, Evere, Ottignies-Louvain-la-Neuve, Rotselaar, Wavre.

[30] De kaders zijn bijzonder slecht bezet in Etterbeek (64 %), Evere (70 %), Jemeppe-sur-Sambre (73 %), Koekelberg (73 %), Mechelen (63 %), Ottignies-Louvain-la-Neuve (65 %), Sint-Gillis (71 %).

[31] Omzendbrief van 12 juli 1994. Globaal plan voor de werkgelegenheid, het concurrentievermogen en de sociale zekerheid. Tegemoetkoming voor de aanwerving van bijkomend personeel ten behoeve van de politiediensten, B.S. van 12 augustus 1994.

[32] K.B. van 10 juni 1994 tot vaststelling van de voorwaarden waaronder de gemeenten een veiligheidscontract kunnen sluiten of financiële hulp genieten voor de aanwerving van bijkomend personeel in het kader van hun politiedienst, B.S. van 30 juni 1994.

[33] Omzendbrief van 17 juni 1994 betreffende nadere richtlijnen met betrekking tot de uitvoering van de veiligheidscontracten, niet gepubliceerd.

[34] Veiligheidscontracten. Een overzicht en analyse van de initiatieven in 29 Belgische steden en gemeenten, Vast Secretariaat voor het preventiebeleid, Brussel, 1994.

- [35] Het aantal gemeenten in Vlaanderen dat de norm overschrijdt is verwaarloosbaar. Het zijn er twee die elk één hulpagent teveel in dienst hebben.
- [36] Er is slechts één gemeente in Wallonië die de norm met 2 hulpagenten overschrijdt.
- [37] Dit is het geval voor Anderlecht (+24 %), Brussel (+19 %), Etterbeek (+13 %), Koekelberg (+216 %), Molenbeek (+74 %), Sint-Gillis (+70 %), Sint-Joost-ten-Node (+85 %), Schaarbeek (+63 %) en Sint-Pieters-Woluwe (+62 %).
- [38] Zie verder in dit hoofdstuk, Taken en opdrachten.
- [39] Een hulpagent is afgedeeld bij de ruitery van het politiekorps van Mons en 3 hulpagenten zijn hondenbegeleider in de politiekorpsen van Schaarbeek en Koekelberg.
- [40] Morfologie van politiediensten, 1994, o.c.
- [41] Er werd alleen rekening gehouden met de 4 grote groepen; niveau 4 (lagere school), niveau 3 (lager secundair onderwijs), niveau 2 (hoger secundair onderwijs) en niveau 1 (universitair onderwijs). Alle andere tussenniveaus en gelijkgestelde niveaus werden verwerkt in een van de 4 groepen.
- [42] K.B. van 27 oktober 1986, o.c., art. 3 § 2.
- [43] K.B. van 27 december 1990, o.c., art. 5, 6 en 7.
- [44] Omzendbrief POL 37, o.c., IV.
- [45] K.B. van 27 december 1990, o.c., art. 10.
- [46] Het gaat om 8 hulpagenten in het Vlaams Gewest, 26 in het Waals Gewest en 32 in het Brussels Gewest.
- [47] K.B. van 27 december 1990, o.c., art. 1, 5 en 10.
- [48] Omzendbrief POL 37, o.c., IV.
- [49] Omzendbrief van 17 juni 1994, o.c., 1.
- [50] Gecoördineerde wetten op het gebruik van de talen in bestuurszaken, gecoördineerd op 18 juli 1966, B.S. van 2 augustus 1966.
- [51] Vaste Commissie voor taaltoezicht, advies 24.050/I/PN/MD, dd. 10 juli 1992.
- [52] K.B. van 24 april 1995, o.c., hoofdstuk II, art. 7 - 9.
- [53] K.B. van 29 november 1978 houdende regeling van het dragen van het uniform door de gemeentepolitie en de veldpolitie, B.S. van 8 februari 1979.
Koninklijk besluit van 27 december 1990 houdende vaststelling van het uniform van de hulpagenten van politie, B.S. van 9 februari 1991.
- [54] Merkwaardigerwijze heeft men deze overgangsbepalingen niet voorzien voor het uniform geregeld door het besluit van 27 december 1990, zodat in feite de hulpagenten vanaf 2 juni 1995 in regel moeten zijn met de nieuwe reglementering.
- [55] Het K.B. van 05 december 1991 betreffende de legitimatiekaart van de leden van de gemeentepolitie, B.S. van 29 januari 1992; gewijzigd bij K.B. van 16 september 1992, B.S. van 07 oktober 1992 en gewijzigd bij K.B. van 16 december 1992, B.S. van 21 januari 1993 vermeldt uitdrukkelijk dat het niet van toepassing is op de hulpagenten van politie.

[56] Het K.B. van 10 april 1995 tot regeling van de bewapening van de gemeentepolitie, B.S. van 23 mei 1995 maakt geen gewag van een verbod tot wapendracht voor de hulpagenten. Dit is wel het geval voor het K.B. van 12 augustus 1991 betreffende het voorhanden hebben en het dragen van wapens door de diensten van het openbaar gezag of van de openbare macht, B.S. van 21 september 1991; gewijzigd bij K.B. van 29 oktober 1991, B.S. van 31 oktober 1991, dat in art. 1 hulpagenten uitsluit van de uitzonderingsmaatregel bepaald bij art. 22, 2e alinea, van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie, gewijzigd bij de wet van 30 januari 1991.

Ook de omzendbrief POL 26bis van 03 mei 1995, betreffende de bewapening van de gemeentepolitie (niet gepubliceerd) maakt in hoofdstuk I, C.1. duidelijk gewag van het verbod tot het bezitten, dragen, vervoeren of gebruiken van de in het K.B. vermelde bewapening.

[57] Nieuwe gemeentewet, art. 226.

[58] G. DUPONT, De hulpagent, Scriptie aangeboden tot het bekomen van de graad van licentiaat in de criminologische wetenschappen, Rijksuniversiteit Gent, 1994.

[59] G. BOURDOUX, E. DE RAEDT, A. DUCHATELET, J. SEURYNCK, De wet op het politieambt, Uitgeverij Politeia vzw, 1993.

[60] Zie verder in dit hoofdstuk : Conclusies en aanbevelingen, De kledij en de uitrusting van de hulpagenten van politie.

[61] Belgische Senaat, 1396 - 1 (1990-1991), o.c.

[62] Het verwerken van deze gegevens was niet zo eenvoudig. Niet altijd werd een onderscheid gemaakt tussen een algemene en een bijzondere doelstelling en in veel gevallen werden taken en opdrachten tot doelstelling verheven.

[63] G. KOEKLENBERG, Bevoegdheden en taken van de hulpagenten van politie, Politeia, 1993, 2.

[64] G. BOURDOUX, E. DE RAEDT, etc., o.c., 31.

[65] Verkeersopdrachten omvat : het vaststellen van verkeersinbreuken, het vaststellen van verkeersongevallen, de verkeersregeling, het verkeerstoezicht aan scholen en openbare gebouwen, het toezicht op betalend parkeren, het verkeersonderricht en het toezicht op de signalisatie van het verkeer.

Algemeen toezicht omvat : preventieve patrouilles, toezicht op het verloop van manifestaties.

Administratie omvat : alle taken van die aard.

Onthaal en contactfunctie omvat : onthaal op de commissariaten, info aan de bevolking, signaalfunctie binnen het politiekorps.

Gemeentelijke politiereglementen omvat : het toezicht op de vaststelling van inbreuken op deze reglementen.

Criminaliteitspreventie omvat : deelname aan specifieke acties tegen vandalisme, autodiefstal, inbraken, enz.

Diverse taken omvat : al de rest, met inbegrip van de onwettelijke en oneigenlijke taken.

[66] Op een paar uitzonderingen na bevatten de veiligheidscontracten geen specifieke opdrachten voor hulpagenten in het kader van de criminaliteitspreventie. Het blijkt dus eerder te gaan om initiatieven van de korpschefs.

[67] Nieuwe gemeentewet, art. 217.

[68] Een treffende illustratie van hoe het niet moet is het verhaal van een klein politiekorps met 39 politieambtenaren waar de 8 administratieve bedienden werden overgeplaatst naar andere gemeentelijke diensten. De reden : de aanwerving van 5 hulpagenten !

[69] Opmerkelijk is de opdracht voor de hulpagenten van een bekende badplaats waar zij worden ingezet om toezicht te houden op het naakt zonnebaden.

- [70] Omzendbrief van 7 april 1995 - Administratieve taken van de politiediensten. Toepassing van art. 25 van de wet op het politieambt, B.S. van 21 april 1995.
- [71] P.F. DRUCKER, Management voor non-profit organisaties, Lannoo, 1993.
- [72] "... Vraag rest wat die smurven nu eigenlijk wel uitvreten, behalve in slechtzittende pakjes door het straatbeeld te rennen en voetgangers te terroriseren. Ze passen niet in het veiligheidsbeleid en ze kunnen hun eigen kosten niet opbrengen via de parkeerautomaten. Vroem. Terug naar hun stripverhaal". Uittreksel uit een opiniestuk - De Nieuwe Gazet, 28 april 1995.
- [73] Nieuwe gemeentewet, art. 217.
- [74] Omzendbrief POL 37, o.c., III.
- [75] BOORSMA & BOKKES, De economische baten van hulpagenten, Ministerie van Justitie - Openbare uitgaven, Den Haag, 1991.
- [76] Krachtlijnen voor het federaal regeringsprogramma, Federale Voorlichtingsdienst, Brussel, 1995, 35.
- [77] T. VANDEN BROECK & C. ELIAERTS, Community-Policing - Organisatieveranderingen naar de basispolitiezorg bij de gemeentepolitie, Uitgeverij Politeia vzw, 1994, 168.
- [78] Ibidem, 169.
- [79] Het loont de moeite na te gaan in hoeverre de criteria voor het bepalen van de Interpolitiezones (IPZ) hierin een rol kunnen spelen of in welke mate zij bepalend kunnen zijn voor de inzet van hulpagenten.
- [80] Omzendbrief POL 37, o.c., III.
- [81] In vergelijking met de situatie op 31 december 1992 stelt de Algemene Politiesteundienst - afdeling Politiebeleidsondersteuning, op 31 december 1993 een stijging van de feitelijke effectieven in de provincie Brabant vast, van 26,7 %.
- [82] Het administratief statuut van het politiepersoneel van de Stad Genk (Limburg) is een dergelijk statuut dat naast de organisatorische plaats ook een functiebeschrijving en een functieprofiel omvat. Het statuut werd onlangs gepubliceerd in Politeia, 1995, n° 5, 12-18.
- [83] Zo bleek uit een toezichtsonderzoek dat de motivatie van vastbenoemde hulpagenten stukken beter was dan die van de tijdelijke.
- [84] Omzendbrief POL 37, o.c., IV.
- [85] Het is geen geheim dat tijdelijke contracten van korte duur weinig aantrekkelijk zijn en weinig rendabel, gelet op de verplichting tot het volgen van een opleiding en het dragen van het voorgeschreven uniform. Het lijkt daarom de moeite de mogelijkheid te onderzoeken om voor de korpsen waar voldoende administratief personeel voorhanden is een systeem te ontwikkelen, waar het administratief personeel onder bepaalde voorwaarden van opleiding en permanente vorming, tijdens bepaalde periodes of voor bepaalde gebeurtenissen kan gemobiliseerd worden voor het uitvoeren van de wettelijk voorziene taken van de hulpagent.
- [86] K.B. van 27 oktober 1986, o.c., art. 3 § 2.
- [87] K.B. van 5 april 1995 tot vaststelling van de samenstelling en de werkingsmodaliteiten van de Vaste Commissie voor de gemeentepolitie, B.S. van 10 mei 1995.
- [88] K.B. van 24 april 1995, o.c.

- [89] Omzendbrief POL 37, o.c., I.
- [90] Raadpleeg hiervoor G. KOEKLENBERG, De bevoegdheden en taken van de hulpagenten van politie, Politeia, 1993, 2.
- [91] Het onderzoek heeft duidelijk aangetoond dat sommige hulpagenten worden ingezet als "ilotier" in allerlei programma's m.b.t. drugbestrijding, jeugdbendes, e.a.
- [92] E. ELIAERTS, E. EMBUS, Politie en Bevolking, De politionele afhandeling van vragen uit de bevolking, Politeia vzw, Brussel, 1992.
- [93] T. VANDEN BROEK et C. ELIAERTS, Community policing, o.c.
- [94] G. BOURDOUX, E. DE RAEDT, etc., o.c., 19.
- [95] Ibidem.
- [96] In de Amerikaanse staten, Arizona en Florida worden tot 80 % van de dringende oproepen afgehandeld door de paraprofessionals. Het probleem hiermee blijkt de evaluatie van de meldingen te zijn, die bij ontvangst niet altijd op hun juiste waarde kunnen worden geschat.
- [97] Op basis van cijfers van de Home Office bedraagt het politiepersoneel in Engeland en Wales 193.000 mannen en vrouwen. Daarvan is 65 % politieambtenaar met volledig bevoegdheid; 24 % burgerpersoneel, 8 % zogenaamde "special constables" met beperkte bevoegdheid en 3 % "traffic wardens".
Gecreëerd in 1960 door de Home Office was het aanvankelijk de bedoeling de "traffic wardens" alleen te gebruiken om geparkeerde voertuigen te controleren. Vanaf 1965 tot 1970 worden hun bevoegdheden uitgebreid naar het verkeer en de identificatie van bestuurders. Met het oog op een maximaal rendement worden tot in 1993 verdere bevoegdheden verleend, o.m. wat betreft het wegslepen van voertuigen en het vaststellen van overtredingen op het rijbewijs.
De politiediensten in Engeland en Wales tellen op 31 januari 1995 zo'n 4700 "traffic wardens", waarvan een derde bij de Metropolitan Police. Zij vertegenwoordigen ongeveer 3,6 % van het totaal aantal politieambtenaren.
- [98] Vast Comité van Toezicht op de politiediensten, Jaarrapport 1994, Brussel, 122.
- [99] Wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op de politie- en de inlichtingendiensten, art. 3, B.S. van 26 juli 1991 (hierna genoemd wet van 18 juli 1991).
- [100] Wet van 18 juli 1991, art. 16 - 27.
- [101] Wet van 18 juli 1991, art. 16, § 3.
- [102] Ibidem, art. 25.
- [103] Zoals A. LEMAITRE ter zake terecht onderstreept : "toute une série de rites d'entrée sont nécessaires pour qu'un fait criminel entre en statistique pénale", Recherches sur l'insécurité urbaine et sa prévention, Revue internationale de criminologie et de police technique, volume XLII, 1989, nr.2, blz. 185 tot 195.
- [104] In het MOLLEN rapport staat het volgende te lezen : One form of corruption thus breeds another that taints arrests on the streets and undermines the credibility of police in the courtroom. When the police loose their credibility, they significantly hamper their own ability to fight crime and help convict the guilty. A police officer's word is a pillar of our criminal justice system. (....)
The challenge we face in combatting police falsifications, is not only to prevent the underlying wrongdoing that spawns police falsifications, but to eliminate the tolerance of the Department and the criminal justice system exhibit about police who fail to tell them the truth." M. MOLLEN, "Commission report", Commission to investigate allegations of police corruption and the anti-

corruption procedures of the Police Department, July 7, 1994. Deze bedenking die werd gemaakt in het kader van de Amerikaanse politie is universeel en geldt ook voor de Belgische politie.

[105] K.B. van 4 november 1987 in verband met de algemene inspectie van de rijkswacht (B.S. van 24 november 1987). Er dient te worden onderstreept dat het rijkswachtcommando onlangs bij de generale staf een cel voor de audit van de diensten heeft opgericht.

[106] Ministeriële omzendbrief POL 48 van 6 juli 1994 houdende de oprichting van een dienst "Interne controle" bij de korpsen van de gemeentepolitie (B.S. van 7 juli 1994, erratum in het B.S. van 16 december 1994).

[107] K.B. van 30 maart 1995 houdende oprichting van een algemene inspectie van de gerechtelijke politie bij de parketten (B.S. van 28 april 1995).

[108] Sommige dossiers kunnen betrekking hebben op meer dan één korps.

[109] Sommige dossiers bevatten klachten afkomstig van verschillende klagers.

[110] Sommige dossiers kunnen meer dan één type inbreuk omvatten. Zowel de hoofd- als de bijkomstige inbreuken werden weergegeven.

[111] Wet van 18 juli 1991 tot regeling van het toezicht op de politie- en inlichtingendiensten, B.S. van 28 juli 1991.

[112] K.B. van 30 maart 1995 tot oprichting van een algemene inspectie van de gerechtelijke politie bij de parketten, B.S. van 28 april 1995.

[113] Omzendbrief POL 48 betreffende de inrichting van een dienst "Intern toezicht" bij de korpsen van gemeentepolitie, B.S. van 7 juli 1994.

[114] Raadpleeg hiervoor hoofdstuk VI van dit verslag.

[115] Raadpleeg hiervoor hoofdstuk VI van dit verslag.

[116] K.B. van 7 juli 1994 tot regeling van de gevolgen van de beslissing om aan een landelijk politiekorps een stedelijk karakter te verlenen, B.S. van 6 augustus 1994.

[117] Vast Comité van Toezicht op de Politiediensten, Jaarverslag 1994, 36.

[118] K.B. van 30 maart 1995 houdende oprichting van een algemene inspectie van de gerechtelijke politie bij de parketten (B.S. van 28 april 1995).

[119] Punt 1 van dit hoofdstuk.

[120] P. DE HERT en J. VANDERBORGHT, "Over de oprichting van de Algemene Politiesteundienst : blijven de drie politiediensten naast elkaar bestaan ?", Politeia, 1994, n° 9, 10-19.

[121] Op het niveau van de opsporing ontwikkelen zich P.I.P. (gemeentepolitie), POLIS (rijkswacht) en CODEX (gerechtelijke politie). Op het niveau van de vervolging is er het project MAMMOET en op het niveau van de rechtbanken van 1ste aanleg ontwikkelt zich een vijfde project.

[122] Onderzoeksdossiers 1099/94 en 1834/94 van het Vast Comité P.

[123] K.B. van 10 april 1995 houdende de algemene regels van het vijfhoeksoverleg, B.S. van 20 juni 1995. - Omzendbrief van 22 mei 1995 inzake het vijfhoeksoverleg, B.S. van 20 juni 1995.